Dzisiaj 14 stron

Wydanie główne

Cena 15 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chełmikowski wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 512

Poznań, środa dnia 9 listopada 1932

Rok XXVII

Poznań, 8 listopada.

O uchylenie dekretów

Z chwilą zwołania sesji sejmowej skończyły się pełnomocnictwa rządu do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy w zakresie spraw finansowych i gospodarczych, uporządkowania stanu prawnego oraz wymiaru sprawiedliwości. Obecnie, aż do końca roku 1933, rząd ma jeszcze pełnomocnictwa w zakresie t. zw. „reorganizacji administracji".

Uprawnienia władzy wykonawczej do wydawania ustaw w zastępstwie parlamentu opierają się na art. 44 konstytucji, który stanowi jedną ze zmian, wprowadzonych po przewrocie majowym. Zawiera on dwie kategorje rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej. Pierwsza, ograniczona do „nagłej konieczności państwowej", odnosi się do okresu, gdy Sejm i Senat są rozwiązane. Wtedy Prezydent Rzeczypospolitej ma prawo wydawać dekrety ustawodawcze z mocy samej konstytucji za wyjątkiem: zmiany konstytucji, autonomji terytorjalnej, budżetu, kontyngentu rekruta, zaciągania pożyczek, ustanawiania podatków, ceł i monopoli, ustalania systemu monetarnego, kontroli państwowej, umów i traktatów międzynarodowych, wypowiadania wojny i zawierania pokoju, odpowiedzialności ministrów przed Trybunałem Stanu oraz ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu.

Drugą kategorję stanowią dekrety, wydawane na podstawie specjalnych pełnomocnictw, każdorazowo uchwalanych przez Sejm i Senat. Tutaj zakres może być szerszy, gdyż wyjątek stanowi jedynie zmiana konstytucji.

Dekrety, wydane przez rząd w okresie siedmiomiesięcznym między poprzednią a nową sesją, należą do tej drugiej kategorji. Jest ich ilość pokaźna: ponad 100. Według zacytowanego wyżej art. 44 konstytucji dekrety takie tracą moc obowiązującą, jeżli nie zostaną Sejmowi przedłożone w ciągu 14 dni po najbliższem posiedzeniu Sejmu lub jeżeli po złożeniu Sejm je uchyli.

O formę tego uchylania trwał i trwa spór interpretacyjny między rządem i jego przedstawicielstwem w Sejmie a opozycją. Obóz rządowy dowodzi, że dekrety mogą być uchylone jedynie w formie ustawy, natomiast opozycja twierdzi, że uchylenie może nastąpić w formie uchwały Sejmu. Twierdzenie to jest słuszne. Zważywszy, że każde prawo może być uchylone lub zmienione w drodze ustawy, nie byłoby potrzeby umieszczania przy dekretach odnośnego przepisu, o ileby nie oznaczał on specjalnego uprawnienia Sejmu.

Klub Narodowy, zgłaszając na pierwszem zaraz posiedzeniu szereg wniosków o uchylenie dekretów, był zmuszony obrać formę ustawową, nie dlatego, żeby liczył się ze stanowiskiem większości i wypływającem stąd sabotowaniem przez nią wniosków pod pretekstami formalnemi, ale dlatego, że rząd na pierwszem posiedzeniu dekretów Sejmowi nie przedłożył. Rząd miał do tego prawo, bo przysługuje mu termin 14-dniowy. Ale sprawa tego terminu skomplikowała się przez odroczenie sesji na dni 30, o czem jeszcze osobno wypadnie nam napisać.

Klub Narodowy domaga się narazie uchylenia 6 dekretów, nie dlatego, żeby zgadzał się z treścią pozostałej reszty, ale dlatego, żeby podkreślić sprawy najważniejsze z prawnego i politycznego punktu widzenia. Przedewszystkiem więc Klub wystąpił z zasadniczych względów konstytucyjnych w obronie niezawisłości sędziowskiej, domagając się uchylenia dekretów o ustroju sądów i o Najwyższym Trybunale Administracyjnym, na mocy których przeprowadzono daleko idące zmiany personalne w sądownictwie.

Z tych samych motywów wnosi Klub o uchylenie nowego prawa o stowarzyszeniach, zawierającego zbyt daleko idącą i zbyt swobodną ingerencję władzy administracyjnej w jednem z najbardziej podstawowych praw obywateli, jakiem jest prawo stowarzyszania się, zagwarantowane w art. 108 naszej konstytucji.

W obronie wolności i powagi nauki domaga się Klub uchylenia dekretu o stosunkach służbowych profesorów szkół akademickich. Troska o rozwój szkolnictwa powszechnego nakazała Klubowi żądanie uchylenia dekretu, zmieniającego pragmatykę nauczycielską.

Wreszcie z pobudek prawnych, nie zapoznając konieczności niesienia pomocy bezrobotnym, Klub żąda uchylenia dekretu, nakładającego rozmaite podatki na cele odnośnego funduszu. Dekret ten — zdaniem Klubu — stanowi przekroczenie pełnomocnictw, z których wyraźnie wyłączone było ustanawianie nowych i podwyższanie istniejących podatków.

Wnioski Klubu Narodowego odesłane zostały do komisji, gdzie odbędzie się nad niemi dyskusja, w czasie której posłowie narodowi rozszerzą umotywowanie tych wniosków, podane na piśmie i ogłoszone w prasie. Między innemi omówiona zostanie szeroko sprawa stowarzyszeń na ziemiach zachodnich i przeprowadzone będzie porównanie dotychczasowych przepisów pruskich z nowem prawem o stowarzyszeniach. Dyskusja ta będzie miała nietylko polityczne, ale i praktyczne znaczenie. M. K.

Kto będzie prezydentem Stanów Zjednoczonych?

W tradycyjnych zakładach faworyzuje się Roosevelta w stosunku 5:1 — Ogromne zainteresowanie w całej Ameryce — Przygotowania na szeroką skalę celem informowania publiczności

Nowy Jork, 8. 11. (PAT.) W dniu dzisiejszym wyborcy amerykańscy wyznaczą 531 elektorów z mandatem imperatywnym dokonania wyboru nowego prezydenta Stanów Zjednoczonych.

Prez Hoover zakończył swój objazd wyborczy przemówieniem w stanie Utah. W poniedziałek wieczorem robiono zakłady w stosunku 1:5 na korzyść Roosevelta.

Nowy Jork, 8. 11. (Tel. wł.) — Wyniku dzisiejszych wyborów na prezydenta oczekuje się w całych Stanach Zjednoczonych z ogromnem zainteresowaniem przyczem znacznie większe szanse przyznaje się Rooseveltowi nawet w kołach jego przeciwników politycznych.

Uprawnionych do głosowania jest okrągłe 47 miljonów.

Wszystkie kawiarnie i kabarety będą otwarte przez całą noc aby ułatwić jak najszerszym warstwom publiczności czekanie na wyniki głosowania i umożliwić zarazem otrzymanie drogą radjową rezultatów wyborów, w miarę napływania ich z poszczególnych stanów.

Wszystkie środki lokomocji na ziemi, wodzie i powietrze zaopatrzono w radjoaparaty, aby również pasażerom umożliwić stałe śledzenie przebiegu głosowania.

Radjostacje poczyniły już odpowiednie przygotowania z prawdziwie amerykańskim rozmachem, a idą z niemi w zawody o lepsze wielkie koncerny prasowe. Będzie to zatem swego rodzaju wyścig w zakresie informacyj.

Wybory według czasu europejskiego rozpoczęły się mniej więcej w godzinach południowych i trwać będą do późnej nocy, wobec czego wyniki w Europie będą wiadome dopiero w środę przed południem.

Zapowiedź przesilenia rządowego w Niemczech?

Pogłoska o dymisji min. wyżywienia Brauna - Na środowem posiedzeniu gabinetu Rzeszy mają zapaść ważne decyzje

Berlin, 8. 11. (PAT). Wczoraj wieczorem, jak donoszą dzienniki, w kołach politycznych rozeszła się pogłoska o zgłoszonej dymisji przez min. wyżywienia Rzeszy, Brauna. Tylko na prośbę kanclerza Papena zgodził się Braun na razie odroczyć swoją decyzję.

Dymisja ta zdaniem kół politycznych byłaby wstępem do ogólnego kryzysu rządowego. Gabinet Rzeszy zbierze się w środę celem powzięcia uchwał, co do przyszłych swoich planów.

W związku z wczorajszą audjencją Papena u Hindenburga oczekują ważnych decyzyj w sprawie projektu reformy konstytucji, oraz przedłożeń kontyngentowych.

Wytyczne polityki francuskiej

Herriot o stanowisku Francji w Genewie, jej stosunku do Hiszpanji i Włoch, oraz o wynikach kongresu w Tuluzie

Paryż, 8. 11. (PAT.) W toku rozmowy z przedstawicielami prasy, po zakończeniu posiedzenia gabinetu, Herriot zakomunikował swą opinję o wypadkach politycznych z ubiegłego tygodnia.

Premjer podkreślił przedewszystkiem, iż pozycja Francji w Genewie w sprawie rozbrojenia jest, po exposé Paul-Boncoura, znacznie pomyślniejsza. Bez względu na to, co się myśli o planie konstrukcyjnym i o łączności trzech czynników — bezpieczeństwa, arbitrażu i rozbrojenia — propozycje Francji stawiają inne państwa wobec poważnego zadania rozpatrzenia tych kwestyj.

Swą podróż do Hiszpanji premjer określił w trzech zdaniach: „pierwszy dzień — kurtuazja, drugi dzień — przyjaźń, trzeci dzień — entuzjazm". Premjer zaznaczył z naciskiem, że manifestacja, urządzona w dniu jego wyjazdu na dworcu w Madrycie, była jedną z najpiękniejszych, jakie kiedykolwiek przeżył.

W kwestji stosunków Francji do Włoch, szef rządu oświadczył, iż należy je wprowadzić na rozsądne tory. System „ukłuć szpilką" nie może być kontynuowany.

Premjer stwierdza, iż nazajutrz po zakończeniu wojny ustosunkowano się niesprawiedliwie do Włoch. Jest to naród, który dokonał imponującego wysiłku. Społeczeństwo to posiada wiele siły dynamicznej. W czasie wojny Włochy mogły pozostać neutralne, rzuciły się jednak w wir wypadków właśnie w najgroźniejszej chwili.

Przechodząc do kwestyj, poruszonych na kongresie w Tuluzie, Herriot skonstatował, iż delegaci na kongres zrozumieli dobrze fakt, że Francja nie powinna mieszać się w wewnętrzne sprawy sąsiednich państw i że należy przeprowadzić wyraźny rozdział między kwestjami polityki wewnętrznej, oraz polityki zagranicznej. Poziom kongresu był wysoki i wszystko co w toku obrad poruszono, miało na celu jedną tylko sprawę: dobro publiczne. Wynik kongresu wzmógł autorytet rządu dając mu możność łatwiejszego uregulowania trudności budżetowych.

Znów śmiały napad bandycki w Duesseldorfie

Berlin, 8. 11. (Tel. wł.) W Duesseldorfie dokonano wczoraj wieczorem znów niezwykle śmiałego napadu rabunkowego.

W chwili gdy pięć osób transportowało w dorożce samochodowej większą ilość pieniędzy do urzędu pocztowego, nadjechało drugie auto z którego pasażerów pierwszego zasypano gradem kul raniąc wszystkich.

Szofer trafiony w rękę nie stracił jednak przytomności umysłu, lecz dał pełny gaz i zdołał zbiec. Po przekazaniu pieniędzy najbliższemu posterunkowi policyjnemu czterej ranni udali się sami do lekarzy, a jednego przewieziono do szpitala.

Bandyci samochód użyty do napadu skradli z ulicy. Zdołali oni zbiec niepoznani.

Sejm śląski

Katowice, 8. 11. (PAT). Plenarne posiedzenie sejmu śląskiego wyznaczono na 14 listopada.

Co dalej?

— własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego").

Berlin, 7 listopada.

Wybory dały wynik, z którym się naogół liczono: wzrost partji narodowo-niemieckiej i komunistów. Stracili głównie hitlerowcy i także socjaliści. Najważniejszym wynikiem jest niemożność koalicji hitlerowsko-centrowej. Zawsze uważaliśmy ją zresztą jako dążenie raczej taktyczne, tym razem nie miałaby ona nawet większości. Parlament ze siebie rządu przeciwko Papenowi wyłonić nie może. O tyle rząd Papena odniósł zwycięstwo.

Oczywiście Papen spróbuje jakiegoś porozumienia z prawicą. Niemiecko - narodowi są za nim. Chodziłoby więc jeszcze o hitlerowców i centrum. Co do hitlerowców, pisaliśmy już w korespondencji w numerze z dn. 3 bm., że ze strony rządowej chętnie widzianoby możliwość dojścia z nimi do porozumienia. Dzisiaj „Deutsche Allgemeine Zeitung" powtarza raz jeszcze to życzenie, chociaż nie przesądza wyników tej próby. Liczy się na to, że osłabienie hitlerowców uczyni ich skłonniejszymi do kompromisu.

* * *

Jednak to nie jest pewne. Dla ruchu hitlerowskiego jest dzisiaj rzeczą jasną, że drogą legalną w ramach wyborów nigdy władzy całkowitej nie weźmie. Pozostałby więc albo kompromis, albo droga nielegalna. Kompromis nie pozostałby bez skutku dla dalszego rozwoju partji, i to tembardziej dzisiaj, gdy weszła na drogę radykalizacji społecznej. Każda radykalizacja bowiem utrudnia kompromis. Dzisiejsze oświadczenia Hitlera również go nie ułatwiają. Wzywa on ponownie do walki aż do końca i odrzuca kompromis w namiętnych słowach.

Uwzględniając nawet gorącą atmosferę, w której te odezwy powstały, pragniemy jednak zwrócić uwagę na inne możliwości, o których coprawda prasa niemiecka nie pisze. Nie przesądzamy narazie ich znaczenia, ale w każdym bądź razie notujemy.

Otóż walka strajkowa przeciwko rządowi Papena rozbudziła również w partji narodowo - socjalistycznej mocniej instynkty walki nielegalnej. W razie odrzucenia kompromisu z Papenem, partja poszłaby w tym kierunku niewątpliwie dalej. Wzrost komunistów byłby jej wtedy nawet na rękę. Partja komunistyczna otrzymała rozkaz doprowadzania wszędzie do zaostrzenia sytuacji. Gdyby hitlerowcy w akcji strajków i sabotażu poszli w tym samym kierunku, mógłby się wytworzyć rodzaj chronicznej wojny domowej. W danym wypadku, gdyby sytuacja stała się dla rządu bardzo trudna, oddziały bojowe hitlerowców ofiarowałyby jednak porozumienie Reichswehrze, tworząc drogą wspólnego wtedy wystąpienia siłą nowe podstawy dla objęcia władzy.

Są to oczywiście rozważania, które wymieniamy wyłącznie jako charakterystyczne dla oceny sytuacji. Wynik wyborów wzmocnił pozycję rządu Papena. Coprawda mimo uchylenia niebezpieczeństwa powstania wrogiej dla niego większości parlamentarnej, zdolnej do wyłonienia rządu, istnieje zawsze możliwość większości „zaporowej" komunistyczno - hitlerowskiej, która jest w stanie, pomijając nawet inne stronnictwa opozycyjne, stale uniemożliwiać przegłosowanie jakiejkolwiek sprawy.

Przeprowadzana w praktyce, chociaż niekoniecznie oficjalna, akcja sabotująca komunistów i hitlerowców na terenie parlamentarnym może skutecznie poprzeć akcję nielegalną na ulicy. Ta akcja nielegalna, strajki i sabotaże, dążyłaby do podobnego skruszenia i zmęczenia rządu i jego organów siły, jak ciągłe wybory skruszyły i wyczerpały hitlerowców na terenie parlamentarnym. Pokusa wybrania tej drogi w niektórych odłamach partji narodowo - socjalistycznej niewątpliwie istnieje. O ile nie zdecyduje, się ona na kompromis z Papenem, droga ta będzie w każdym razie aktualna. Ograniczenie się tylko do dalszej walki wyborczej zdegraduje hitlerowców do roli jednego z wielu stronnictw opozycyjnych. Nie jest rzeczą pewną, czy istnieje u hitlerowców gotowość do tej rezygnacji.

* * *

Jutro odbędzie się w hotelu Adlon śniadanie, na które związek prasy zagranicznej zaprosił kanclerza Papena i członków rządu. Kanclerz obiecał powiedzieć na niem mowę o sytuacji. Już dzisiaj jednak zgodnie z tem, co o rządzie Papena pisaliśmy, o jego ustąpieniu w normalnym trybie rzeczy niema mowy. Rząd uważa, że odniósł zwycięstwo wyborcze w ramach, w których to było możliwe, i spróbuje dojść do porozumienia ze stronnictwami prawicy i centrum. Do tych rokowań wnosi absolutną pewność siebie i, pomijając ewentualność pewnej rekonstrukcji, w zasadniczej istocie ma zamiar pozostania i niezmieniania swojego charakteru. Podjąłby on również zdecydowaną walkę z akcją nielegalną. Ministerstwo Reichswehry już przed trzema dniami przygotowało wszystko do wystąpienia. W dzień po telegramie Waszego korespondenta o tej decyzji, prasa niemiecka przyniosła wiadomość o wizycie generała komenderującego okręgu obronnego III von Fritsch u komisarza rządu Rzeszy dla Prus, Brachta, podczas której omówiono wspólne postępowanie policji i Reichswehry. Miano również ogłosić stan wyjątkowy, gdyby sytuacja strajkowa, która się dzisiaj znacznie polepszyła, miała ulec pogorszeniu.

* * *

Niemcy znajdują się obecnie naprawdę w punkcie zwrotnym rozwoju stosunków wewnętrznych. W takich warunkach możliwości są zawsze rozmaite ale też zawsze daleko idące. Jeżeli decyzja jednej strony zmierza ku środkom radykalnym, druga musi odpowiedzieć takiemi samemi. Nie przesądzamy wcale, czy do rozwoju wyżej opisanych możliwości dojdzie, tem bardziej, gdyby strajk obecny ostatecznie się załamał. Narazie jednak wisi to jeszcze w powietrzu. Hitlerowcy, popierając rewolucyjną taktykę komunistów, mogą doprowadzić stosunki do takiego wrzenia, że staną się koniecznie potrzebni do ich opanowania. Dzisiaj już rozpoczęła się agitacja, zarzucająca, że rząd Papena wzmocnił komunizm. Przymierze hitleryzmu z Reichswehrą na tle opanowania siłą niebezpiecznej sytuacji wewnętrznej, to cel ostateczny, chociaż bardzo ryzykowny. Czyby się w razie realizacji udał, czy próba sił nie rozstrzygnęłaby się przedwcześnie na korzyść Reichswehry i obecnego rządu, to już inna rzecz. Najpierw w każdym razie nastąpi okres rokowań. Gdy nie da wyników, obie strony będą musiały iść dalej po dyktowanej żelazną logiką historji drodze. Rozwiązanie Reichstagu w razie jego negatywnego ustosunkowanie się do rządu jest oczywiście nadal aktualne.

JERZY DROBNIK.

Ameryka wybiera prezydenta

Zakłady na Wall-Street — „Choć gorsze, byle insze" — Niefortunne medale pamiątkowe — Gdyby się kryzys skończył... Przewaga Roosevelta

Nowy Jork, w listopadzie.

Bookmakerzy z Wall-Street notują gorączkowo: 2 i pół do 1 i pół, 2 do 1 i pół, 2 do 1. Tajemnicze te cyfry oznaczają szanse wyborcze przyszłego prezydenta Stanów Zjednoczonych. Giełda notuje wszystkie pro i contra, czuła na najmniejsze drganie w masach wyborczych.

A masy te hołdują zasadzie „choć gorsze, byle insze". Przed czterema laty wybór Hoovera nie ulegał wątpliwości. Nie było bardziej popularnego odeń kandydata. Nazwisko Hoovera i prosperity (dobrobytu) łączono w jedno pojęcie. Na cześć jego wybito wówczas kilka miljonów medali z napisem: „Na czterolecie dobrobytu". Klęską Hoovera była zmiana konjunktury gospodarczej: dwanaście miljonów bezrobotnych, bankructwa banków, katastrofalny spadek cen ziemiopłodów, wstrzymanie spłat reparacyjnych. „Prosperity" djabli wzięli. Tłum szuka winowajcy i widzi go w osobie kierownika nawy państwowej. Wszystkiemu jest winien Hoover! Tem też tłumaczy się zanik jego popularności. Wielu wyborców głosuje na Roosevelta tylko po to, aby nie głosować na obecnego prezydenta. A słynne medale pamiątkowe, zręcznie puszczone teraz w obieg przez demokratów, przyczyniają się świetnie do obalenia „legendy Hoovera".

W roku 1920 Harding miał zapewniony wybór; w 1924 Coolidge był „murowany", w roku 1928 klęska Smitha nie ulegała wątpliwości. Jak jest dzisiaj? Za Rooseveltem przemawia niezadowolenie z Hoovera. Sam zaś kandydat demokratów, mimo swego fizycznego niedomagania, rozwinął niesłychaną energję. Przemawia codziennie w innem mieście. Niestrudzenie wędruje z jednego stanu do drugiego, cały czas spędza w pociągu i na mównicy. Szczęściem dla republikanów, prezydent Hoover jest bardziej wymowny, niż „milczący Cal", ale i on nie może nadążać za Rooseveltem. Zwłaszcza, iż cała kampanja wyborcza spoczywa niemal wyłącznie na barkach Hoovera, gdyż wybitni senatorzy republikańscy nabrali wody do ust, a pomniejsze osobistości partyjne we władzach stanowych „ratują się" ucieczką z tonącego okrętu republikańskiego.

Zresztą w myśl anglosaskiej zasady, trzeba wiedzieć na jakiego postawić konia. Roosevelt kroczy na czele, wspomagany dzielnie przez takich matadorów demokratycznej partji, jak „Al" Smith kandydat na wiceprezydenta Garner gubernator Marylandu — Ritchie. Samotny Hoover pozostał w tyle. Cóż mają na swe usprawiedliwienie republikanie? Ogólnoświatowy kryzys! I zwalają całą winę na Europę, która pierwsza padła pod ciosami przesilenia. Demokraci odwracają sytuację. Słynny senator Carter Glass (za czasów Wilsona sekretarz departamentu finansów), złożony niemocą, zrywa się, aby „sprostować wszystkie fałsze" i stwierdza, że to amerykański „boom" giełdowy w r. 1929, bankructwa banków amerykańskich i magazynowanie złota w Nowym Jorku wywołały przesilenie na świecie, a więc i w Europie.

O powrocie do prosperity wogóle już nie może być mowy. Gdyby można wyobrazić sobie, że nagle przemysł i rolnictwo Stanów Zjedn. zostały uruchomione w całej rozciągłości, możnaby w tym najlepszym przypadku zatrudnić tylko 45 proc. bezrobotnych amerykańskich wobec rozwoju techniki. Przemysł Stanów dysponuje siłą produkcyjną miljarda koni parowych i mógłby pięciokrotnie pokryć zapotrzebowanie całej ludzkości. Co może poradzić tutaj Hoover nawet przy najlepszych chęciach i zaletach? Siłą więc „opozycji" prze do Białego Domu Roosevelt.

Przewaga Roosevelta nad Hooverem jest więc umotywowana tem, że w oczach wyborców Roosevelt wyobraża działacza nieskompromitowanego jeszcze niepowodzeniem. Dlatego to ostrożna Wall-Street „stawia" na Roosevelta o jeden punkt więcej, niż na Hoovera.

Em.

Nowe prawo o stowarzyszeniach

III. Stowarzyszenia zwykłe

Celem założenia zwykłego stowarzyszenia potrzebne jest, ażeby trzy osoby, zdolne do działań prawnych w charakterze założycieli, zgłosiły zamiar założenia stowarzyszenia na piśmie powiatowej władzy administracji ogólnej miejsca przyszłej siedziby stowarzyszenia (staroście powiatowemu grodzkiemu). W zgłoszeniu tem należy podać: 1) nazwę stowarzyszenia, jego cel i środki działania, 2) teren działalności oraz siedzibę stowarzyszenia, 3) imiona, nazwiska oraz miejsce zamieszkania założycieli, 4) sposób powoływania zarządu, 5) sposób wstępowania i ustępowania członków, 6) sposób rozwiązania się stowarzyszenia. Jak wynika z postanowień prawa o stowarzyszeniach, stowarzyszenie zwykłe nie musi posiadać statutu, chociaż dane wymagane przy zgłoszeniu stowarzyszenia są tak szczegółowe, że w praktyce będzie się zalecało ująć je również i dla członków stowarzyszenia w formie pisemnej.

Stowarzyszenie nie może rozpocząć swojej działalności zaraz po zgłoszeniu, gdyż powiatowa władza administracji ogólnej może w ciągu czterech tygodni od zgłoszenia zakazać założenia stowarzyszenia. Przed upływem tego terminu może stowarzyszenie rozpocząć działalność tylko w tym wypadku, jeżeli władza stwierdzi, że niema zastrzeżeń co do założenia stowarzyszenia.

W ciągu dwóch tygodni od rozpoczęcia działalności stowarzyszenia, jego zarząd obowiązany jest podać do wiadomości władzy swój skład oraz adresy członków, a także adres lokalu, który ma służyć stowarzyszeniu za siedzibę. W tym samym terminie należy zgłaszać zmiany składu zarządu, adresu stowarzyszenia oraz ewentualne zmiany co do tych danych, które zawiera zgłoszenie.

W przypadku rozwiązania się stowarzyszenia ostatni jego zarząd obowiązany jest zgłosić o tem władzy w ciągu dwóch tygodni od powzięcia uchwały rozwiązującej.

Władza może zakazać założenia stowarzyszenia, jeżeli jego istnienie nie da się pogodzić z prawem albo może spowodować zagrożenie bezpieczeństwa, spokoju lub porządku publicznego. Taka decyzja musi być należycie umotywowaną, a przeciw tej decyzji przysługuje założycielom prawo odwołania do urzędu wojewódzkiego w terminie 14-dniowym.

Władzy nadzorczej (staroście powiatowemu, grodzkiemu) przysługują daleko idące prawa kontroli całego życia stowarzyszeń. Może ona wezwać zarząd stowarzyszenia do dostarczenia jej odpisu protokółu posiedzenia lub treści powziętej uchwały, jeżeli były one spisane, oraz może w lokalu stowarzyszenia przeglądać prowadzone akta, księgi i posiadane dokumenty, jak również sporządzać z nich notatki, odpisy i wyciągi, a także uprzednio wzywać zarząd do okazania ich w dokładnie określonym przez nią czasie. Zarząd obowiązany jest prowadzić, utrzymując w stanie aktualności, imienny spis członków stowarzyszeń, ze wskazaniem przynależności państwowej i dostarczyć władzy na jej żądanie danych z tego spisu.

Środki represyjne, które przysługują władzy nadzorczej w stosunku do zwykłego stowarzyszenia, są bardzo silne i pozostawione do swobodnej oceny władzy. Jeżeli działalność wykracza przeciwko obowiązującemu prawu, ustalonemu dla stowarzyszenia zakresowi i sposobom działania, jeżeli stowarzyszenie wogóle nie odpowiada warunkom swego prawnego istnienia, albo też zagraża bezpieczeństwu, spokojowi lub porządkowi publicznemu, bezpośrednia władza nadzorcza, stosownie do okoliczności, może należycie umotywowaną decyzją bądź udzielić mu upomnienia bądź zażądać usunięcia dostrzeżonych uchybień, w szczególności cofnięcia niedopuszczalnych uchwał, pod rygorem zawieszenia względnie rozwiązania stowarzyszenia, wyznaczając w tym celu odpowiedni termin, bądź wprost zawiesić działalność, a następnie rozwiązać stowarzyszenie. Decyzja o zawieszeniu jest natychmiast wykonalna.

W razie nierozwiązania stowarzyszenia w ciągu dwóch miesięcy od zawieszenia jego działalności, zawieszenie to traci moc. Przeciwko wszystkim decyzjom tego rodzaju można wnieść odwołanie do urzędu wojewódzkiego w przeciągu 14 dni.

Odrębne przepisy obowiązują dla rozwiązania spółdzielni, które uprawiają działalność kulturalną, jak też dla związków zawodowych pracowniczych. Jeżeli działalność zrzeszenia tego rodzaju została skierowana na tory przestępstwa, albo zagraża bezpieczeństwu, spokojowi lub porządkowi publicznemu, wówczas powiatowa władza administracji ogólnej, w miarę okoliczności, może bądź zażądać od władz zrzeszenia usunięcia stanu zagrażającego, bądź zawiesić działalność zrzeszenia i wnieść o rozwiązanie zrzeszenia do właściwego sądu okręgowego, który rozstrzyga przy odpowiedniem zastosowaniu przepisów postępowania karnego. W tym przypadku zawieszenie ma moc do chwili wydania przez sąd decyzji w sprawie rozwiązania zrzeszenia.

Działalność zwykłych stowarzyszeń podlega ograniczeniom, z których wynika, że stowarzyszenia zwykłe mają mieć tylko charakter lokalny, gdyż takie stowarzyszenia nie mogą zakładać oddziałów (stowarzyszeń filjalnych), łączyć się w związki stowarzyszeń, jak również związki stowarzyszeń nie mogą powstawać jako zwykłe stowarzyszenia.

Oprócz tego stowarzyszenia zwykłe nie mogą przyjmować w poczet swoich członków osób prawnych, ani też korzystać z ofiarności publicznej, albo z zapomóg, udzielanych przez władze lub instytucje publiczne.

Wszystkie wyżej wymienione postanowienia prawa o stowarzyszeniach są u nas zupełną nowością, ponieważ zwykłe stowarzyszenia nie podlegały dotychczas żadnym ograniczeniom i żadnemu nadzorowi.

Otwarcie polskiego gimnazjum w Bytomiu

Uroczyste nabożeństwo — Aktu otwarcia dokonał ks. prob. Klimas — Przemówienie p. Calondera

Bytom, 8. 11. (Tel. wł.). Uroczystość poświęcenia nowego gimnazjum w Bytomiu poprzedziło nabożeństwo w kościele św. Trójcy. Mszę św. celebrował b. poseł do sejmu pruskiego ks. Klimas. Kościół był przepełniony.

Po nabożeństwie goście udali się do auli gimnazjalnej. Tuż przed otwarciem wszedł prezydent komisji mieszanej p. Calonder, ks. dr. Domański, b. poseł na sejm pruski Baczewski, dr. Kaczmarek, ks. Koziołek, a ponadto przedstawiciele władz niemieckich radny miejski Smikała, oraz radca szkolny Neumann.

Ks. prob. Klimas po krótkiem przemówieniu dokonał aktu poświęcenia. Następnie witał gości b. poseł na sejm pruski p. Baczewski, poczem zabrał głos prezydent komisji mieszanej p. Calonder, wygłaszając przychylne przemówienie dla mniejszości polskiej w Niemczech. Przemówienie to przetłumaczono na język polski.

W chwili gdy telefonuję przemawia ks. dr. Domański. Uroczystość skończy się około godz. 15.

Balticus.

Demonstracja pracowników miejskich w stolicy

Niezadowoleni z decyzji magistratu w sprawie zaległych płac nie opuszczali wszyscy pracownicy przez całą noc biur

Warszawa, 8. 11. (Tel. wł.) — W ciągu dzisiejszej nocy toczyły się rokowania pomiędzy prezydjum magistratu, a przedstawicielami organizacyj urzędniczych. Dotyczyły one uiszczenia zaległości, jakie magistrat ma w wypłatach pensyj pracowników miejskich.

Ponieważ plan magistratu nie zadowolił we wszystkiem pracowników, przeto postanowili oni dla demonstracji pozostać w biurach magistratu do dziś godziny 6 z rana i przerwać narazie demonstracje do 15 listopada, przyczem, gdyby magistrat nie wywiązał się ze swych przyrzeczeń, demonstracje mają być wznowione.

Do lokalów magistrackich sprowadzono koce i poduszki. W jednej z sal konferencyjnych zainstalowano wielki samowar do gotowania herbaty. Zaopatrzono się w środki żywnościowe i w ten sposób spędzono noc.

O godz. 6 rano opuszczono magistrat, ażeby dać możność oczyszczenia biur magistratu. (w)

Zlikwidowanie strajku w Berlinie

Dziś wszyscy wracają do pracy — Liczne aresztowania

Berlin, 8. 11. (PAT). Nazajutrz po wyborach sytuacja strajkowa w berlińskiem tow. komunikacyjnem uległa znacznemu odprężeniu. Ruch uliczny przybrał prawie normalny wygląd. Połowę taboru tramwajów miejskich, autobusów i kolei podziemnej uruchomiono; zgłasza si ęcoraz więcej pracowników.

Aresztowani przy aktach teroru zwolennicy strajku sądzeni są w trybie doraźnym. 3 oskarżonych skazano już na kary po 3 miesiące więzienia. W ostatniej chwili między komunistami a nar.-soc. przedstawicielami w kierownictwie strajku miało dojść do konfliktu.

Berlin, 8. 11. (PAT). Późnym wieczorem kierownictwo strajku komunikacyjnego ogłosiło za pośrednictwe mprasy zawiadomienie zapowiadające na dziś podjęcie pracy przez strajkujących.

W ciągu wczorajszego dnia policja aresztowała dalszych 50 osób, w związku z wykroczeniami strajkujących. 26 osób po przesłuchaniu zatrzymano w więzieniu. Oskarżone one będą o naruszenie spokoju publicznego i niebezpieczne pogróżki.

Sprawa ks. Pszczyńskiego przed trybun. haskim

Haga, 8. 11. (PAT). Rozpoczęła się przed trybunałem haskim ustna rozprawa w sprawie skargi niemieckiej, dotyczącej ks. Pszczyńskiego.

Rozprawa ogranicza się do formalnej ekscepcji polskiej, wobec tego, że ks. Pszczyński wprowadził swą skargę na drogę zewnętrznej instancji sądowej. Zastępcami rządu polskiego są: rad. Sobolewski i prof. Jeze z Paryża. Towarzyszy im dr. Mycielski z polskiego M. S. Z. Imieniem rządu niemieckiego występuje prof. Kaufmann z Berlina.

Na pierwszem posiedzeniu trybunał wysłuchał przemówienia rad. Sobolewskiego, który zbijał niemieckie argumenty prawne i prof. Jeze, który w obszernem przemówieniu uzasadniał podstawy ekscepcji polskiej, wskazując przytem na zaczepny charakter akcji niemieckiej na terenie międzynarodowym pod pretekstem sprawy ks. Pszczyńskiego.

W środę przemawiać będzie zastępca niemiecki prof. Kaufmann.

Zastrzeliła swego siostrzeńca z litości

Czternastoletni chłopak poranił się okropnie z powodu wybuchu — Ciotka - lekarka zastrzeliła go, nie mogąc patrzeć na cierpienia dziecka

Praga, 8. 11. (Tel. wł.) Syn prof. seminarjum nauczycielskiego w Chrudimie (miasto powiatowe w Czechosłowacji w żupie pardubickiej nad Chrudimką, dopływem Elby — red.) czternastoletni Piotr Pochobradsky, przy eksperymentach chemicznych wywołał silny wybuch. W bardzo ciężkim stanie przewieziono nieszczęśliwego chłopca do szpitala w Pardubicach, gdzie amputowano mu rękę i wyjęto oko.

Matka ofiary, tragicznie doświadczona, zawiadomiła natychmiast o wypadku swą siostrę lekarkę, która z mężem, również lekarzem, bezzwłocznie udała się samochodem do Pardubic.

Na miejscu stwierdzili, że ciężko rannego chłopca nie da się już utrzymać przy życiu, wobec czego obie siostry postanowiły, chcąc ukrócić męki rannego, zastrzelić go. Matka nie mogła dokonać tego strasznego czynu, wobec czego wyręczyła ją siostra lekarka.

Obie kobiety aresztowano.

Pożar w Staniątkach

Kraków, 8. 11. (Tel. wł.) Pożar w Staniątkach wybuchł nie w klasztorze, lecz w ochronce, znajdującej się w pobliżu klasztoru. Zapaliła się przedewszystkiem klatka schodowa, wskutek czego ratunek był ogromnie utrudniony, a następnie ogień przerzucił się na pokoje sąsiadujące z klatką schodową.

Pastwą płomieni padł dach, oraz sufit najwyższego piętra, a ponadto zarysowały się poważnie ściany. Sytuację opanowały straże ogniowe dopiero po 24 godzinach walki z żywiołem. Zginęła (jak już donosiliśmy w wydaniu porannem) wskutek zaczadzenia siostra Kostecka.

Rozwiązanie Bratnich Pomocy?

Warszawa, 8. 11. (Tel. wł.) — Jedno z pism notuje pogłoskę z kół młodzieży, że minister oświaty podobno ma zamiar rozwiązać istniejące obecnie na wyższych uczelniach towarzystwa Bratniej Pomocy, oraz inne organizacje samopomocowe, a na ich miejsce miałaby powstać jedna tylko instytucja centralna, która obejmowałaby wszystkie wyższe zakłady naukowe.

Przepowiednia pogody na środę: Pochmurno z przelotnemi przejaśnieniami, rano mgła.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 8. 11. 1932 r.

Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy w obliczeniu ćwierć-litrowego gęstościomierza: 1) żyta poznańskiego 70,6 kg (120 1 ft. w hol.), 2) żyta pomorskiego 69.35 kg (118.2 ft w hol.), 3) pszenicy pozn. i pomorskiej 72.95 kg. (124 ft w. hol.), 4) owsa poznańskiego i pomorskiego 43.55 kg (74.1 ft. w hol.).

Ceny transakcyjne

Żyto 90 tonn par. Poznań	15,25
Owies 145 tonn par. Poznań	14,60
Owies 180 tonn par. Poznań	14,40

Ceny orjentacyjne

Żyto	14,80— 15,00
Usposobienie spokojne.	
Pszenica	23,25— 24,25
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień browarcwy	16,00— 17,50
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień 68—69 kg.	14,00— 14.75
Jęczmień 64—66 kg.	13,50— 14,00
Usposobienie spokojne.	
Owies	14,50— 14,75
Usposobienie spokojne.	
Mąka żytnia 65% wł work.	23,50— 24,50
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszenna 65% wł work.	36,50— 38,50
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	8,75— 9,00
Otręby pszenne	9,00— 10,00
Otręby pszenne (grube)	10,00— 11,00
Rzepak	38,00— 39,00
Rzepik	35,00— 40,00
Gorczyca	39,00— 45,00
Groch Victoria	21,00— 24,00
Groch Folgera	30,00— 33 00
Koniczyna czerwona	120,00—140,00
Koniczyna biała	120,00—160,00
Ziemniaki jadalne	2,20— 2,50
Ziemniaki fabr za kilo %	0,00—0,12½
Mak niebieski	100,00—110,00

Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 95 tonn, pszenicy 140 tonn, jęczmienia 270 tonn, owsa 60 tonn.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji Notowania Cen.

Poznań, 8. 11. 1932 r.

Spędzono: wołów 49, buhai 111, krów 248, świń 2 054, cieląt 690, owiec 170; razem 3 322 zwierząt.

(Ceny loco Targowica Poznań łącznie z kosztami handlowemi)

Płacono za 100 kg. żywej wagi za:

BYDŁO:

Woły:	
Pełnomięsiste wytuczone nieoprzęgane	64— 70
Mięsiste tuczone młodsze do lat 3	54— 60
Mięsiste tuczone starsze	46— 50
Miernie odżywione	36— 42
Buhaje:	
Wytuczone pełnomięsiste	56— 60
Tuczone mięsiste	48— 52
Nietuczone dobrze odżywione stasze	40— 46
Miernie odżywione	34— 40
Krowy:	
Wytuczone pełnomięsiste	60— 68
Tuczone mięsiste	48— 54
Nietuczone dobrze odżywione	30— 38
Miernie odżywione	24— 28
Jałowice:	
Wytuczone pełnomięsiste	64— 70
Tuczone mięsiste	54— 60
Nietuczone dobrze odżywione	46— 50
Miernie odżywione	36— 42
Młodzież:	
Dobrze odżywione	36— 42
Miernie odżywione	30— 34
Cielęta:	
Najprzedniejsze cielęta wytuczone	72— 80
Tuczone cielęta	64— 68
Dobrze odżywione	56— 60
Miernie odżywione	44— 52
OWCE:	
Wytuczone pełnomięsiste jagnięta i młodsze skopy	64— 68
Tuczone starsze skopy i maciórki	44— 50
ŚWINIE (TUCZNIKI):	
Pełnomięsiste od 120 do 150 kg. żywej wagi	104—108
Pełnomięsiste od 100 do 120 kg. żywej wagi	98—102
Pełnomięsiste od 80 do 100 kg. żywej wagi	90— 96
Mięsiste świnie ponad 80 kg. żywej wagi	82— 88
Maciory i późne krustraty	86— 96

Przebieg targu normalny.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.90 zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.92 zł.

Kurs markj niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mk. niem w dewizach 211.40 zł., gotówką 210.00 zł., za 100 guld gd w dewizach 173.36 do 173.62 zł., gotówką 173.02 zł

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, dnia 8. 11 1932.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była w dalszym ciągu ożywiona — również obroty.

Z pożyczek państwowych poszukiwano 5 proc. poż. konwers. po 39,50 proc., 4 proc. premj. dol. po 48,— oraz 4 proc. poż. inwestycyjną po 95,50, pozatem poszukiwano bez notowania i oddawców 3 proc poż budowlaną po 36,50.

Z pożyczek komunalnych obracano 8 proc. oblig. m. Poznania z roku 1926 i 1927 po 92,— proc. w tranzakcjach.

Z papierów lokacyjnych P. Z K. handlowano 8 proc. listami dol staremi po 55 proc. oraz 8 proc. list dol. amort po 57,— w tranzakcjach; pozatem obracano 4 proc. listami zast konwert. po 30,— również w tranzakcjach, natomiast handlowano 6 proc. listy żytnie po 11—11,50 w płaceniu.

Z akcyj bankowych płacono za Bank Polski 81,—.

Ceduła Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału)

5% Pożyczka konwersyjna 39.50% P.
8% oblig. m. Poznania z 1926 r. 92.—% +
8% oblig m. Poznania z 1927 r. 92.—% +
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredytowego 55,—% +
8% listy dolarowe w złocie amort. P. Z. K. 57,—% +
4% listy zastaw. konw. Pozn. Ziem. Kredytowego, ostempl., 30,—% +

(Kurs w złotych)

4% pożyczka premjowa dolarowa, serja III 48,— P.
6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kredytowego 11—10,50 P.
4% Prem. Pożyczka Inwestycyjna 95,50 P.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Polski I em. 81.— P.

Tendencja ożywiona.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 8. 11. 1932 r.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belgja	124,10	124.41	123.79
Gdańsk	153.55	173,98	173.12
Londyn	29.48	29,64	29,34
Nowy Jork kabel	8,918	8,938	8,898
Paryż	35,00	35,09	34,91
Szwajcarja	171,90	172,33	171,47

Tendencja niejednolita.

Papiery wartościowe i obligacje:

4% poż. inw.	96,75
3% poż bud.	37.75
5% poż. konw.	40.25
4% poż. dolarowa	49.25— 49,40
6% poż. dol.	56,00— 56,25
7% poż. stabil.	55,75— 55,00

Tendencja przeważnie mocniejsza.

Akcje w złotych:

Bank Polski	84,00

Tendencja utrzymana.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 8. 11. 1932 r.

Pszenica marchijska	199.00—201,00
Tendencja mocniejsza.	
Pszenica pastewna mecklem.	186,00—190,00
Tendencja mocniejsza.	
Pszenica jara march.	199,00—201,00
Tendencja mocniejsza.	
Żyto march.	156,00—158,00
Tendencja stała.	
Żyto pomorskie 72—73 kg. cif Berlin tr.	165,35
Tendencja stała.	
Jęczmień browarowy	170,00—180,00
Tendencja słabsza.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	162,00—169,00
Tendencja słabsza.	
Owies march.	132,00—136,00
Tendencja spokojna.	
Mąka pszenna	24,00— 27,25
Tendencja spokojna.	
Mąka żytnia	20,50— 22,60
Tendencja spokojna.	
Otręby pszenne	9,00— 9.40
Tendencja spokojna.	
Otręby żytnie	8,25— 8.60
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	22,00— 26.00
Groch drobny jadalny	20,00— 23,00
Groch pastewny	14.00— 16,00
Kuchy lniane	10.10
Kuchy z orzecha ziemnego	10,70
Kuchy mielone (mączka)	11,20
Wytłoki suche	9,00— 9.20
Śrót Soya ekstrahowany 46% loco Hamburg	10,20
Śrót Soya ekstrahowany 46% loco Szczecin	10.90
Słoma ż. pras drut.	0,65— 0,80
Słoma p. pras drut.	0,45— 0,60
Słoma jęczmienna drut.	0,45— 0,60
Słoma owsiana drut.	0,45— 0,60
Słoma ż. długo wiązana	0,70— 0,95
Słoma ż. pras. sznur.	0,50— 0,75
Sieczka	1,30— 1,45
Słoma p pras sznur.	0,45— 0,60
Siano dobre I pokosu	1,80— 2,10
Lucerna luzem	2,15— 2,45
Tymotka luzem	2,20— 2,50
Siano koniczynowe luzem	2,00— 2.30

Tendencja spokojna

Ogólna tendencja spokojna.

Interpelacje Klubu Narodowego

Klub Narodowy wniósł w Sejmie w dniu 3 listopada dwie następujące interpelacje:

Do p. ministra spraw wewnętrznych w sprawie okólnika, zarządzającego bezprawne konfiskaty.

W sprawie karnej, toczącej się przed sądem okręgowym w Gnieźnie przeciwko redaktorowi „Lecha" Stanisławowi Cieślakowi, podczas rozprawy w sierpniu r. b. wyszło na jaw, że ministerstwo spraw wewnętrznych rozesłało do urzędów wojewódzkich i starostw nakaz bezwzględnego konfiskowania zeznań świadków, którzy mówili o zamiarze wprowadzenia monarchji przez niektórych przywódców „sanacyjnych" oraz o biciu więźniów w Brześciu.

Wedle judykatury Sądu Najwyższego nie może być skonfiskowana zgodna z prawdą relacja z przebiegu jawnej rozprawy sądowej.

Podpisani zapytują p. ministra:

Jakiem prawem min. spraw wewnętrznych wydało taki okólnik.

Do p. prezesa Rady ministrów w sprawie nadużywania rewizyj

Art 100 Konstytucji przepisuje, że mieszkanie obywatela jest nietykalne i że rewizja domowa może nastąpić tylko na polecenie władz sądowych i tylko w wypadkach ustawą przepisanych.

Zaś art. 142, § 1. K. P. K. mówi:

„U osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa wolno dokonywać rewizji osobistej lub domowej celem... wykrycia dowodów winy".

W ostatnich czasach wykonała policja u setek członków Stronnictwa Narodowego rewizje bez śladu uzasadnionego podejrzenia, iż zachodzi jakiekolwiek przestępstwo.

Wszystkie te setki rewizyj nie dały żadnego rezultatu, charakteryzują zatem postępowanie policji jako prostą samowolę, polegającą na chęci szykanowania politycznych przeciwników rządu.

Zapytujemy rząd:

Czy nie widzi, że takie oczywiste łamanie Konstytucji ubliża czci narodu polskiego.

Ludność w Polsce za 20 lat

Nie posiadamy jeszcze wyników spisu ludności z r. 1931, trudno zatem sądzić o warunkach demograficznych według wieku mieszkańców, na podstawie wszakże dawniejszych danych można do pewnego stopnia wysnuwać już wnioski na przyszłość. Okazuje się zatem, że w różnych krajach stosunki te układają się nader rozmaicie, z pośród krajów bowiem z najliczniejszą ludnością, jak Anglja, Francja, Niemcy i Włochy, Polska ma największy odsetek ludności w wieku do lat 19 bo 47,7 proc., wówczas gdy Anglja 37,0, Francja 31 proc., Niemcy 36,2 proc., Włochy 41,1 proc. Natomiast ludzi w wieku 50 lat i wyżej liczymy z pośród innych krajów najmniej —14,8 proc., tamte zaś kraje 19,0 proc. (Anglja), 25,2 proc. (Francja), 18,8 proc. (Niemcy), i 19,1 proc. (Włochy).

Wiekiem wszakże, który uważany jest za okres najżywszej sprawności, zarówno fizycznej, jak i umysłowej, są lata 20—49, i pod tym względem Polska zajmuje ostatnie miejsce, liczy bowiem mieszkańców w tym wieku tylko 37,5 proc., Anglja zaś 44,0 proc., Francja 43,1 proc., Niemcy 45,0 proc. i Włochy 39,8 proc. Tak więc Polska ma najwięcej ludności młodej do lat 50, a najmniej starej, w wieku lat 50 i więcej.

Jeżeli chodzi o poszczególne dzielnice, najwięcej mieszkańców w wieku młodym do lat 19, posiadają woj. wschodnie — 49,1 proc., dalej idą woj. centralne — 48.6 proc., zachodnie — 48,2 proc. i południowe — 47,0 proc. Stosunku tego należało się spodziewać, gdyż woj. wschodnie, mające największy przyrost naturalny ludności, najwięcej też liczą dzieci. Ludności w wieku 20 do 49 lat najwięcej stosunkowo posiadają województwa południowe — 37,3 proc., dalej centralne — 36,6 proc., wschodnie — 36,3 proc. i zachodnie 35,5 proc. Najstarszą ludność (w wieku 50 lat i więcej) posiadają woj. zachodnie — 16,3 proc. potem południowe — 15,6 proc., centralne — 14,8 proc. i wschodnie 14,6 proc. Naogół niema większych różnic pomiędzy poszczególnemi dzielnicami, różnica ta bowiem nie przekracza 2 proc.

Jeżeli w ciągu najbliższych lat 20 w stosunkach ludnościowych powyższych krajów nie zajdą jakieś nadzwyczajne zmiany, to biorąc pod uwagę dotychczasowy przyrost ludności (w Anglji 9,8 proc., we Francji 4,8 proc., w Niemczech 12,8 proc., w Polsce 33,4 proc. i we Włoszech 24,6 proc. w ciągu 20 lat) oraz stosunek między mężczyznami i kobietami (w Anglji na 100 mężczyzn przypada 109,6 kobiet, we Francji 110,3, w Niemczech 106,7, w Polsce 106,9 i we Włoszech 102,6), okaże się, że za 20 lat ludności męskiej w wieku 20—49 lat Anglja będzie liczyła 11,1 miljona, Francja 8,8 milj., Niemcy 16,3 milj., Polska 8,1 milj. i Włochy 10,1 milj.

Otrzymany wynik jest dość ciekawy w porównaniu ze stanem obecnym, jeżeli bowiem ilość mężczyzn w Polsce w wieku największej sprawności tak obecnie, jak za lat 20 (w r. 1952) oznaczyć liczbą 100, to dla innych krajów otrzymamy cyfry następujące (pierwsza cyfra dotyczy r. 1932, druga — 1952): Anglja 167,2 i 137,0, Francja 148,3 i 108,6, Niemcy 244,8 i 201,2, Włochy 139,7 i 124,7.

Stosunek ten zatem zmienia się wszędzie na naszą korzyść. Tak np. w porównaniu z naszymi najbliższymi sąsiadami, Niemcami, nasza ludność męska w okresie największej energji życiowej stanowi tylko 40,8 proc., a za lat 20 będzie stanowiła już 49,7 proc.

Obliczenia powyższego dokonano w przypuszczeniu, że w stosunkach demograficznych nie zajdą poważniejsze zmiany, a przedewszystkiem, że naturalny przyrost ludności będzie ten sam, co i obecnie. Pod tym względem jednak niezawodnie przyjdą zmiany poważne, wywołane zarówno nowym układem stosunków społecznych w czasach powojennych, jak obecnym kryzysem gospodarczym w szczególności. Niemcy już przed rokiem, kiedy kryzys nie dawał się jeszcze tak dotkliwie we znaki, obliczali, że ludność Rzeszy będzie się prawdopodobnie zwiększała tylko do 1940 r., od tego zaś czasu zacznie się zmniejszać. Dzisiaj kwestja ta jest jeszcze bardziej aktualna. Po trzech latach kryzysu w Polsce również stwierdzili statystycy, że przyrost się zmniejszył, a przedewszystkiem, że ilość zawartych w r. 1932 małżeństw spadła do poziomu nienotowanego od wojny. Ponieważ jednak mutatis mutandis to samo można stwierdzić i gdzieindziej, ponieważ pomimo zmniejszenia się przyrostu u nas jest on wszakże większy, aniżeli gdzieindziej, przeto można zaryzykować twierdzenie, że za lat 20 stosunek ludnościowy, przynajmniej w zakresie wieku 20—49 lat będzie u nas znacznie korzystniejszy w porównaniu z innemi krajami, niż obecnie.

Z. K.

Sejmik Związku Spółdzielni

Drugie zebranie plenarne — Sprawozdanie Banku Związku Znaczenie etyki w życiu gospodarczem — Gospodarka finansowa Związku

Drugi dzień obrad Sejmiku Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych rozpoczęto o godz. 9 mszą św. na intencję Sejmiku w kościele Farnym.

O godz. 10,30 rozpoczęły się w sali kinoteatru „Słońce" drugie obrady plenum, które toczyły się pod kolejnem przewodnictwem pp. patrona dr. W. Seydlitza oraz wicepatrona Związku, b. min. Leona Plucińskiego. Przed porządkiem dziennym p. dyr. Nowakowski odczytał kilkadziesiąt depesz i listów gratulacyjnych, które wpłynęły do prezydjum Sejmiku od wybitnych osobistości oraz organizacyj.

Zgodnie z porządkiem obrad przemawiał jako pierwszy p. dyr. R. Piłatowski, referując sprawozdanie Banku Związku Spółek Zarobkowych z działalności ze spółdzielniami. Okres depresji — stwierdził referent — dotknął całe życie gospodarcze. Nie oszczędziła ona również spółdzielczości. Znowu następuje nawrót do miedzianego wieku, do gromadzenia miedziaków dla oszczędności, z których przecież przy zbiorowym wysiłku urastają ogromne kwoty. Bank Zw. Spółek Zarob. wywierał na spółdzielnie nacisk w kierunku uzdrowienia, gdzie tego była potrzeba, podstaw ich działalności. Zmniejszano w pewnych wypadkach z zachowaniem wszelkiej ostrożności kredyty i stosowano bezwzględne rygory prawne wszędzie tam, gdzie ujawniały się dowody złej woli dłużników. Bank pozostawał w ścisłym kontakcie z władzami spółdzielni, troszcząc się narówni z niemi o płynność wszystkich spółdzielni. W porozumieniu zmniejszano obliga w Banku, starano się o to, aby dotychczasowe kredyty zabezpieczyć w całości gwarancjami hipotecznemi, wywierano nacisk, by spółdzielnie ściągały wierzytelności od dłużników. Praca z większą częścią spółdzielni zwłaszcza kredytowych była zupełnie zadowalająca. Trudniej było z spółdzielniami rolniczo-handlowemi, cierpiącemi bezpośrednio wskutek niewypłacalności wsi.

W grubszych zarysach zasady Banku w stosunku do spółdzielni dają się zamknąć w tem, że 1) prowadzono oględną politykę kredytową, zmierzając do redukcji obliga i spłaty przekroczeń, 2) siłą konieczności musiano stosować rygory, aby nigdzie nie dopuszczać do zamrożenia kapitału. W ciągu roku sprawozdawczego udało się zmniejszyć kredyty o pół miljona złotych przedewszystkiem w spółdzielniach kredytowych. Dług spółdzielczości rolniczo-handlowej wzrósł jednak skutkiem niepłacenia procentów, które dopisano do rachunku. Praca ze spółdzielczemi mleczarniami szła normalnemi torami. Ogromnemu zmniejszeniu uległa praca związku rozliczeniowego. Suma obrotów związku rozliczeniowego spadła z 1 100 tys. w styczniu 1931 r. do 156 tys. we wrześniu b. r. Bank będzie w dalszym ciągu prowadził politykę dotąd wypróbowaną, która jedynie daje gwarancję ciągłości prac i możności owocnego zasilania spółdzielczości..

Zkolei wygłosił bardzo ciekawy referat ks. prob. Budaszewski z Poznania, mówiąc o roli spółdzielczości w budowie etyki w życiu gospodarczem. Szerzący się po wojnie zanik etyki został spotęgowany obecnie w okresie kryzysu. Do walki z tą demoralizacją, ogarniającą obecnie wszystkie warstwy społeczeństwa, w pierwszym rzędzie stanąć powinny spółdzielnie, jako te organizacje społeczno - gospodarcze, które nie mogą egzystować i rozwijać się przy niskim poziomie etyki i moralności. Spółdzielczość powołana jest bowiem w pierwszym rzędzie do wnoszenia do życia gospodarczego wysokich zasad solidarności, opartej na wzajemnem zaufaniu i uczciwości. Do walki o przywrócenie etyki stanąć muszą w pierwszym rzędzie członkowie spółdzielni ze swojemi władzami, a więc radami nadzorczemi i zarządami na czele, aby dać dobry przykład uczciwego korzystania z praw, solidnego spełniania obowiązków i akuratnego wywiązywania się z przyjętych na siebie zobowiązań. Państwo ze swej strony musi dołożyć wszystkich starań, aby ustawodawstwo regulujące stosunki finansowe dłużników, nie stwarzało dla niesumiennych jednostek możliwości wyzyskiwania na swą korzyść ogółu społeczeństwa i państwa.

Przedłożenia rachunków Związku za rok 1931 dokonał p. dyr. Śmielecki z Gniezna, stwierdzając na wstępie, że budżet Związku uległ dalszej redukcji o 19 proc. W budżecie zeszłorocznym udało się wygospodarzyć nadwyżkę w wysokości 20 850 zł. Rachunek dochodów i wydatków budżetowych za r. 1931 kasa Związku zamknęła pozycją 469 672.56 zł. Bilans na dzień 31 grudnia 1931 po stronie czynnej i biernej opiewa na 2 566 143,32 zł. Preliminarz budżetu Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych na r. 1933 wynosi 300 tys. zł. Po stronie dochodowej składają się na te pozycje: składki central związkowych, spółdzielni związkowych oraz dochody z majątku własnego. Po zreferowaniu rachunku p. dyr. Śmielecki wniósł imieniem komisji rewizyjnej o udzielenie pokwitowania patronatowi oraz przyjęcie budżetu na r. 1933 — co później nastąpiło. Następnie p. dyr. A. Nowakowski przedłożył rezolucje, które w streszczeniu podamy w następnych numerach naszego pisma Po dyskusji nad rezolucjami i odczytaniu protokółu marszałek Sejmiku zamknął tak owocne obrady.

Przeniesiony w stan spoczynku

Ze Strzelna donoszą, co następuje:

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o usuwalności sędziów wygasło z dniem 31 października rb. W ostatniej chwili jednak jeszcze na mocy tego rozporządzenia został przeniesiony w stan spoczynku z dniem 30 listopada rb. naczelnik tutejszego sądu grodzkiego p. Bronisław Mądry.

P. sędzia Mądry urzędował w Strzelnie przez blisko trzy lata i cieszył się tu powszechnem poważaniem wskutek swej uprzejmości i bezstronności. To też wieść o przeniesieniu go w stan spoczynku wywołała w mieście naszem duży żal. P. sędzia Mądry, który jest Wielkopolaninem, osiedla się jako adwokat w Łobżenicy.

W obronie przed zalewem żydowskim

Związek Samoobrony Społecznej „Rozwój" donosi, że Poznań, najmniej dotąd zażydzony z większych miast polskich, jest obecnie terenem zaciekłych ataków żydostwa, usiłującego za pomocą kapitałów międzynarodowych, a zwłaszcza amerykańskich, wykupić domy w Poznańskiem i rugować mieszczaństwo tutejsze z handlu, przemysłu i rzemiosła. Widzimy, jak silnie zażydzone są ulice, położone od strony południowej Starego Rynku, lecz i sam Stary Rynek z ulicami przyległemi, a nawet plac Wolności, nie są wolne od Żydów. Występują oni tutaj — jak wszędzie — solidarnie, bo gdy Żyd wydzierżawi np. lokal handlowy lub kupi dom, to prace malarskie, blacharskie, stolarskie, szklarskie i t. d., oddaje rzemieślnikom-Żydom, sprowadzonym do Poznania.

Nie możemy dopuścić, aby Poznań podzielił los innych miast, o których Żydzi mówią, że „polskie są ulice, nasze kamienice", lecz stworzyć musimy silny jednolity front obronny przeciw wrogowi, godzącemu w naszą religję i niezależność gospodarczą.

W walce z naporem żydowskim odniesiemy zwycięstwo, jeżeli:

1. nie będziemy kupować towarów od Żyda i przez Żyda,
2. nie będziemy wydzierżawiać Żydom lokali handlowych, mieszkań lub pokoi,
3. zerwiemy z Żydami wszelkie stosunki towarzyskie,
4. przestaniemy czytać pisma żydowskie,
5. porad prawnych i lekarskich zasięgać będziemy tylko u polskiego adwokata i lekarza,
6. popierać będziemy tylko polskiego, chrześcijańskiego pośrednika czy agenta,
7. oddawać będziemy pracę tylko polskim rzemieślnikom i robotnikom,
8. jeżeli Polki nasze ani jednego grosza nie zaniosą Żydowi,
9. przy każdej sposobności przypominać będziemy, że grzechem narodowym jest odwiedzać składy żydowskie,
10. wyzbędziemy się wreszcie przesądu, że Żyd obsłuży nas taniej niż kupiec chrześcijański.

Oto kilka przykazań, których przestrzegać musimy, jeżeli pamięci naszej nie mają przeklinać potomni za pogrążenie ich w niewolę żydowską.

Prosimy o wiarogodne informacje, gdzie Żydzi zabiegają o dzierżawę czy też kupno, lub gdzie się już zagnieździli, abyśmy popleczników żydowskich napiętnować mogli publicznie.

Z hasłem „Swój do swego po swoje!"

Zarząd Związku Samoobrony Społecznej „Rozwój"
Poznań, Aleje Marcinkowskiego 24.
Tel. 30—67.

Stronnictwo Narodowe

Koło Śródmieście

Walne zebranie Koła Śródmieście odbędzie się w środę 9 listopada b. r. o godz. 20 w sali Stronnictwa Narodowego (św. Marcin 65). Referat wygłosi p. poseł Józef Kawecki n. t. „Obecne położenie polityczne". Na porządku obrad sprawozdania i wybory nowego zarządu.

O liczne przybycie prosi

ZARZĄD

DZIAŁ GOSPODARCZY

Kryzys i jego skutki

(Odczyt prof. Taylora na sejmiku spółdzielni)

Jak już wspomnieliśmy w sprawozdaniu z pierwszego zebrania plenarnego tegorocznego sejmiku spółdzielni, znakomity ekonomista polski, prof. dr. Edward Taylor wygłosił w ub. poniedziałek niezmiernie interesujący referat n. t. kryzysu i jego skutków.

Prof. Taylor zaznaczył na wstępie, iż niezbyt chętnie zgodził się na propozycję wygłoszenia referatu na ten właśnie temat, gdyż przekonał się, iż wygłaszanie przez ludzi nauki, przez ekonomistów, poglądów na aktualne zagadnienia równa się przysłowiowemu rzucaniu grochem o ścianę. Piszącemu niniejsze sprawozdanie przypominają się podobne słowa prof. Lipińskiego, że „ekonomistów nikt nie słucha", ale prawdziwych ekonomistów, ludzi o sumiennem przygotowaniu naukowem, bo jak mówi prof. Taylor, dzisiaj niemal każdy człowiek-praktyk uważa się za ekonomistę.

Prof. Taylor, nawiązując do doskonałego sprawozdania p. Patrona dr. Seydlitza, który zjawisko kryzysu oświetlił od strony praktycznej, pragnie jego wywody uzupełnić z wyższego, ogólnego punktu widzenia.

Kryzys nie jest rzeczą nową, powtarzał się w ostatniem stuleciu kilkakrotnie, i znane są prawidłowości, według których się rozwija. W okresie dobrej konjunktury następuje przerost inwestycyj, okazuje się, że nie znajdują się one w odpowiednim stosunku do istniejących zasobów kapitałowych — następuje załamanie, zwichnięcie równowagi, co właśnie określamy mianem kryzysu. Pod jego wpływem odbywa się ogólne przeczyszczenie atmosfery, dostosowanie życia gospodarczego do istniejących warunków, przedewszystkiem kapitałowych, zjawia się wtedy okres ożywienia, które trwa pewien czas, póki nowe błędy kalkulacji gospodarczej nie doprowadzają do ponownego załamania się.

Jednak obecny kryzys nie da się porównać do żadnego z dotychczasowych zjawisk tego rodzaju Trwa on bowiem bardzo długo, już około trzech lat, podczas gdy najdłuższy z dawnych kryzysów trwał tylko 22 miesiące, a poza tem przyjął takie rozmiary, że zasługuje na miano katastrofy gospodarczej, jeśli się uwzględni te olbrzymie masy nagromadzonych produktów, na które nie ma zbytu, ogromne rzesze bezrobotnych i nienotowany w tych rozmiarach gwałtowny spadek cen.

Nasuwa się pytanie, czy za obecnym kryzysem nie kryje się coś więcej, czy nie oznacza on zmiany kierunku rozwoju gospodarczego świata.

Z jednej strony mamy dominujący fakt w postaci kolosalnej nadprodukcji, z drugiej strony masy głodujących. Na to paradoksalne zjawisko składają się liczne przyczyny. Przedewszystkiem załamanie się produkcji rolniczej nie jest rzeczą przypadkową i przemijającą; już bowiem w ub. stuleciu zaznaczyła się wskutek wmieszania się do obrotów światowych Ameryki i innych egzotycznych krajów nadprodukcja płodów rolniczych, której skutki wprawdzie drogą specjalnej polityki celnej były łagodzone, jednak nie w tym stopniu, by zanikło w pełni zniżkowe oddziaływanie transportów amerykańskich. Dopiero wojna światowa usunęła na pewien czas w cień tę groźbę nadprodukcji. Obecnie wskutek zastosowania nowych wynalazków i powiększenia areału uprawnego, groźba ta wystąpiła z tem większą siłą.

Czynnik, który dawniej przeciwdziałał nadprodukcji rolniczej, teraz zawodzi. Chodzi tu mianowicie o industrjalizację, która przed wojną postępowała ustawicznie w starych krajach zachodnio-europejskich. Wojna światowa przyniosła pod tym względe mzasadniczy przewrót. Odcięcie dotychczasowych krajów odbiorczych spowodowało powstanie rodzimych przemysłów, co ułatwiało jeszcze dorabianie się tych krajów na dostawach wojennych. Po wojnie w starych krajach przemysłowych zaznaczyła się silnie tendencja do odzyskania dawnych rynków zbytu, czemu przeciwstawiał się nowopowstały przemysł, co w rezultacie doprowadziło do zdwojonego powiększenia produkcji przemysłowej. To też kraje starej kultury przemysłowej znajdują się dzisiaj w szczególnie ciężkiej sytuacji, musząc walczyć z młodym przemysłem, mającym częstokroć lepsze warunki naturalne do rozwoju, jak tańszą siłę roboczą, bliższe źródła surowców itp.

Jak jednak można było dojść do takiej nadprodukcji? Stąd starczyło na to kapitałów? W odpowiedzi na to pytanie prof. Taylor stwierdza, iż żyliśmy wówczas i żyjemy wciąż jeszcze częściowo w okresie wielkiej inflacji powojennej, którą dopiero obecnie się likwiduje. Wystarczy dla udowodnienia tego faktu przytoczyć kilka cyfr. Oto zapas pieniędzy kruszcowych i papierowych wynosił przed wojną, w 1913 r., wartość 12.421 miljonów dolarów, a w roku 1926 wzrósł on na 17.500 milj. dolarów, czyli wzrost ten określał się kwotą 40 proc. Jeżeli jeszcze uwzględnimy t. zw. pieniądz kredytowy, a więc depozyty czekowe itd., to uzyskamy następujące cyfry: 1913 rok — 32 miljardy dolarów, 1926 r. — 68 miljardów dolarów, czyli wzrost o 112 proc.

A zatem przy ogólnem zubożeniu wszystkich społeczeństw świata przeciętnie o 6 do 20 proc. obieg pieniężny podwoił się po wojnie. Był to sztuczny zastrzyk siły nabywczej, który nie mógł działać wiecznie i musiał się skończyć katastrofalnie. Tutaj zatem, w dziedzinie pieniężnej leży podstawowe źródło obecnego, tak ciężko przeżywanego kryzysu.

Życie gospodarcze mogłoby było wrócić znacznie prędzej do zdrowia i równowagi, gdyby pozwolono działać siłom samouzdrawiającym w organiźmie gospodarczym. Tymczasem robiono wszystko w odwrotnym kierunku.

Aparat państwowy został rozbudowany ogromnie, we wszystkich państwach zaznaczył się niezmiernie silny wzrost t. zw. etatyzmu, który cechuje zawsze niedocenianie zasady rentowności. Przy zmniejszonym dochodzie zubożałego społeczeństwa życie gospodarcze obarczone zostało niesłychanie wielkiemi ciężarami na wydatki poczęści nieprodukcyjne. To też budżety we wszystkich państwach w okresie powojennym znacznie wzrosły; we Francji, Anglji i Stanach Zjednoczonych wzrost t en wynosił 3—4-krotną wysokość budżetów przedwojennych.

Nic tedy dziwnego, że kryzys trwa tak długo i że jego rozmiary są tak wielkie.

Jakie jest wyjście z tych warunków? — Czy nie doczekamy się lepszych czasów?

Często rozumuje się w ten sposób: Wszystkiemu winne są niskie ceny produktów rolnych; niech tylko one się podniosą nastąpi ogólna poprawa. Otóż twierdzić należy, że liczenie na rychłą poprawę cen rolniczych jest jednem wielkiem złudzeniem. Istniejącej nadprodukcji rolniczej nie będzie można usunąć w krótkim czasie, a zatem niema też mowy o poprawie cen rolniczych. Natomiast konieczne jest obniżenie kosztów produkcji rolniczej głównie przez obniżenie cen wyrobów przemysłowych. Ażeby cel ten osięgnąć, należy zerwać w systemem sztywności w przemyśle, wyrażającym się w organizacji kartelowej, należy wprowadzić czynnik konkurencji w życie przemysłu. Środkami administracyjnemi bowiem nie dokona się nigdy obniżki cen.

Następnie prof. Taylor omówił poglądy prof. Krzyżanowskiego na temat wyjścia z kryzysu (drogą „częściowej i chwilowej dewaluacji") i stwierdził bezskuteczność i szkodliwość środków zalecanych przez uczonego krakowskiego.

Bardzo mocno przestrzegał też prelegent przed wejściem na drogę inflacji, która mogłaby dać tylko chwilę ulgi albo raczej złudzenie ulgi, a rozprzęgła by na długie lata całe życie gospodarcze.

Wreszcie wzorem Niemiec usiłuje się w Polsce znaleźć drogę wyjścia z trudności przez przymusowe obniżanie kosztów kapitału. Tymczasem obniżanie stopy procentowej nie wpłynie na poziom cen, tylko w nieznacznym stopniu na rentowność poszczególnych przedsięb., korzystających z kontrolowanych przez państwo źródeł kredytów. Obniżenie stopy procentowej nie może pozostać bez wpływu na rozmiary akcji oszczędzania w społeczeństwie a poza tem na kierunek zużytkowania kredytów. Niska stopa kredytowa pobudza bowiem do inwestycyj takich, które przy obecnym stanie zasobów kapitałowych nie powinny być podejmowane.

Ale jakie jest doprawdy wyjście z kryzysu? — Rozwiązanie jest bardzo proste, ale właśnie dlatego najtrudniejsze. Zawiera się ono w dwóch postulatach, starych, jak świat — Oszczędzać i pracować. Oszczędzać, to znaczy całą uwagę skupić na kapitalizacji kraju. Tylko bowiem przez kapitalizację znacznie wzmożoną będziemy mogli wybrnąć z kryzysu, bo brak kapitału jest największą naszą bolączką. Tymczasem u nas panuje najbardziej w świecie rozwinięty etatyzm, który odbiera soki życiu gospodarczemu i istniejące kapitały zatrudnia w sposób nierentowny i nieodpowiedni, mamy stopę procentową reglamentowaną administracyjnie, mamy olbrzymi ciężar podatkowy, który pochłania mniejwięcej trzecią część całego dochodu społecznego. To wszystko przeciwdziała narastaniu kapitałów w Polsce oraz krępuje swobodę pracy. Należy się zatem domagać ograniczenia funkcyj państwa, społeczeństwo powinno odezwać się wielkim głosem: pozwólcie nam pracować, bo bez wolności gospodarczej nie odzyskamy zdrowia.

KRONIKA GOSPODARCZA

KONJUNKTURY

Tygodniowy przegląd rynków towarów z powodu nawału materjału zamieścimy dopiero jutro.

Z KRAJU

(k) **Wzrost wkładów w kasach oszczędności.** W ciągu września nastąpił dalszy wzrost wkładów we wszystkich kasach oszczędności. Wkłady oszczędnościowe w P K O wzrosły z 397.311 tys zł na 31 8. do 401.101 tys. na 30 9. r. b., czyli o 1 proc Równocześnie zwiększyły się lokaty na rachunkach bieżących czekowych i żyrowych ze 150804 tys na 160 858 tys. zł. Wkłady na książeczkach oszczędnościowych w 377 kasach komunalnych wzrosły z 527.711 do 530.481 tys., t. j. o 1/2 proc.; lokaty na rachunkach bieżących, czekowych i żyrowych zwiększyły się z 45 184 na 45 209 tys., natomiast wkłady instytucyj finansowych w kasach komunalnych spadły z 33 889 na 33.421 tys. zł W dwóch kasach niekomunalnych wkłady oszczędnościowe obniżyły się nieznacznie z 37 263 na 37.115 tys, natomiast wzrosły wkłady instytucyj finansowych z 6.647 na 7 114 tys. i lokaty na rachunkach bieżących, czekowych i żyrowych ze 102 na 115 tys. złotych.

Z WYDAWNICTW

(w) **Kwartalnik Statystyczny.** Wyszedł z druku tom IX z 3 kwartału 1932 r. następującej treści: Karolina Iwaszkiewicz: Uogólnienie metody korelacji cząstkowej na przypadek, gdy eliminowana zmienna jest niemierzalna. Dr. Rajmund Buławski: Warstwy społeczne. Dr Jan Piekałkiewicz: Statystyka działalności finansowej przedsiębiorstw państwowych i samorządowych. Jan Wiśniewski: Ceny zbóż w Warszawie w latach 1870—1893. S. Fogelson: Nowy podręcznik rachunku prawdopodobieństwa.

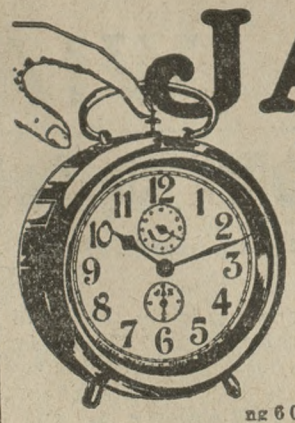
JAZ
Francuski budzik precyzyjny
zł 20,–
Do nabycia wszędzie.
nr 6 083

Z „Tygodnia Rolniczego"

W dniu 6 listopada 1932 r. na terenie całej Rzeczypospolitej Polskiej rozpoczęły się zjazdy zrzeszonych rolników celem wystąpienia zgodnie i solidarnie w obronie swych najżywotniejszych postulatów wobec ciężkiego kryzysu, jaki przedewszystkiem dotknął rolnictwo.

Na terenie Wielkopolski kilka zebrań odbyło się w terminie wcześniejszym ze względów lokalnych, a mianowicie: w Ostrowie w dniu 31 października br przy udziale około 500 osób, w Ostrzeszowie, 3 listopada (120 osób), w Kępnie, 4. 11. (240 osób), w Trębaczowie, 5. 11. (120 osób).

W dniu 6 b. m. odbyły się następujące zebrania: w Bydgoszczy — przy udziale 500 osób, w Gnieźnie (600), w Kościanie (1 000), w Mogilnie (500), w Kruszwicy (200), w Zbąszyniu (300 osób).

Zebrania naogół cechowała powaga. Z ogólnych przemówień przebijała troska o byt oraz szukanie sposobów poprawy.

Po wysłuchaniu referatów na temat: 1) „O położeniu rolnictwa polskiego i ogólnych drogach do jego poprawy" oraz 2) „O najważniejszych zagadnieniach" polityki gospodarczej państwa w stosunku do rolnictwa" wywiązała się kilkugodzinna bardzo ożywiona dyskusja, w której wyniku uchwalono szereg rezolucyj, jakie zostaną przedłożone Centralnemu Zjazdowi w Warszawie w dniu 13 listopada b. r. Tekst rezolucyj zostanie podany do wiadomości ogólnej po ukończeniu zebrań powiatowych „Tygodnia Rolniczego".

Jak z powyższych danych wynika „Tydzień Rolniczy" cieszy się na terenie Wielkopolski ogromną frekwencją, bowiem niezależnie od wymienionych zebrań, szereg powiatów zwołuje w tymże okresie nadzwyczajne zebrania Kółek Rolniczych. Nie wątpimy, że i tam frekwencja jest wielka, wszyscy bowiem rozumieją, że „Tydzień Rolniczy" jest wyrazem solidarności wszystkich rolników i musi uświadomić wszystkie warstwy społeczne, że źródła ich dobrobytu leżą w dobrobycie rolnictwa.

Z ZAGRANICY

(z) **Silny spadek waluty japońskiej.** W tych dniach jen uległ na giełdach światowych dalszej silnej zniżce. Sfery giełdowe tłumaczą ostatni spadek tem, że banki chińskie rzuciły na rynek większe ilości waluty japońskiej, główną jednak przyczyną zniżki jena ma być niekorzystny bilans handlowy i niepomyślna pozycja Japonji w polityce zagranicznej.

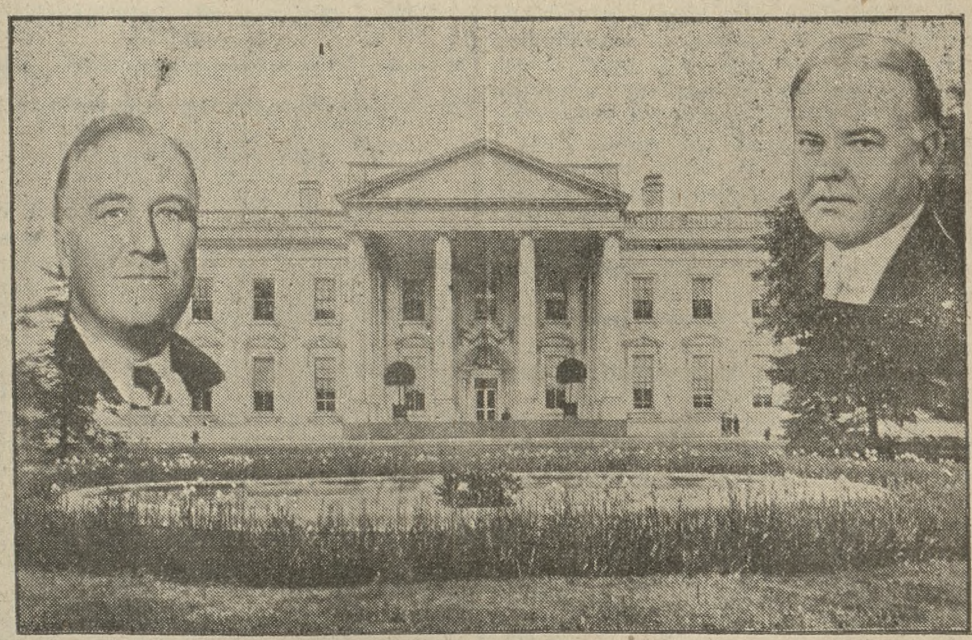

Dom mieszkalny prezydenta Stanów Zjednoczonych w Waszyngtonie. Po prawej obecny prezydent Hoover, po lewej jego kontrkandydat na przyszłego prezydenta, Franklin D. Roosevelt.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Zbliża się święto młodzieży

W nadchodzącą niedzielę S. M. P. obchodzi swe doroczne święto

W nadchodzącą niedzielę, dnia 13 listopada, Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej, popularne S. M. P., obchodzić będą swoje doroczne „Święto Młodzieży". W dniu tym młodzież z pod znaku S. M. P. manifestować będzie publicznie swoje ideały, w dniu tym, druhowie S. M. P. wpatrzeni w anielską postać swojego Patrona Św. Stanisława Kostkę, w uroczystych urządzeniach zamanifestują swoje hasła i cele. W wszystkich miejscowościach, gdzie tylko istnieje S. M. P., wre gorączkowa praca przygotowawcza; każde S. M. P. chce, by „Święto Młodzieży" wypadło jak najwspanialej.

Szczególnie okazale zapowiadają się uroczystości poznańskie. W dniach 9, 10 i 11 b. m. odbędą się po kościołach parafjalnych rekolekcje dla wszystkiej młodzieży męskiej. W sobotę, dnia 12 b. m. młodzież odbędzie spowiedź św. po swoich kościołach parafjalnych, a w niedzielę, w sam dzień „Święta", przystępuje wspólnie do komunji św. W południe młodzież zrzeszona rozwinie swe sztandary, i w wielkim pochodzie przejdzie centralnemi ulicami miasta, udając się przed pałac J. E. ks. Kardynała-Prymasa, który przyjmie hołd od młodzieży.

Po południu o godz. 16.25 urządza okręg poznański S. M. P. uroczystą akademję radjową, ku czci swego Patrona, Św. Stanisława Kostki. Wreszcie wieczorem, poszczególne stowarzyszenia w swoich dzielnicach urządzają piękne obchody i wieczornice.

Jeszcze w sprawie doktoratów lekarskich

W doniosłej sprawie doktoratów na wydziałach medycznych, co do której niejednokrotnie już zabieralismy głos, otrzymujemy z poważnej strony następujące uwagi:

Dziwne zaiste fazy przechodzi od kilkunastu miesięcy sprawa doktoratów wszech nauk lekarskich wszystkich tych lekarzy, którzy ukończyli studja lekarskie w ubiegłym i bieżącym roku, t. j. zarówno tych, którzy studjowali według t. zw. starego systemu, jak i tych, którzy kończyli studja już według nowej ustawy z r. 1920, mimo, że ustawa z r. 1929 (Dz Ustaw R P. Nr. 11 z 1929 r., poz 87) sprawę tę jasno i wyraźnie reguluje.

Mianowicie w art. 1 wspomnianej ustawy podane są prekluzyjne terminy do otrzymywania doktoratów tak dla medyków, jak i dla innych studentów, art. zaś 3 tej ustawy daje jednak kompetencje radom wydziałowym uniwersytetów, by indywidualnie „we wszystkich wypadkach, w drodze szczególnie wyjątkowej" przyznawały powyższe dobrodziejstwa do 31 grudnia 1932 r. a więc do terminu ściśle prekluzyjnego. Sejm, uchwalając powyższy artykuł ustawy, musiał więc dojść do przekonania, że mogą być tacy studenci, wobec których zajdzie potrzeba stosowania wyjątków. Sprawa jasna i niewymagająca — zdawałoby się — normalnie żadnych komentarzy.

Jednaże rady wydziałów lekarskich uniwersytetów zajęły w tej sprawie dziwne zaiste stanowisko; i tak wydział lekarski uniwersytetu poznańskiego wydawał wszystkim bez wyjątku (mimo, że art. 3 każe uwzględniać tylko szczególnie wyjątkowe wypadki) doktoraty wszech nauk lekarskich do 11 listopada 1931 r., wydziały zaś wileński i lwowski do marca 1932 r. (z innych wydziałów brak danych). A więc już postąpiono wbrew intencji ustawodawcy, który dopuszczał tylko wyjątki i określił termin wyraźnie do końca 1932 r.

Nie dość na tem. Jeden z profesorów U. P. prof. W., mianujący się przyjacielem młodzieży, ojciec duchowy nieżyciowej i kilkakrotnie nowelizowanej, a obecnie usychającej z wycieńczenia, ustawy o szkołach akademickich z r. 1920, postanowił zburzyć dotychczas spokojny tok tych spraw Mianowicie na zjeździe dziekanów wydz. lekarskich w roku bieżącym na wiosnę przeforsował uchwałę mówiącą, że żaden wydział lekarski do końca bieżącego roku nietylko nie wyda, lecz wogóle rozpatrywać nie będzie żadnych wyjątkowych podań o nadanie doktoratu wszech nauk lekarskich.

Mimo wyraźnej sprzeczności między ustawą a ową uchwałą sławetną od czasu owego zjazdu sprawa stanęła na martwym punkcie, a kołatający do rady wydziałowej U. P. młodzi lekarze o przyznanie im indywidualnie praw z artykułu 3 są odprawiani z kwitkiem, mimo, że za nimi przemawiają okoliczności wyjątkowe. Przecież wielu z nich opóźnić musiało swe studja z powodu wojny 1918—21., niejeden z nich był rannym, niejeden posiada odznaczenia wojenne, inni ciężko chorowali, znowuż niejednym studja przerwała obowiązkowa służba wojskowa, złe warunki materjalne i t. p. Czy ci ludzie nie mają zasługiwać na względy?

Nad sprawą powyższą do porządku przejść nie można. Wierzymy, że wśród pp. profesorów wydziału lekarskiego U. P. znajdzie się większość, którym sprawiedliwe załatwienie tej piekącej kwestji leżeć będzie na sercu dla dobra poszkodowanej młodzieży i że ci pp. profesorowie zajmą w tej sprawie nie uprzedzone, a sprawiedliwe i rzeczowe stanowisko.

Tanie kuchnie

Poświęcenie nowego lokalu i walne zebranie komitetu

W lokalach przy ul. Skarbowej 24. z inicjatywy Komitetu Tanich Kuchen im. Kardynała Dalbora, urządzono kuchnię dla bezrobotnych umysłowo pracujących i zubożałej inteligencji. Poświęcenia lokali dokonał w poniedziałek po południu delegat J. Em. ks. Kardynała-Prymasa ks. radca Putz i w pięknem przemówieniu wskazał na znaczenie charytatywnej akcji niesienia pomocy bliźnim cierpiącym niedostatek i głód. W nowootwartej kuchni wydawać się będzie około 300 obiadów dziennie.

Komitet Tanich Kuchen utrzymuje jeszcze 7 kuchen kotłowych w różnych punktach miasta, w których wydaje się około 3.000 objadów dziennie.

Po poświęceniu lokali odbyło się doroczne walne zebranie członków komitetu.

Oświadczenie

Na liczne zapytania podajemy uprzejmie do wiadomości, iż dochód z koncertu urządzonego w sobotę, dnia 5 listopada b. r. o godz. 7 wiecz. w Domu Rzemieślniczym nie był przeznaczony dla Tow. Pomocy dla Inteligencji w Poznaniu.

Przy tej sposobności zaznaczamy, że na terenie m. Poznania istnieje jedno tylko Tow. Pomocy dla Inteligencji, którego biura mieszczą się przy ul. św. Marcin 6 a. Konto bankowe: Bank Zw. Spółek Zarobkowych nr. 25 173.

Tow. Pomocy dla Inteligencji w Poznaniu

Najzdrowsza pozycja w czasie snu

W dzisiejszych ciężkich czasach coraz więcej ludzi uskarża się na bezsenność. Niezmiernie to przykro przewracać się na łóżku w oczekiwaniu upragnionego snu, który mimo to nie chce nadejść. Biedak trapiony bezsennością układa się coraz inaczej, w nadziei, że przecież znajdzie jakąś pozycję, w której zaskoczy go sen. Ale jaka pozycja jest najodpowiedniejsza? Dziwna rzecz, że uczonym, którzy od tak dawna już badają sen, dopiero teraz przyszło na myśl zbadać, w jakiej pozycji właściwie człowiek śpi, jak pozycja jest najodpowiedniejsza. Nadzwyczaj zajmujący, ciekawie ilustrowany artykuł o tem znajdą Czytelnicy w najnowszym (46) numerze „Jlustracji Polskiej", i jak zwykle przynosi obfitości wszelkich aktualności, zdjęć z całego świata, barwne feljetony itd. Uzupełnieniem bogatego i pięknego numeru są, jak zwykle, działy stałe, a więc odcinek powieściowy, nowela, bajka dla dzieci, mody humor, dział rozrywek umysłowych itd.

KALENDARZYK

Wtorek, 8 listopada 1932.

Słońce: wschód 7,01 — zachód 16,11 — długość dnia 9 godzin 10 min.

Księżyc: wschód 14,29 — zachód 1,32 — po pierwszej kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Stacji Meteorologicznej przy U. P.: Wtorek, godz. 7 rano Temperatura powietrza umiarkowana plus 5 st. C. Pochmurno — Wiatr południowo-wschodni. Ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 756 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 8 st. C., najniższa plus 4 st. C.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu dziś plus 0.27 m.

Kal. rzk.: Czterech Koronatów — jutro Teodor M.

Kal. słow.: Sędziwoj — jutro Bogodar.

Pogotowie Lekarskie Zw. Lekarzy Zach. Polski (tel. 55-55), ul. Pocztowa 30, udziela pomocy lekarskiej we wszelkich wypadkach we dnie i w nocy

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka pod Białym Orłem St. Rynek 41 — Apteka św. Piotra ul. Półwiejska 1 — Apteka św. Marcina ul. Ratajczaka 12. — Apteka Śródecka Rynek Śródecki 1

Wilda: Apteka „Fortuna" Górna Wilda 96 — Apteka przy Bramie Wildeckiej, Górna Wilda 3.

Łazarz: Apteka p. Plucińskiego, ulica Marsz. Focha 72

Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ul. Mickiewicza 22 — Apteka pod Opatrznością, ul. Dąbrowskiego 76

W innych dzielnicach apteki tam się znajdujące.

KRONIKA KOŚCIELNA

— * **Rekolekcje dla młodzieży.** Staraniem Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej parafji św. Marcina, z okazji zbliżającego się „Święta Młodzieży" odbędą się w dniach 10, 11 i 12 bm o godz. 19.30 w kościele św. Marcina rekolekcje. Nauki wygłaszać będzie ks. Schmelzer. Uprasza się młodzież również niestowarzyszoną, o liczny udział.

— * **Na pamiątkę zawieszenia broni** odbędzie się w kościele garnizonowym w Poznaniu w sobotę, 12 bm. o godz 10 msza św. w intencji żołnierzy francuskich, poległych za ojczyznę Konsulat franc. w Poznaniu prosi wszystkich Francuzów, zamieszkałych w Poznaniu, oraz wszystkich przyjaciół Francji o wzięcie udziału w tem nabożeństwie.

OSOBISTE

— * **Znany działacz harcerski, hm. Henryk Śniegocki,** został zarządzeniem pana Prezydenta Rzpitej odznaczony Krzyżem Niepodległości Zaszczytne to odznaczenie, będące dowodem wartości obywatelskiej odznaczonego, otrzymał on teraz, choć kilka lat temu przeniesiono go dwukrotnie jako nauczyciela „dla dobra szkoły" z Poznania, na daleką prowincję, gdzie dotąd przebywa.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Ze Stow. Oficerów w st. spocz.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 9 bm. o godz. 17.30 w lokalu Tow. Polsko Jugosłowiańskiego, plac Wolności 9. Uprasza się tak członków, jak i niestowarzyszonych emerytów o liczne przybycie.

— * **Tow. Słowiańskie w Poznaniu** urządza zebranie członków z odczytem prof. L. Kamieńskiego na temat: „Melodyka ludowa polska i łużycka". Zebranie to odbędzie się w czwartek 10 bm o godzinie 20 w Zakładzie Muzykologicznym, sala 37, Zamek, I piętro. Goście mile widziani.

— * **Z Tow. Przemysłowców Poznań św. Łazarz.** Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek, dnia 8 bm. o godz 20 w lokalu zebrań u p. Dusika, ul. Marszałka Focha 62.

— * **Plenarne zebranie Tow. Przemysłowców Poznań Jeżyce,** połączone z obchodem kościuszkowskim, odbędzie się w środę, dnia 9 bm. o godz 19.30 na sali p. Jaszyka, ul. Kraszewskiego 16

Przy zatruciu, wywołanem zepsutemi potrawami, jak również alkoholem, nikotyną, morfiną, kokainą i opium, zastosowanie naturalnej wody **Franciszka-Józefa** jest cennym środkiem pomocniczym. Żądać w aptekach i drogerjach. ng 6 275

— * **Zarząd Związku b. Wychowanek S. S. Urszulanek Koło Poznań** zawiadamia, że dnia 23 bm o godz. 18 odbędzie się w lokalu Klubu, ul. Sew. Mielżyńskiego 26-27, zebranie walne, następnie herbatka koleżeńska. Dnia 8 grudnia r. b. o godz. 10.15 odbędzie się w kaplicy S. S. Urszulanek, ul. Sporna 6, uroczyste nabożeństwo, a potem wspólne śniadanie w klasztorze.

WYKŁADY

— * **„Basic - English".** Koło Anglistów U. P. przypomina o wykładzie wicekonsula brytyjskiego p. prof. Massey'a p. t. „Basic - English", który odbędzie się w środę 9 bm. o godz. 20 w sali 22 Collegium Minus.

— * **Propaganda oświaty.** Dn. 7 bm. rozpoczął się organizowany przez korporację akademicką „Filomatia Posnaniensis" „Tydzień Propagandy Pracy Oświatowej i Społecznej". Słowo wstępne wygłosił p. Mielżyński. Następnie dr Wachowski w dobrze ujętym i treściwym referacie p. t. „Osobowość pracownika oświatowego", przedstawił jakiemi cechami powinien odznaczać się pracownik oświatowy.

Dziś, we wtorek, drugi wykład, który wygłosi prof. dr P. Gantkowski na temat: „Kto i gdzie poza lekarzem może i winien udzielać pouczeń w sprawach higjeny codziennego życia". Wykład odbędzie się o godzinie 20 w sali 18 Coll. Minus. Wstęp bezpłatny.

ŻYCIE SOKOLE

— * **Żeńskie Tow. Gimn. „Sokół" Poznań XIII (Wilda).** Zebranie plenarne odbędzie się w środę dnia 9 bm. o godz. 20 w lokalu dh. Zawadki, G. Wilda nr. 75. Na porządku obrad wykład.

— * **Zebranie plenarne gniazda żeńskiego Poznań XV Śródka,** odbędzie się w środę 9 bm. o godz. 19.30. Na porządku obrad referat p. por. Białasika.

— * **„Sokół" Poznań I (Śródmieście).** Zebranie plenarne, zapowiedziane na środę 9 bm., nie odbędzie się. — W piątek 11 bm. o godz. 20 rozpoczyna ćwiczenia zastęp starszych druhów (ponad lat 40) w sali gimnastycznej przy Zielonych Ogródkach.

WYCHOWANIE, KURSY

— * **Czytelnia dla Kobiet** przypomina o kursach robót ręcznych, które obejmują: trykotaż ręczny, hafty artystyczne białe, kolorowe, mereżki, tiwedy, koronki siatkowe klockowe i t. p. robótki, oprócz tego malowanie na porcelanie. Zgłoszenia przyjmuje codziennie Czytelnia dla Kobiet ul. Kantaka 8-9 II ptr. od godz. 11 do 13 i od 16 do 19.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Pokaz racjonalnego i oszczędnego stosowania gazu** w gospodarstwie domowem, połączony z referatem p. Żółtowskij, odbędzie się w środę, dnia 9 b. m. o godzinie 17 w Poradni Gazowni Miejskiej przy ul. Grobla 15.

— * **Z Łazarskiego Klubu Szachistów.** Obecnie, aż do 15 bm., odbywa się w Klubie turniej kwalifikacyjny wewnętrzny. Gry odbywają się w restauracji Belweder przy ul. Marsz. Focha 18 i to we wtorki, czwartki i soboty od godz. 17.30. Miłośników i sympatyków ruchu szachowego uprzejmie się zaprasza.

— * **Ognisko Polek.** Wieczór dyskusyjny odbędzie się w środę 9 bm. o godz. 19 na sali „Adrji", wejście Al. Marcinkowskiego 23.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Uczniowska stacja ornitologiczna.** Kilka dni temu powstała stacja ornitologiczna przy pryw. gimnazjum dr Brunona Czajkowskiego. Stacja ta ma na celu ochronę i dożywianie ptaków, oraz badanie ich przelotów. Dzięki poparciu dyrekcji gimnazjum, stacja pracuje już i rozwija się. Codziennie prawie widać uczniów tegoż gimnazjum, roznoszących pokarm dla ptactwa po parkach poznańskich. Dodać należy, że jest to pierwsza podobna placówka młodzieży gimnazjal-

KRATKI SĄDOWE

Sfałszował książeczkę P. K. O.

Na niezwykły sposób wzbogacenia się cudzym kosztem wpadł Maksymiljan Kruszkiewicz z Poznania. Mianowicie dopuszczał się on kilkakrotnie fałszerstwa dokumentów w ten sposób, że do książeczki P. K. O. wpisywał wysokie sumy, które udało mu się przy okienku wypłat podjąć. Raz jednak powinęła mu się noga i oszust dostał się w ręce policji.

Na odbytej w sądzie okręgowym rozprawie, wina została mu całkowicie udowodniona. Sąd wobec tego za narażenie na straty instytucji publicznej, wymierzył K. karę przez 8 miesięcy więzienia. Karę ze względu na zachodzącą amnestję złagodono do połowy a resztę kary zawieszono warunkowo na 2 lata z tem zastrzeżeniem wszakże K. w tych dwóch latach wyrówna P. K. O. wyrządzoną szkodę. (z)

nej na terenie Poznania. Fakt ten zasługuje na uznanie, tem bardziej, że organizatorami stacji są uczniowie szkoły. Stację prowadzi p. prof. Łasiński i uczeń Bogusław Szczepski. Należy się spodziewać, że za przykładem uczniów gimnazjum Czajkowskiego powstaną podobne stacje również w innych uczelniach poznańskich

— * **„Stary piechur i syn jego huzar".** Zrzeszenie Zawodowe Pracowników Technicznych Telegrafów i Telefonów R P w Poznaniu poza sprawami zawodowemi zajmuje się również gorliwie sprawami godziwej rozrywki towarzyskiej i pracuje oświatowo. W ostatnim czasie np. członkowie zrzeszenia zorganizowali zespół amatorski. Po dłuższej mozolnej pracy zespół przygotował pracowicie krotochwilę pod tytułem „Stary piechur i syn jego huzar". Reżyserował krotochwilę p. Stanisław Gintowski, a role poszczególne odtworzyli pp.: Kancek, Neumann, Skitek, Neumannówna, Flens, Krygoczowa, Twardowski, Szmurakowski i Korczak. Część muzyczną wykonała orkiestra pod kierunkiem p. Stachelskiego. Przedstawienie wesołej krotochwili odbyło się w niedzielę wieczorem w sali Ogrodu Zoologicznego. Wypełniająca widownię publiczność oklaskiwała wykonawców bardzo gorąco; szczególnie podobały się śpiewy zespołowe. P. Dobrogowska, która odtańczyła z gracją i wdziękiem taniec solowy, musiała go na powszechne bisy powtórzyć. Po przedstawieniu odbyła się zabawa taneczna, która przeciągnęła się do późnego wieczoru w miłym nastroju. (kl)

JARMARKI

— * **Mosina.** W czwartek 10 bm. odbędzie się jarmark ogólny

Nasi korespondenci donoszą

Z Poznańskiego

— * **Buk.** (Fałszywe dwuzłotówki.) Na ostatnim targu przychwyciła policja dwie kobiety z Poznania, które płaciły w składach fałszywemi złotówkami i kazały sobie wypłacać resztę w drobnej monecie.

— * **Gniezno.** (Z Tygodnia Rolniczego.) W ubiegłą niedzielę na sali „Wenecji" odbyło się wielkie zebranie członków wszystkich organizacyj rolniczych powiatu gnieźnieńskiego. Zebraniu przewodniczył p. hr. Leon Żółtowski z Niechanowa. Wygłoszono dwa referaty o znaczeniu i położeniu naszego rolnictwa. Po obszernej dyskusji uchwalono rezolucje, dostosowane do tutejszych potrzeb. (br)

— * **Czarnków.** (Pożar.) W środę palił się tartak p. Ignacego Klessy na ulicy Wieleńskiej. Ogień powstał prawdopodobnie od zbytnio rozgrzanej maszyny. Płomienie objęły cały tartak, a przedewszystkiem plac, gdzie stała maszynerja. Tartak wraz z maszynami spalił się prawie doszczętnie. Ocalono cegielnię obok stojącą wraz z budynkami.

— (Pomoc bezrobotnym.) Wszyscy urzędnicy Starostwa, Wydziału Powiatowego i Powiatowej Komunalnej Kasy Oszczędności, jak również wszyscy pracownicy umysłowi i fizyczni, zatrudnieni w zakładach i przedsiębiorstwach powiatowych opodatkowali się na rzecz bezrobotnych na 1 proc. od poborów.

— * **Gębice.** (Stronnictwo Narod.) Walne zebranie miejscowego Koła Stronnictwa Narodowego odbędzie się w czwartek, 10 bm o godz 7 wieczorem w sali p. Sobierajskiego. Wstęp za legitymacjami. — Mężów zaufania S. N. z okolicznych wiosek uprasza się o przybycie.

— * **Jarocin.** (Śp. Franc. Lison.) Zmarł tutaj zasłużony obywatel, śp. Franciszek Lison, emerytowany kierownik szkoły w Strzydzewie.

— (K. P. H.) Koło Przyjaciół Harcerzy urządza 9 bm. o godz. 20 w auli gimnazjalnej wieczór wykładowy z ilustracją muzyczną. Wykład wygłosi p. Szymczak n. t. „Hymny narodowe, z szczególnem uwzględnieniem hymnów polskich".

— * **Kościan.** (Z życia S. M. P.) Stowarzyszenie Młodych Polek w Sierakowie urządza w dniu 6 bm. w sali „Sokoła" przedstawienie amatorskie p. t. „Zwycięstwo miłości". Na dalszy program imprezy składa się krótka sztuka „Dla miłego grosza" i taniec pokazowy mazur.

— (Święto Chrystusa Króla.) W niedzielę przed południem odbyło się przy licznym udziale wiernych uroczyste nabożeństwo. Po południu odbyła się w połrzegi wypełnionej sali „Sokoła" akademja ku czci Chrystusa Króla.

— (Koncert.) W celu złożenia hołdu mistrzowi tonów St. Moniuszce, Tow. śpiewu „Lutnia" urządza w dniu 6 bm. w sali Hotelu Warszawskiego „Wieczór Moniuszkowski".

— (Wieczór misyjny.) Staraniem Stowarzyszenia Młodych Polek urządzono w dniu 1 bm. w sali Hotelu Warszawskiego wieczór misyjny. Na program składał się referat, deklamacja oraz sztuka misyjna w 3 aktach p. t. „Z chaty do chaty". Całość wypadła znakomicie. (mk.)

— * **Leszno.** (Osobiste.) Prezes Tow. Katol. Robot. Polskich w Lesznie p. Jan Rzeźniczek oraz członek tegoż towarzystwa p. Wojciech Nadolny obchodzili w tych dniach ze swemi żonami 25-lecie godów małżeńskich.

— (Kradzieże.) W ostatnich dniach dokonano kilka kradzieży. I tak zrabowali nieznani dotąd złodzieje w firmie zbożowej „Reifeisen" 4 i pół ctr. pszenicy wartości 50 zł, w składzie kolonjalnym p. Potoka dwie wanny do prania i wózek ręczny, wartości 100 zł, wreszcie u p. Zgaińskiego znaczki pocztowe i stemplowe oraz gotówkę w wysokości 1500 zł.

— (Nieszczęśliwe wypadki.) Robotnik Giera z Tworzenic przejeżdżał w lesie przez tor kolejowy, nie chroniony barjerami, między Garzynem a Kąkolewem. Nagle spostrzegł będąc już na torze, tuż obok pociąg pędzący. Podciął konie, tak że lokomotywa uderzyła tylko w tylną część wozu, którą zupełnie zmiażdżyła. Konie uciekły a G spadł z wozu, odnosząc dotkliwe potłuczenia. Odwieziono go do szpitala do Leszna. — W Krzycku robotnica Z. spuszczała z łańcucha stadnika, który ją nagle kopnął, tak, że doznała ciężkiego obrażenia kolana. Odesłano ją także do szpitala. — W Pawłowicach dostał się robotnik Pawlak do maszyny, która mu prawie doszczętnie zmiażdżyła prawe ramię. Nieszczęśliwego w stanie ciężkim odwieziono do szpitala. (s.)

— * **Lubowo** p Gniezno (Urocz akademja ku czci Chrystusa Króla.) Wierni Kościołowi parafjanie w święto Chrystusa Króla zebrali się w wielkiej liczbie na akademję. Po deklamacjach dzieci szkolnych i S M. P oraz przedstawieniu Młodych Polek, tudzież po śpiewie chórowym, zgromadzeni wysłuchali referatu p prof Pawłowskiego z Poznania n t. „Walka z bezwstydem", poczem uchwalili rezolucję. Poza tem zwrócili się do województwa, aby ono poinformowało rząd, że Wielkopolska, która jest w 99 proc. chrześcijańska, uważałaby każdy zamach na odpoczynek niedzielny w handlu za obrazę swych uczuć religijnych i patrjotycznych

— * **Oborniki.** (Śp. Bolesław Smorawski.) W ubiegłym tygodniu odbył się pogrzeb śp Bolesława Smorawskiego, zasłużonego w tutejszym powiecie działacza narodowego. Zmarły za czasów pruskich był członkiem Pow Komitetu Wyborczego na powiat obornicki, sekretarzem Kółka Rolniczego, skarbnikiem Tow Pomocy Naukowej imienia Karola Marcinkowskiego, członkiem dozoru Kościelnego, współzałożycielem Banku Ludowego w Obornikach, w którym pracował jako skarbnik, a następnie jako dyrektor. Mimo mandatów karnych i procesów politycznych dzierżył prezesurę Tow. Gimn. Sokół w Obornikach przez 24 lata, za co go Towarzystwo mianowało swym prezesem honorowym. Był również członkiem rady miejskiej, następnie zastępcą burmistrza, jako członek i skarbnik Powiat Rady Ludowej zbierał pierwszy podatek narodowy, był posłem na Sejm Dzielnicowy i sędzią pokoju. Należał do wszelkich komitetów, pomoc i ratunek potrzebującym niosących. W roku 1920 przejął po Niemcach Powiatową Kasę Oszczędności i Komunalną Kasę Powiatową, na którym to posterunku wytrwał do śmierci. W chwili zgonu liczył 67 lat. Całe Oborniki uczestniczyły w pogrzebie, oddając hołd pamięci zasłużonego obywatela.

— * **Ostrów.** (Złote gody.) Dnia 8 bm. obchodzili złote gody małżeńskie b. długoletni dzierżawca Szczygliczki p Tomasz Kubiak z małżonką swą Franciszką z domu Libudzic stąd.

— (Nieszczęśliwy wypadek.) W warsztatach wagonowych spadł z dachu zatrudniony tam blacharz Paweł Kupczyk i odniósł poważne okaleczenia. — Samochód przejechał żonę robotnika Praksedę Kwietniewską, zamieszkałą przy ul. Raszkowskiej 32. Nieszczęśliwa odniosła złamanie obojczyka i musiano ją przewieźć do szpitala. (n)

— * **Pobiedziska.** (Teatr.) W niedzielę urządziło miejscowe Towarzystwo „Sokół" przedstawienie komedji p. t. „Mysz kościelna". Zainteresowanie było wielkie, dowodem czego po brzegi wypełniona sala.

— (Tydzień Oszczędności.) W niedzielę odbyła się na sali p. Kowalskiego akademja Tygodnia Oszczędności pod przewodnictwem ks proboszcza Walicha. Referat wygłosił kierownik Kom. Kasy Oszczędności. Przy wejściu wydawano losy, z których 13 wylosowało 2-złotowe książeczki oszczędnościowe. K. K. O. ofiarowała 8, a Bank Ludowy 5 książeczek.

— * **Rawicz.** (Wyczyny złodziejskie.) W nocy na wtorek wtargnęli niewyśledzeni dotychczas złodzieje do restauracji Reichenbacha i po zabraniu kilku butelek wódki ulotnili się niepoznani. Jest to już z rzędu 3 złodziejska wizyta u tego restauratora. Policja sprawców nie wyśledziła. — W nocy na piątek włamali się złodzieje do Hurtowni Tytoniowej i dokonali większej kradzieży. (rs)

— * **Szamotuły.** (Kradzież.) W majętności Śmiłowo skradziono 20 ctr. jęczmienia. — Z zaplombowanego wagonu cukru wykradł ktoś worek cukru, lecz porzucił go w czasie pościgu.

— (Twardy sen.) W nocy włamano się do mieszkania rolnika p. Pawła Schulza w Psarce i skradziono 500 złotych gotówki i różną biżuterję, wartości około 800 złotych. W pokoju tym spała w najlepsze rodzina Schulzów i nic nie słyszała. (sc)

Najnowszy przebój amerykański świetna i wesoła operetka Dolly, wystawiana z olbrzymiem powodzeniem w Teatrze Wielkim.

— * **Strzelno.** (O pomoc dla bezrobocia.) Odbyło się zebranie organizacyjne celem utworzenia komitetu dla spraw bezrobocia. Na zebraniu wybrano komitet wykonawczy, w skład którego weszli pp.: burmistrz Radomski, ks prałat Czechowski, Kazimiera Czechowska, Albin Radomski, asesor Boesche, dr Lud. Tobolewicz, Płócienniczak Stefan, Wincenty Szklarski i Piątkowski Wiktor.

— (Osobiste.) Za bezinteresowną pracę w charakterze okręgowego komisarza spisowego otrzymał ks. wikary Jan Czerniak odznakę honorową.

— (Z życia młodzieży.) W sali Domu Stow odbył się występ, urządzony staraniem Stow. Panien „Jedność". Najprzód odbyło się przedstawienie teatralne, potem odbyła się zabawa taneczna.

— * **Śmigiel.** (Przeniesienie.) Z dniem 1 bm. opuścił tutejsze miasto po dłuższem urzędowaniu ceniony obywatel i sędzia grodzki p. Ignacy Wróblewski, który przeniesiony został na równorzędne stanowisko do Zbąszynia.

— (Pożar.) W niedzielę spalił się stóg zboża rolnika Krummego z Wyderowa. — Przyczyna pożaru nieustalona.

— (Z rady miejskiej.) Rada miejska zatwierdziła bilans gazowni na r 1931-32. Po uchwałach dotyczących dodatków od państw. podatków uchwalono pobierać na r. 1933-34 od podatku gruntownego dodatek w wysokości 70 proc., od podatku dochodowego od dochodu począwszy od 1 500 do 24 000 zł 3 i pół proc., a od 24 000 zł — 4 proc.; od podatku przemysłowego wzgl. obrotowego pobierać się będzie czwartę część, a od świadectw 15 proc. Następnie uchwalono pobierać drobne opłaty od gazomierzy na rzecz taniej kuchni dla ubogich i bezrobotnych. (mk.)

— * **Wronki.** (Dzień Morza.) Liga Morska i Kolonjalna we Wronkach urządziła „Wieczór Morza", który zagaił prezes p. sędzia Budzyński. Referat wygłosił p. nauczyciel Bątkiewicz, resztę wieczoru wypełniły dzieci szkolne śpiewami i deklamacjami.

— * **Śrem.** (Świętokradztwo.) Do kościoła we wsi Błociszewo dokonano włamania. Złoczyńcy m. in. okradli wszystkie skarbonki, zrywając przemocą ich zamki.

— (Kradzież.) We wsi Nowieczek w pow. śremskim wkradli się do mieszkania kierownika szkoły p. Jankowskiego złodzieje i skradli wszelką odzież wartości około 800 zł

— (Napad nożowców.) Dnia 2 bm. wieczorem na przechadzających się kilku ludzi napadło trzech uzbrojonych w noże i kije rzezimieszków. P. Bojkę pobito do utraty przytomności. Poranionego zaniesiono do lokalu p. Kaweckiego, gdzie przywołany lekarz udzielił pierwszej pomocy. Krótko potem ci sami rzezimieszkowie powtórnie napadli na p. Szczęsnego, który w swojej obronie użył broni. Zaaresztowano 2 napastników, z których jeden już zasiadywał osiem razy na ławie oskarżonych. Trzeci napastnik zdołał zbiec.

W Śremie niedobrze się dzieje

Ze Śremu donosi (ek.):

Całe społeczeństwo śremskie jest żywo poruszone wypadkami ostatnich dni. Nie przebrzmiały jeszcze echa głośnego napadu na trzech obywateli śremskich, krwawej bójki nożowej mętów społecznych przy przystanku autobusowym, a znów musimy zanotować niesłychany napad w jasny dzień licznej grupy bezrobotnych na gospodarza P., przybyłego w ub. tygodniu wozem, z kilku centnarami jabłek na targ.

Bezrobotni otoczyli na rynku wóz gospodarza P., domagając się wydania większej ilości jabłek. Skoro gospodarz P. odmówił żądaniom bezrobotnych, ci rzucili się na niego i ciężko go pobili. Przybyła na miejsce wypadku policja zaaresztowała kilku bezrobotnych. Jak widać z tego, bezpieczeństwo społeczeństwa śremskiego jest wobec takiego stanu rzeczy poważnie zagrożone.

Parafjanie w obronie swego proboszcza

W obecności przedstawicieli 22 organizacyj kościelnych i świeckich odbyło się w ubiegłą niedzielę w Poznaniu-Starołęce zebranie protestacyjne, zwołane przez ks. prob. dr. Gładysza w sprawie zamierzonego ograniczenia w święceniu niedziel i świąt katolickich. Po zagajeniu zebrania przez ks. proboszcza wybrano przewodniczącego w osobie p. Antoniego Wieczorka, prezesa miejscowej Akcji Katolickiej, a do pióra powołano p. Wacława Cielejewskiego. Ks. dr. Gładysz w zwięzłym referacie wyjaśnił obecnym cel zebrania, przedkładając zarazem odpow. rezolucję, którą podpisali wszyscy obecni przedstawiciele organizacyj, poczem w wolnych głosach p. Jan Koch z Tow. Powstańców i Wojaków zabrał głos, by zebranym przedłożyć dalszą rezolucję tej treści:

„Zebrani dnia 6 listopada 1932 r. przedstawiciele organizacyj, istniejących w obrębie parafji św. Antoniego Padewskiego w Poznaniu-Starołęce z oburzeniem potępiają niesłychanie zuchwałą napaść na mieszkanie szanowanego powszechnie proboszcza ks. dr. Gładysza, jaka miała miejsce w dniu 30 października r. b. Zastrzegamy się stanowczo przeciwko temu, by ludzie z obcej parafji i obcy nam duchem wprowadzali rozdźwięk między ks. proboszczem, a parafjanami tutejszymi. Wyrażamy ks. dr. Gładyszowi gorące uznanie za mężne wystąpienie w obronie Kościoła i wiary św. oraz oświadczamy, że w tych sprawach drogich każdemu sercu szczerze katolickiemu, zawsze otwarcie staniemy przy swoim duszpasterzu". Rezolucję powitano żywemi oklaskami i uchwalono bez sprzeciwu, poczem przewodniczący zamknął nacechowane powagą obrady. (z)

Akademja czechosłowacka w Gnieźnie

Z Gniezna donosi (br.):

W auli gimnazjum męskiego odbyła się uroczysta akademja ku uczczeniu święta niepodległości Czechosłowacji, którą zagaił p. prezydent Bolesław Kasprowicz, witając zebraną publiczność, w szczególności p. konsula dr. Doleżała. Miejscowy chór „Dzwon" pod batutą swojego dyrygenta p. F. Barczyńskiego odśpiewał hymn czechosłowacki. Okolicznościowe przemówienie wygłosili red. Cieślak, p. Kierski z Poznania oraz konsul dr. Doleżal. Piękną uroczystość urozmaiciły recytacje oraz występy muzyczne.

Matkobójczyni

Krwawo zakończył się spór między 48-letnią Jadwigą Lisiewiczową, a jej matką 78-letnią Pauliną Rozdzielewiczową we Wroniawach w powiecie wolsztyńskim. Lisiewiczowa przyszła w tych dniach do mieszkania swej matki sędziwej i tam doszło do sporu na tle jakichś nieporozumień rodzinnych. W toku kłótni Lisiewiczowa uderzyła matkę taboretem w głowę i zabiła ją na miejscu. Matkobójczynię aresztowano. (kl.)

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

W NAUKOWYM POZNANIU

Oddział Poznański Polskiego Towarzystwa Historycznego odbędzie zebranie w środę, dnia 9 października b. r. o godz 18-ej w Seminarjum Historycznem w Zamku. Na porządku obrad — referat p. mgr J Staszewskiego pt. „Bitwa kawaleryjska pod Mirem i Romanowem w 1812 roku".

W środę, dnia 9 bm., o godz. 20, odbędzie się zwyczajne zebranie Poznańsko-Pomorskiego Koła Związku Bibljotekarzy Polskich w Bibljotece Uniwersyteckiej. Na porządku dziennym: „Projekt Akad. Umiej. o katalogowaniu rękopisów bibljotecznych". Referenci: dyr. St. Bodniak, dr. B. Szulc - Golska, dyr. A. Wojtkowski.

Towarzystwo Przyjaciół Ossolineum. Ze Lwowa piszą nam: Przed sześciu laty zawiązało się Towarzystwo Przyjaciół Ossolineum, podobnie jak istnieją w innych miastach towarzystwa przyjaciół pewnych instytucyj, bibljotek itd. Przoduje w tem naturalnie Kraków z Przyjaciółmi Muzeum Narodowego i Bibljoteki Jagiellońskiej. Przewodniczy naszemu Tow. prof. dr. Bronisław Gubrynowicz, świeżo obrany na dorocznem walnem zgromadzeniu. W ubiegłym roku Towarzystwo wspomogło Ossolineum kwotą 6 000 złotych, które wydano na ciekawe okazy bibljoteczne i muzealne. Nadto zakupiono kosztem 3 000 złotych aparat fotograficzny do reprodukcyj, przyrząd nader potrzebny i ważny, którym dokonano już około 3 500 zdjęć. Po sprawozdaniu zarządu wygłosił prof. Jan Gw. Pawlikowski odczyt p. t. „Tatry w poezji". (lk)

MUZYKA

Koncerty w Augusteo. Z Rzymu donoszą nam: Program wielkich koncertów symfonicznych w Augusteo, organizowanych przez Królewską Akademję św. Cecylji, obejmuje od 20 listopada do 6 maja przeszło 40 wieczorów (jeden stały w niedzielę jest obowiązkowy). Zaraz 22 listopada będzie grał Paderewski. Równocześnie ogłoszono abonament na wieczory kameralne, które rozpoczną się 25 listopada i zakończą 25 kwietnia. Kto zaabonuje się na koncerty wielkie w Augusteo, ten otrzyma abonament na wszystkie wieczory kameralne za 150 lire. (rm)

SZKOLNICTWO

Łódź Wyspiańskiemu. Z Łodzi piszą nam: Dla młodzieży szkolnej urządzona będzie w rocznicę zgonu Wyspiańskiego wielka akademja, na której wygłoszone będą odczyty uczniów i uczennic, wybrane z konkursu. Wezmą w tej akademji udział wszystkie szkoły, poza tem każda zosobna będzie mogła urządzić własną uroczystość. Nadto utworzy się komitet obywatelski, który zorganizuje wielką publiczną akademję. (lt)

TEATR

Skrócony Hauptmann. Z Wiednia donoszą nam: Święto zgotowane Hauptmannowi na siedemdziesięciolecie urodzin, przyniosło, obok bankietu w Penklubie, premjerę najnowszego jego dzieła: „Przed zachodem słońca". Wiadomo, że pierwsze nosiło tytuł: „Przed wschodem słońca". Wygląda to tak, jakby Hauptmann uważał ten ostatni swój dramat za o s t a t n i.... Grano go w wersji berlińskiej, tj. skróconej przez Reinhardta. Sztuka ma w oryginale pięć aktów, w tym kształcie ograniczono ją do czterech, przenosząc do czwartego najbardziej istotne części z opuszczonej piątej części. Sam Hauptmann przyznał, że w tej postaci zyskała sztuka wiele na wrażeniu teatralnem, chociaż — oświadczył — wolałby ją widzieć w pierwotnej koncepcji. Główną rolę — starca zakochanego w młodziutkiej dziewczynie — grał w naszym Deutsches Volkstheater Emil Jannings, słynny aktor filmowy Ci. którzy widzieli w Berlinie w tej roli niemniej słynnego filmowca Wernera Kraussa, utrzymują, że obydwie role znalazły się na jednym, najwyższym poziomie. (st.)

OCHRONA PRZYRODY

Pałac Lanckorońskich w Rozdole. Piszą nam ze Lwowa: Zawierający liczne pamiątki zabytkowe i bogatą galerję obrazów, piękny pałac hr. Lanckorońskich w Rozdole w czasie wojny został bardzo zniszczony. Bibljoteka, która liczyła niegdyś 20 tysięcy dzieł, ocalała tylko częściowo. Bogate archiwum Rzewuskich, zawierające m. in. zbiór listów Stanisława Augusta i Kościuszki, po przejściu wojsk rosyjskich pozostało w stanie najwyższego nieładu. Obecnie pałac został odnowiony i doprowadzony do porządku. Wywieziona w czasie wojny do Wiednia część zbiorów powróciła na dawne miejsce. W galerji obrazów znajduje się znaczna liczba rodzinnych portretów Rzewuskich, Potockich i spokrewnionych z właścicielami rodzin. Dalej mieści się tu szereg prac Malczewskiego, upamiętniających jego podróż do Azji Mniejszej z jednym z Lanckorońskich. Jest spora ilość okazów rzeźby starożytnej i ceramiki. W kaplicy zamkowej przechowuje się ołtarz polowy z XVII wieku. Pałac stanowi więc muzeum, godne zwiedzenia przy okazji pobytu w okolicach Lwowa, w t. zw. „Szwajcarji Rozdolskiej". (ok)

Z PRACOWNI I Z WYSTAW

MALARSTWO FRANCUSKIE Z GALERJI ROGALIŃSKIEJ

Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych rozpoczęło sezon wystawą malarzy francuskich z końca XIX w. ze słynnej galerji Edwarda Raczyńskiego w Rogalinie. Pomysł godny uznania i praktyczny, gdyż dojazd do Rogalina jest dość utrudniony i wielu rodowitych Poznańczyków do tej pory galerji nie widziało. Głównym prądem tego okresu był impresjonizm (reprezentowany przez nazwiska tej miary co Manet, Monet, Degas, Renoir, Pissarro i inni, który przez neoimpresjonizm (Seurat, Signac) przechodzi w sztukę wielkiego Cezanne'a, Bonnard'a i wielu, wielu innych. Równolegle rozwijają się inne wielkie talenty, nieraz stające w opozycji do impresjonizmu, jak chociażby Puvis de Chavannes. Inny znowu, podjęty przez impresjonistów problem światła i koloru rozwijają na swój odmienny sposób, z właściwą francuskiej chyba tylko rasie wytrwałością i dociekliwością. Na ich czele należy postawić znakomitego plenerzystę i kolorystę P. A Besnard'a, twórcę m. in. sławnego portretu aktorki G. Réjane. Na wystawie są jego dwie główki kobiece. Szkoda, że w Rogalinie pozostały „Konie w słońcu", bo zbyt wielkiego tego płótna nie można było przenieść Jest to jedna z licznych pereł galerji, a dla twórczości artysty obraz niezwykle charakterystyczny.

Wystawa jest tak bogata, że samo wymienienie wybitniejszych nazwisk chyba przekroczyłoby ramy dziennikarskiej notatki. Wymieńmy chociaż E. Wery, którego „Rybaczka" jest świetnie malowana acz w kolorycie przyciemna i ma dużo nastroju. Na Werym, równie jak na Lucien Simonie („Schronisko starców" i „Malarstwo") można obserwować stopniowe rozjaśnianie się palety pod wpływem impresjonizmu. Na swój wirtuozowski sposób rozwiązuje światło i kolor Ch. Cottet, słynny malarz Bretanji

Artystą o europejskiej sławie, odbiegający daleko od impresjonistów romantyk, o szczupłej gamie kolorystycznej lecz o przebogatej skali światłocienia jest Eug. Carriére. Jego duże główki dziewczęce niezwykle subtelnie modelowane, pełne wdzięku i wyrazu, wyłaniają się jak zdematerjalizowane zjawy z ciemnego tła obrazu. Warto popatrzeć jaką wytworną formę mają ręce i z jakim kunsztem odsunięta jest w półcień druga główka. B. Desfontaines rozwiązuje w dużej zbiorowej scenie problem oświetlenia lampą, nakrytą różowym abażurem; światło najsilniej pada na stół, podczas gdy grupa osób, siedząca koło stołu, pogrążona jest w szaro-złotawym półcieniu. Pejzaże A. Gosselin'a i H. Thierot'a idą w prostej linji od Corot'a a nastrojowe „Rozmyślania" M. Chabasa od Puvis do Chavannes'a. Pejzaż Le Sidaner'a najwięcej jest zbliżony do czystego impresjonizmu. Sławny Gaston La Touche pokazuje z jaką dyskrecją można rzucić zmysłową scenę na tle pięknie malowanego wnętrza („Czerwony salon").

Oprócz wymienionych jest jeszcze duża liczba nazwisk mniej znanych; na ich pracach, jak np. akt Bertona, widzimy jak malują w Paryżu artyści „drugorzędni", ale wychowani i rozwijający się pośród starej i bogatej kultury. W innych środowiskach nie dorównują im w fakturze często pierwszorzędni. Nic dziwnego, że Paryż do dziś dnia jeszcze jest środowiskiem i głównem centrem ruchu plastycznego i promienieje jego siłą.

Bardzo pouczająca wystawa przyszła do skutku dzięki osobistej zabiegliwości Wł. Marcinkowskiego, gospodarza Towarzystwa. Czy nie możnaby urządzić podobnej wystawy malarstwa polskiego z końca XIX w.? Jest w Rogalinie kilkadziesiąt obrazów pierwszorzędnych (Wyspiański, Wyczółkowski, Malczewski, Fałat, Hoffman, Wójtkiewicz, Weiss i wielu innych).

Jan Mroziński.

Jutro:

W POLSKIEM DREZNIE

przez

dr. Tadeusza Grabowskiego.

JAK PRZYBYSZEWSKI ZDAWAŁ MATURĘ

Z akt gimnazjum wągrówieckiego — „Życiorys maturalny" — Prowincjonalny sufler jako korepetytor — Komisja maturalna — Cenzura z polskiego — „Trans" i „ultra" — Z aorystami było źle — Z matematyka najgorzej — Niesłychany zbieg okoliczności — Komunał się spełnił tym razem.

„Doctrinae — virtuti — humanitati". „Nauce, cnocie, ludzkości", takie hasło wisi nad wejściem do gimnazjum wągrówieckiego, w którem Przybyszewski uczył się przez blisko pięć lat i gdzie złożył egzamin dojrzałości.

W swym życiorysie, przechowanym w aktach owej matury z roku 1889, mówi Przybyszewski, że pierwsze nauki pobierał od ojca w szkole powszechnej. Ojciec jego, Józef, wówczas już nie żyjący, był nauczycielem szkoły powszechnej w Łojewie w powiecie inowrocławskim. On także przygotował syna do gimnazjum. Tak pisze Przybyszewski w swym urzędowym, przedmaturalnym życiorysie, co innego jednak opowiada w „Moich współczesnych". Oto najbogatsza gospodyni w Łojewie, Zofja Habrzyca sprowadziła dla swych dwóch synów korepetytora, Romana Żeromskiego. Był to jakiś wykolejeniec, niedoszły aktor, który w ogrodzie, w otoczeniu chłopców wiejskich, obsiadujących płoty, deklamował Szekspira, obficie gestykulując, i dlatego przez całą wieś uważany był za narwańca, a swą artystyczną karjerę zakończył w budce suflera prowincjonalnych teatrzyków. On to, odwiedzając Przybyszewskich, gorąco zajął się Stasiem „i w ciągu pół roku tak doskonale przysposobił, że wstępując do gimnazjum dwie klasy przeskoczyłem". O ojcu zaś mówi, że „byłby mógł być raczej ogrodnikiem i pszczelarzem, aniżeli nauczycielem". Nazywa go żartobliwie „prefektem słynnej na całą okolicę, analfabetycznej akademji łojewskiej".

Tak więc w roku 1880 dwunastoletni Przybyszewski zostaje przyjęty do „kwinty" gimnazjum w Toruniu. W czerwcu 1884 r. musi gimnazjum opuścić. Przyczynę wyjaśnia w „Moich współczesnych" — „materjalne stosunki w domu rodzicielskim pogorszyły się niepomiernie wskutek ciężkiej choroby ojca — trzeba było opuścić Toruń i przenieść się do przyrodniego brata ojca, do Wągrówca". W lipcu 1884 wstępuje do gimnazjum w Wągrówcu i tam pozostaje aż do egzaminu dojrzałości.

Życiorys maturalny kończy Przybyszewski podaniem przyszłego zawodu; zamierza pójść na studja medyczne do Berlina. Tymczasem wiadomo, że zrazu studjował architekturę, potem wszakże „gdy trzeba było wniknąć w tajemnice ciesiółki i prostego murastwa, a zwłaszcza zająć się rachunkiem całkowym i różniczkowym" — rezygnuje i przerzuca się na medycynę.

Świadectwo dojrzałości nosi datę 22 lutego 1889 r. Prac maturalnych, niestety, nie przechowano. Zostały jednak szczegółowe protokóły odbytych egzaminów. Komisję tworzyli: radca Polte, dyrektor Ronke, nauczyciele: dr. Hochenbeck, dr. Schröte, Nowicki, Rychlicki, X. Jurek. Egzamin składało 10 kandydatów. Dwóch cofnięto po egzaminie piśmiennym (Grese, Kujawski), trzeci, Deichsel, przepadł przy ustnym. Złożyło więc siedmiu, z tych jeden tylko (Bloch) zwolniony został od egzaminu ustnego. Wśród pozostałych poza Przybyszewskim jedno tylko jeszcze figuruje nazwisko polskie: „von Potworowski"; reszta to Graeve, Markuse, Marschall i Wienke.

Deichslowi wiele uwag poświęca Przybyszewski w „Moich współczesnych". Byli przyjaciółmi. Razem czytywali socjalistyczne rozprawy, powieści Zoli, a Dostojewskiego „Winę i karę", zacząwszy czytać w wieczór wigilijny, skończyli rankiem w pierwsze święto. „Ale Deichsel był tylko pięknym, cieplarnianym kwiatem. Zaledwie rozkwitł pierwszą wiosną, śmierć go ścięła".

Przybyszewski wybijał się jedynie w języku polskim. Z tego przedmiotu ma na świadectwie dojrzałości stopień bardzo dobry, i długą pochwałę, pisaną, rozumie się, w języku niemieckim, stwierdzającą, jak celującym uczniem jest Przybyszewski w swym języku macierzystym. Inna rzecz, iż w wspomnieniach mówi Przybyszewski, że „język polski wykładał profesor, który od nas dopiero się tego języka uczył... a kaleczył go nielitościwie!"

Ustnie składał najpierw z religji z wynikiem dostatecznym. Pozatem z łaciny. W czasie tego egzaminu nie zdołał określić na czem polega różnica między „trans" a „ultra", wskutek czego oberwał czwórkę. Wyratowała go jednak praca piśmienna. To samo było z greką. Gładko przetłumaczył wyjątki z Ksenofonta i Homera, lecz nie wiedział, co znaczy „antipoieisthai", podobnie „wpadł" na nieregularnych aorystach i nie umiał przetłumaczyć zdania: „Przyszedł z żołnierzami, których miał". Mimo to wynik ogólny otrzymał dostateczny. Najgorzej przedstawiała się matematyka. — Oto prof. Rychlicki tak na świadectwie określa umiejętności naszego pisarza w tej dziedzinie: „Praca piśmienna dostateczna, z powodu całkowitej nieznajomości nauki o logarytmach ustnie niedostatecznie, postępy w klasie zwłaszcza w ostatnim czasie były zadowalające, więc w całości — dostatecznie".

Jakim to sposobem udało się mu napisać pracę matematyczną na dostatecznie, tak wyznaje Przybyszewski:

Nie było w całej klasie gorszego matematyka ode mnie. Nadobitkę bardzo — może zbyt bardzo — był mi przychylny profesor matematyki p. Rychlicki. Byłby mi mógł dotychczas nieznacznie utrudniać przejście z jednej klasy do drugiej, ale zamykał na wszystko oczy — teraz jednakże nie sposób! On i ja wyczekiwaliśmy rezultatu piśmiennego egzaminu, jako doszczętnie straconej placówki.

Lecz stała się rzecz zdumiewająca.

Dwie godziny błąkałem się z Bolesiem Deichslem nad Durowskiem jeziorem w ciężkiej i bolesnej rozterce, bo żadnego wyjścia nie było, nie można było dla mnie nawet marzyć o zdaniu matury.

Nagle Deichsel:

— Słuchaj! Pieniążek (dziś dziekan gdzieś w Wielkopolsce) ma zadania z dawniejszych matur, parę przerobimy — może jakieś zadanie się powtórzy.

I poszliśmy do Pieniążka. Wyciągnął na chybił trafił zadania z egzaminów z przed pięciu czy sześciu laty, i tak całuteńka noc zeszła nad przepracowaniem tych zadań, choć nie rozumiałem dobrze, jaki mógł być w tem cel.

Rano stał się cud.

Pierwsze, drugie, trzecie, czwarte zadanie — Jezus, Marja! Zimny pot wystąpił mi na czoło, a ręce się tak trzęsły, że nie byłem prawie w stanie tych zadań napisać: wszystkie cztery przerobiłem jak najdokładniej tej nocy a nigdy w życiu nie byłbym w stanie ich przerobić bez pomocy Deichsla i Pieniążka.

Może to przypadek? He, he — takich przypadków niema — i doskonale już wtedy zrozumiałem, że to nie przypadek.

We wszystkich innych przedmiotach ma Przybyszewski stopnie dostateczne. Ocena sprawowania i pilności „bardzo chwalebna".

Nie będziemy dziwić się temu dość miernemu wynikowi egzaminu, jeżeli uprzytomnimy sobie, w jakich warunkach pracował Przybyszewski. Oto co on sam na ten temat mówi: „Ojciec, podkopany na zdrowiu ciągłemi denuncjacjami, zachorował, chorobę trzeba było ukrywać przed inspektorem. Cały ciężar prowadzenia szkoły spadł na moją matkę i na mnie. Pod pozorem choroby uwolniłem się na parę miesięcy z gimnazjum w Wągrówcu, z całą świadomością, że tę parę straconych miesięcy będę musiał w ostatnim kwartale dogonić, by otrzymać promocję do wyższej klasy. I dogoniłem, ale kosztem nieprzespanych trzydziestu nocy — a może ich było więcej".

Świadectwo kończy się stereotypowem życzeniem, by maturzysta w przyszłości urzeczywistnił pokładane w nim nadzieje. W tym wypadku zdawkowa formuła spełniła się istotnie.

Poznań. Dr. M. T.

Pisma nadesłane

„Gazeta Literacka". Nr. 2. Treść: K Homolacs: „Polska a sztuka wschodu i zachodu". — „Jerzy Żuławski". — Z. Mycielski: „Biesiada". — G Morcinek: „Nieznany regjon". — Cz. Jastrzębiec-Kozłowski: „Trzecia faza". — J Płomieński: „Nelly Nucci". — klk.: „Czy Mickiewicz naprawdę był wieszczem?" — S Jasienin: „Pieśń o psie", „Krowa". — J E Płomieński: „Wulkan paradoksów". — S J Witkiewicz: „O intuicji". — Książki — Miriam contra Braun. — Teatr Krakowski. — Sezon muzyczny. — Kronika — „Zgoda w Krakowie" — Adr. Red. Kraków, Słoneczna 15 m. 9

Czy lud nasz wierzy jeszcze w czary i cioty?

Odpowiedź na pyt. trzeba dać wymijającą, bo ani twierdząca, ani przecząca odpowiedź nie odpowiadałaby dokładnie rzeczywistości. Trzeba przedewszystkiem objaśnić bliżej określenie „nasz". Chodzi tu nie tyle o lud polski wogóle, ile o wielkopolski i to z pewnych okolic tylko. Na wschodzie Polski lud jest więcej zabobonny. Aczkolwiek pewne dane lokalne byłyby bardzo wskazane, to jednak podać ich nie można, gdyż wiadomości są zbyt aktualne i zbyt znane w miejscowości, z której je zaczerpnięto.

Kto na temat czarów i ciot rozmawiał z ludem, ten mógł zauważyć, że lud często mówi o tem: „To głupstwo, nieprawda, w to nie należy wierzyć". Zwłaszcza osoby „światowe" lub głęboko religijne są dalekie od wiary w gusła i czary. Wielu zaś robi różne praktyki potajemnie, aby się nie narazić na obmowę.

Najłatwiej można dowiedzieć się czegoś na ten temat, gdy chodzi o choroby nieuleczalne, lub rany, których powodu się nie zna. Gdy często domowe środki lecznicze i lekarz nie pomogą, wówczas słyszy się zdanie, że to od „złego" lub od „wiatru". Osoba, która ma taką ranę na ręce lub nodze, przypomina sobie, że przy jakiejś sposobności podawała rękę kobiecie, która uchodzi we wsi za ciotę. Po pewnym czasie ręka zaczyna boleć, robi się na niej bardzo niebezpieczna i bolesna rana, z której wychodzą kości w postaci oścy. W takich wypadkach szuka się rady u „mądrych", które nieraz dość dokładnie określają rzekomą „ciotę", sprawczynię rany.

Pewien chłopak pędził bydło na pole, mając na nogach nowe buty. Po drodze spotkała go jakaś kobieta i odezwała się do niego w te słowa: „Chłopcze, jakie ty masz ładne buty". Gdy chłopak przyszedł do domu, poczuł straszny ból w nodze, po pewnym czasie noga pokryła się raną, która w ostateczności sprowadziła ochromienie.

Nietylko rana może pochodzić od „złego", lecz różne bóle głowy i t. d. Wtedy zmywa się miejsce bólem dotknięte specjalnemi ziołami (szczególnie „czarciem żebrem"), a w wodzie zostają ślady w postaci mętów, zwanych „szwatołami", „farfanami" lub „przynorczyskiem".

Jak widzimy lud najczęściej przypuszcza wpływ czarów tam, gdzie wyraźnie nie widzi powodu rany, czy bólu. Trudno lud przekonać o tem, że początek rany może być tak mały, że gołem okiem nie można go wogóle zobaczyć. Gdyby w takich wypadkach dokładnie zbadano przyczyny chorób, z pewnością często możnaby różne „czary" wytłumaczyć w sposób naturalny.

Lud wierzy w to, że każdy proboszcz wie, ile ciot ma w swej parafji. Lud wie także, przy jakiej sposobności ksiądz dowiaduje się o tem Ze względu jednak na świętość przedmiotów do tego (według wierzeń ludowych) używanych, pomijamy te rzeczy.

Najczęstszym wypadkiem czarów jest odbieranie krowom mleka Na ten temat przedstawiano niedawno na posiedzeniu Pozn. Tow. Przyj Nauk w Poznaniu specjalną rozprawę. Oto jak się to n. p dzieje? (Autentyczny fakt). Pewna kobieta wiejska zaniosła na targ masło. Obok niej stanęła jej znajoma i bardzo podziwiała masło swej sąsiadki. Gdy owa kobieta wróciła do domu, krowa jej nie chciała dać mleka. I trzeba było długich starań, aby „zło" odpędzić

Wpływ cioty nie może działać na osoby, które się na nią gniewają Kobiety, uchodzące za cioty, są zwykle brzydkie, dziwaczne i podobno nie umieją nikomu patrzeć w oczy Zdarza się często, że ktoś powie im otwarcie: „Ty cioto", co uchodzi na wsi za wielką obelgę i prowadzi niekiedy do długich procesów sądowych

Nie wszystko jednak, co się odnosi do leczenia chorób, tak u ludzi jak zwierząt domowych, należy do dziedziny guseł i czarów. Leczenie zapomocą ziół, danych, czy poleconych przez t. zw. „mądrą" jest środkiem zupełnie naturalnym. Możnaby tylko mieć pewne zastrzeżenia, co do tłumaczenia „mądrej", z jakich przyczyn dana choroba powstała.

Chłop jakiś miał krowę, która od pewnego czasu nie chciała źreć żadnej paszy, stale ryczała i oglądała się poza siebie Gdy ją wyprowadzono z obory, z wielkim trudem tylko można ją było znowu do niej wpędzić. Gdy bicie i różne inne środki nie pomogły, chłop udał się po radę do „mądrej" Po zastosowaniu środków przez nią przepisanych (zioła, kadzenie i t d.) krowa wróciła do normalnego stanu.

Podobno dawniej ciot było więcej. Dziś jednak z ust różnych starych ludzi możnaby zebrać bardzo wiele opowiadań o wypadkach, w których ciota, czy „złe" wyrządziło komuś krzywdę. W jaki zaś sposób można się ustrzec przez „złem" i w jaki sposób dochodzić do tego, która kobieta jest ciotą, to rzeczywiście już świat fantazji ludowej, która im dalej wstecz sięgniemy, tem jest bogat

J. H.

Witaminy udaremniają sen zimowy zwierząt

O śnie zimowym zwierząt ogłoszono w ostatnim czasie bardzo interesujące wyniki. Jak wiadomo, w czasie trwania snu zimowego wszelkie funkcje życiowe danego zwierzęcia są silnie ograniczone, tak iż zwierzę potrafi obywać się przez długi czas własnym zasobem materjału. Sprzeczne poglądy panowały atoli dotąd, co do przyczyn i warunków, wywołujących stan snu zimowego. Najnowsze badania wykazały, że główną rolę odgrywa tutaj brak promieni ultrafioletowych, zaznaczający się w jesieni. Twierdzenie to opiera się m. in. na następujących doświadczeniach. Jeżeli się daje jeżom krótko przed rozpoczęciem snu zimowego drobne ilości naświetlanej promieniami ultrafioletowemi ergosteryny (witamina D), nie zapadają one w sen zimowy. Zwierzęta zachowuje tę samą żywność, co w innych porach roku. Skoro naprzemian dawano im pożywienie bez ergosteryny, popadały natychmiast w sen zimowy. Regularne dodawanie do ich pożywienia witaminy D utrzymywało je w stanie bezsennym.

Witamina D zawiera nagromadzoną energję promieni ultrafioletowych. Wynika z tego, że brak tych promieni jest jedną z głównych przyczyn snu zimowego zwierząt.

W. i P.

Śpiew znakomitym środkiem gimnastyki

O wartości głosu ludzkiego pisze pewien lekarz, który z pośród pacjentów swych miał licznych śpiewaków, co następuje:

Śpiewanie w sposób właściwy jest najlepszem ćwiczeniem dla organów oddechowych. Śpiew powiększa i udoskonala ruchy klatki piersiowej, usuwa zużyte powietrze z płuc i zapełnia je na nowo powietrzem tlenowem, oczyszcza organizm z kwasu węglowego i szkodliwych pozostałości w krwi. Śpiew jest również lekkim masażem dla narządów trawienia. O ile człowiek zdrowy skłania się do śpiewu, o tyle śpiew wpływa dodatnio na zdrowie. Śpiew stanowi całkowite ćwiczenie dla całego organizmu. Wibracje przy śpiewaniu stanowią także masaż tkanek głowy, szyi, piersi i całego torsa. Za pomocą prawidłowego śpiewania można zapobiec zaburzeniom krtani, w bronchiach i w płucach a nieraz nawet początkującej influencji. Śpiew jest wybitnym środkiem terapeutycznym, o ile stosowany bywa racjonalnie. Dla dziewcząt i kobiet jest śpiew ćwiczeniem doskonałem, o wiele wygodniejszem od gry w tennisa lub tańca, kształcącem bardziej umysł, niż jakikolwiek inny rodzaj sportu.

WiP.

Kupiec wenecki na indeksie żydowskim

Uległość amerykańskich władz szkolnych wobec rabinatu

Rada szkolna miasta Baltimore, na skutek protestów rabinatu tamtejszego, uchwaliła wykreślić z programu nauki historji literatury szekspirowskiego „Kupca weneckiego" Rabini skarżą się, że słynny dramat Szekspira budzi w młodzieży szkolnej uprzedzenia rasowe.

Poprawne zwierciadło

Nikt nie wie, jak w rzeczywistości wygląda, twarz swoją znamy bowiem tylko z zwierciadła, a zwierciadło odbija twarz naszą odwrotnie, prawą stronę jako lewą, a lewą jako prawą. Tem się tłumaczy, że nieraz własna fotografja wydaje się być zupełnie do nas niepodobna. Istnieje przecież zwierciadło, odbijające twarz naszą tak wiernie, jak rzeczywiście wyglądamy, czyli prawą stronę jako prawą, a lewą jako lewą.

Pomysł tego zwierciadła pochodzi mniejwięcej z połowy ub. stulecia, i jest wynalazkiem inżyniera italskiego Porrowa, lecz wykonanie jego projektu rozbiło się o trudności techniczno optyczne Dopiero pod koniec zeszłego stulecia pomysł podwójnego zwierciadła zastosowany został w Zeissa lunecie pryzmatycznej. Lustro podwójne składa się z dwóch luster, ustawionych dokładnie pod prostym do siebie kątem. Powłoka rtęciowa nałożona jest na stronę górną szkła, nie zaś, jak zwykle na stronę tylną. Zwierciadło to posiada zatem większą czystość odbijania. Dzięku ustawieniu dwóch luster pod kątem prostym, następuje wzajemna wymiana odbitek, lewa część twarzy pokazuje się w prawem lustrze, prawa zaś w lewem Innemi słowy widzimy twarz naszą taką, jaką jest w rzeczywistości

Dla przeglądających się w lustrze jest to dziwaczną wprost sensacją, rozpoznaje on bowiem po raz pierwszy nieregularności w własnej twarzy Dziwnego zamieszania doznaje, kto przed takiem zwierciadłem próbuje się uczesać lub zawiązać krawat, skoro przez całe życie nauczyliśmy się przed lustrem używać prawej ręki jako lewej i odwrotnie. Kobiety przed tem zwierciadłem doznają szczególnie silnych wstrząsów, uważają pewne nieregularności, które po raz pierwszy dostrzegają, za brzydotę i są niepocieszone. Pewna bardzo piękna kobieta przed zwierciadłem tem popadła w rozpacz: „A więc tak wyglądam w rzeczywistości i tak mnie widzą ludzie? W takim razie muszę sobie odebrać życie" Na szczęście nie doszło do tego, gdyż dama ta niebawem pogodziła się z swym prawdziwym kontrefektem zwierciadlanym.

WiP.

Międzynarodowy konkurs filmowy

Nagroda 150 000 franków

„Międzynarodowy Komitet dla propagandy artystycznej i literackiej za pośrednictwem filmu" (C I D A L C.) ogłasza doroczny konkurs na scenarjusz, któryby posłużył do stworzenia filmu o charakterze naukowym lub społecznym ekonomicznym czy historycznym dydaktycznym literackim albo dokumentacyjnym

Nagroda wynosi 150 000 franków Ubiegać się o nią mogą autorowie scenarjuszy oryginalnych, nie ogłoszonych dotychczas drukiem i nie zrealizowanych w filmie — Nagrodę przyznaje główny sąd konkursowy C I D A L C'u obradujący w Paryżu, za najlepszy z pośród scenarjuszy zgłoszonych przez sądy konkursowe poszczególnych państw

Jury polskie wyłonione zostało przez zarząd Polskiego Klubu Literackiego (P E N Clubu) w składzie następującym: F Goetel, W Grubiński, J Kaden-Bandrowski i Z Kleszczyński

Prace konkursowe należy nadsyłać do sekretarjatu Penclubu polskiego (Warszawa, Wspólna 5 m 4) najdalej do 15 listopada rb zaopatrując je w godło i dołączając do nich w zamkniętej kopercie imię nazwisko i dokładny adres autora.

Bogactwa kopalniane ziemi w Polsce i na świecie

Według obliczenia geologów zapasy węgla, najważniejszego dzisiaj produktu kopalnianego ze względu na olbrzymie i wszechstronne jego zastosowanie wynoszą w Polsce około 100—150 000 milionów tonn, wobec zaś produkcji rocznej wynoszącej około 40 milj tonn zapasu tego powinno wystarczyć na tysiące lat — Ropy naftowej mamy jeszcze we wnętrzu ziemi około 160 milj tonn, przy rocznej zaś produkcji około 700 tys., powinno wystarczyć jej jeszcze na 225 lat. Najwięcej mamy stosunkowo soli, gdyż około 5 900 milj. tonn, wobec zaś produkcji rocznej wynoszącej około 570 tys. tonn, zapasu tego powinno nam wystarczyć na 10—11 tysięcy lat Zapasy soli potasowych wynoszą około 450 milj. tonn, czyli że wystarczyć ich powinno na 1 400 lat, produkcja bowiem roczna nie przekracza 300 do 310 tys tonn.

Zapasy węgla kamiennego na całym świecie wynoszą około 2 700—6 000 miljardów tonn, ponieważ zaś światowa produkcja wynosi około 1 200—1 250 milj tonn przeto można przypuszczać, że powinny one wystarczyć na 3 200—4 000 lat. Jeżeli wziąć kraje o największej produkcji węgla (Stany Zjedn., Anglja Niemcy Francja, Polska, Belgja, Czechosłowacja) to okaże się, że w okresie 1913—1930 roku produkcja podniosła się tam zaledwie o 3.1 proc (z 1 084 milj. tonn do 1 119 milj.) Obliczenie zatem, że posiadany zapas wystarczy na parę tysięcy lat, jest zupełnie słuszne.

Z RÓŻNYCH STRON POLSKI

Bandytyzm w Lubelszczyźnie

We wsi Zdzielowice, powiatu janowskiego, napadło 10 bandytów na dom Wojciecha Styki Bandyci, chcąc zmusić żonę Styki do wydania pieniędzy i kosztowności — zniewolili ją, poczem oblali naftą i podpalili. Zbrodniarze w ciągu 5 godzin plądrowali domostwo i zabudowania poszukując pieniędzy. Zabrawszy, co się dało, zbiegli do lasu. Bandyci zastrzelili również mieszkańca tej wsi, który biegł na pomoc napadniętej.

Hr. Wielopolski prosi o nadzór sądowy

Z Kielc donoszą, że znany magnat margrabia Aleksander Wielopolski właściciel historycznej ordynacji margrabiów Gonzagów na Mirowie Myszkowskich, złożył w sądzie okręgowym w Kielcach wniosek o udzielenie mu odroczenia wypłat na przeciąg jednego roku gospodarczego i ustanowienie nad ordynacją nadzoru sądowego.

Wspomniana ordynacja utworzona została przez Zygmunta III Wazę w r 1603 i obejmuje szereg kluczy na terenie woj kieleckiego o łącznym obszarze około 20 tysięcy morgów. Wspaniały ten majątek od wielu pokoleń rozumnie zagospodarowany, załamał się jednak wobec obecnej konjunktury, mimo, że aktywa ordynacji w stosunku do passywów wyrażają się jak 10:1 Niedawno donoszono o analogicznym wniosku ze strony wielkiego magnata spiskiego Jana hr. Zamoyskiego.

„Sekwestrator", dokonujący „rewizji osobistej"

W stolicy do pewnego lokalu przybył w tych dniach jegomość, który przedstawił się jako sekwestrator i zabrał się do rewizji osobistej jednego z gości. Zaskoczony tem zajściem gość ów zrazu nie oponował, aż dopiero gdy „sekwestrator" zaczął się dobierać do jego portfelu Wtedy stanowczo zaczął protestować Następstwem zaś było to, że tamten się cofnął i oświadczył, iż „zaszła pomyłka co do osoby"

Sprawa ta stała się głośną; ale co najlepsze, odnośne władze skarbowe stwierdzają, że nie wysyłały wogóle żadnego sekwestratora Prawdopodobnie więc rolę takiego przyjął na siebie w tym przypadku jakiś sprytny złodziejaszek.

W związku z tem mimowoli nasuwa się pytanie jak ma postąpić wolny obywatel", któremu przecież niełatwo rozeznać, kogo w danej chwili ma przed sobą. Grożą mu bowiem dwie ostateczności: może być okradziony, albo narazi się ewentualnie na proces o opór władzy

Kapitan niemieckiego statku szkolnego „Niobe", Ruhfuss, stawał obecnie przed sądem wojennym w Kilonji — pod zarzutem niedbalstwa w służbie Jak wiadomo, pozostający pod jego rozkazami statek poszedł na dno, pociągając za sobą 69 ofiar w ludziach.

Teatr Wielki

„Carmen" z Jadwigą Lachowską

W środę jedyny występ światowej sławy artystki p. Jadwigi Lachowskiej w operze J Bizeta „Carmen". Olbrzymia skala talentu scenicznego wielkiej śpiewaczki pozwala jej wniknąć głęboko w duszę bohaterki tak że kreacja p. Lachowskiej w „Carmenie" jest wprost niezrównana. Partnerem znakomitego gościa będzie p. M Perkowicz, który również poszczycić się może wielkiemi sukcesami w roli Don Josego. Główne role odtworzą pp. Al. Karpacki H. Petecki W. Szpingier oraz młoda, rokująca wielkie nadzieje artystyczne p. J. Musielewska Orkiestra pod batutą p. dyr. Z. Wojciechowskiego.

Głośna francuska nowość w Teatrze Polskim

Teatr Polski daje jutro t. j. w środę premjerę głośnej na cały świat nowości francuskiej, która w Paryżu w Theatre St. Georges od stycznia dotąd przez jeden dzień nie schodzi z repertuaru. Jest to trzyaktowa komedja p. t. „Mademoiselle" nazwana tak od głównej postaci guwernantki, wprowadzonej w satyrycznie namalowane środowisko typowej burżuazji francuskiej. Autorem jej jest Jaques Deval jeden z reprezentatywnych pisarzy francuskich zdobywający popularność we wszystkich językach. W Polsce zagrał tę komedję dotąd tylko Teatr Nowy w Warszawie, osiągając wyjątkowy sukces trwający dotąd. Poznańską reprezentację przygotowuje reżysersko dyr. Bolesław Szczurkiewicz a główne role odtwarzają pp.Młodziejowska, Niwińska, Sachnowska, Noskowski, Piotrowski, i inni.

Dziś t. j. we wtorek po raz ostatni prawdziwy przebój „Niedojrzały owoc" z J. Zaklicką w roli głównej.

KAPELUSZE jesienne i zimowe **DAMSKIE i MĘSKIE** NOWOŚCI poleca w wielkim wyborze Reparacje tanio i akuratnie **TOMASEK** Pocztowa 9
tg 1 301

Niezwykły zawód wykonuje pani B. Lempej w Los Angeles, zajęta w wielkim zakładzie wypychania zwierząt. Jej specjalnością bowiem jest dobieranie dla nich odpowiednich szklanych oczu, których ma przed sobą tysiące, wielkości pomiędzy główką od szpilki a jajem kurzem i we wszystkich kolorach.

SPORT

Hokej na lodzie

Roczne walne zebranie sekcji „AZS" odbyło się pod przewodnictwem sekretarza głównego zarządu p. Matczyńskiego. Kierownik sekcji p. Stanek złożył obszerne sprawozdanie z działalności. Z sukcesów sportowych podkreślić należy zdobycie po raz wtóry mistrzostwa okręgu, oraz wędrownego puharu p. star. kraj. Begalego w turnieju międzyklubowym. Wobec nieodbycia się mistrzostw Polski, oraz nieszczególnych warunków atmosferycznych zorganizowano tylko dwa wyjazdy: do Torunia i Gniezna. Dużem wyróżnieniem był udział Ludwiczaka w drużynie olimpijskiej, grającej w Lake Placid. Sekcja posiada dwa pełne zespoły. Ustępującemu kierownictwu udzielono jednogłośnie absolutorjum oraz podziękowanie. Następnie wybrano nowe, w poniższym składzie pp.: kierownik — Stanek, nacz. sport. — Ludwiczak W., sekretarz — Ludwiczak B., skarbnik — Zieliński, gosp. — Pawłowski i komisja rewizyjna: Lange, Muszyński i Krzyżagórski I. (wz)

Piłka nożna

Finał czwórmeczu o puhar „Sparty" przyniósł sensacyjne i nieoczekiwane zwycięstwo w ogólnej klasyfikacji turnieju C-klasowej „Skry", która w ogólnej punktacji zajęła pierwsze miejsce. Wyniki niedzielnych rozgrywek były następujące:

„Sparta" i „Pentatlon" 3:1 (1:1). Zasłużone zwycięstwo organizatorów turnieju dla których bramki zdobyli: Zieliński, Mosiński i Flieger. Jedyną bramkę dla pokonanych strzelił Pluciński.

„Skra" i „Sokół" 3:2 (1:1). Wygrana „Skry" po ostrej, zaciętej i równorzędnej walce" zapewniła jej pierwsze miejsce w turnieju. Bramki uzyskali Klimczak dwie i Gembacki jedną; dla „Sokoła" Jakubowski Wacł. i Kastelańczyk. Przegraną „Sokoła zawinił bramkarz Sobala, który mógł obronić wszystkie trzy bramki.

RADJO

Programy radjofoniczne:

Środa, dnia 9 listopada 1932 r.

Poznań (335 m) godz. **13.05** koncert z płyt; godz. **14.00** giełda; godz. **14.15** kwadrans tow. Ziem. Wielkop.; godz. **16.40** tr. z Krakowa i Warszawy; godz. **17.55** pogadanka z dziećmi wujcia Czesia; godz. **18.20** płyty gramof.; godz. **18.45** „Twórcy nowoczesnego poglądu na świat"; godz. **19.30** tr. z Warszawy i Lwowa; godz. **22.00** sygnał czasu — komunikaty; godz. **22.15** lekcja tańca; godz. **22.40** tr. z Krakowa; godzina **22.55** muzyka taneczna z płyt.

Warszawa (1412 m) godz. **12.10** płyty gramof.; godz **16.00** program dla dzieci: a) „Dobranoc, idziemy spać" op. Wujaszka Jasia; b) „Listy od dzieci" p. W. Tatarkiewicz; godz. **16.25** płyty gramof.; godz. **16.40** „Zupa na gwoździu" — Stan. Broniewski (Kraków); godz **17.00** koncert pod dyr. Józefa Ozimińskiego; godz. **18.00** muzyka z dancingu „Adria"; godz. **19.20** „Skrzynka pocztowa rolnicza"; godz **19.30** kwadrans poetycki poświęcony Wyspiańskiemu w wyk.: H Szatkowskiego; godz **19.45** prasowy dziennik radjowy; godz **20.00** muzyka lekka, piosenki; godz **20.30** odczyt muzyczny dr. Chybińskiego; godz **20.45** tr. z konserwatorjum Stow Miłośników dawnej muzyki; w przerwie wiadomości sportowe; godz. **22.00** „Na widnokręgu"; godz **22.15** muzyka taneczna; godz. **22.40** odczyt w języku esperanckim pt. „Dzień 14-ty listopada w Polsce" — p Hodakowski (Kraków; godz **23.00** muzyka taneczna.

Programy zagraniczne: Koenigswusterhausen (1635 m) 20.00 wieczór rozmaitości z Lipska, 21.10 „Turandot" tragikomedja muzyczna Carl Maria von Weber, 22.30 koncert z Wiednia; **Budapeszt** (550 m) 20.30 koncert kameralny, 22.00 muzyka cygańska; **Wiedeń** (516 m) 21.30 koncert; **Praga** (489 m) 20.05 koncert symf. 22.20 koncert nocny; **Beromuenster** (459 m) 20.45 stara muzyka włoska; **Rzym** (441 m) 20.45 muzyka kameralna.

Koresnondencja z Czytelnikami naszymi

— **Krotoszyn 1931.** Jeżeli będzie emerytowany, to Pańska należność nie będzie mogła być egzekwowana przez zajęcie części emerytury (OK)

— **Do Czempinia.** Radzimy o brutalnym kowalu powiadomić policję (OK)

— **Fr. G.** Niestety nie możemy zużyć w naszem piśmie (K.)

Nowy lot do bieguna południowego, przygotowują obecnie amerykański badacz arktyku Lincoln Ellworth (lewy) i znany pilot Bernt Balchen. Na wyprawę tę zbudowano samolot nowego typu.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **„Koło Absolwentów Szkół Dokszt.-Zawod."** Zgłoszenia na członków przyjmuje się na zebraniach które się odbywają w środy każdego tygodnia o godz. 19 w sali 14 szkoły przy ul Bergera 5.

— **Tow. Powstańców i Wojaków im. Gen. J. Hallera Poznań - Jeżyce.** Plenarne zebranie odbędzie się w wtorek 8 bm. o godz. 20 w lokalu obrad przy ul. Kraszewskiego 16.

— **Tow. Przemysłowe Poznań - Winiary.** Plenarne zebranie odbędzie się dziś, we wtorek, 8 bm o godz. 19,30 w lokalu p. Kościńskiego. Zarząd.

— **Koło Towarzyskie przy VI szkole wydziałowej.** Zebranie odbędzie się dnia 9 bm o godzinie 19.30

— **„Akord" Tow. Śpiewacze Poznań-Jeżyce.** W dniu 9 bm o godz. 20,30 w lokalu p Tomikowskiego przy ul Szamarzewskiego 18 odbędzie się zebranie plenarne.

— **Męski Chór Seraficki.** W środę, dn. 9 bm. o godz 20 na salce O. O Franciszkanów odbędzie się nadzwyczajne walne zebranie (zmiana statutu) Przybycie wszystkich członków konieczne.

— **Klub Mandolinistów „Chopin".** Zebranie miesięczne w środę, dnia 9 bm. o godz. 19 w lokalu klubowym przy ulicy M. Mottego 5

— **Kółko Szachowe przy T. U. H.** Zebranie odbędzie się w środę dnia 9 bm. o godz. 20 w Ognisku Ucznia Kupieckiego przy Al. Marcinkowskiego 26. II dom ogrodowy. Na porządku obrad tegoroczny drużynowy turniej szachowy młodzieży

— **Tow. Restauratorów.** Msza św ku czci patrona Towarzystwa św Teodora odprawi się w środę 9 bm o godz 10 w kościele Serca Jezusowego na Jeżycach.

— **Sekcja Eucharystyczna Sodalicji Pań Wiejskich.** Zebranie odbędzie się w czwartek 10 bm o godz 17 w kaplicy sodalicyjnej u OO Jezuitów

— **Żeńskie Tow. „Przemysł".** Plenarne zebranie odbędzie się w czwartek 10 bm. o godz. 19.30 w czerwonej sali Domu Królowej Jadwigi

— **Tow. Młodych Przemysłowców — Wydział Szewski.** Zebranie wydziału odbędzie się we czwartek 10 bm. o godzinie 20 w Domu Rzemieślniczym.

— **Tow. Powstańców i Wojaków Poznań - Wilda.** Zebranie plenarne odbędzie się w czwartek dnia 10 bm o godz 20 w lokalu zebrań p. Kasprzaka, ul. Kilińskiego

— **Zw. Inwalidów, Wdów, Sierót i Emerytów Kol.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 10 bm o godz 16 na sali restauracji Pod Słońcem Górna Wilda 75.

— **Tow. Kult. Ośw Kobiet im Dąbrówki.** Zebranie odbędzie się w czwartek dnia 10 bm. o godz. 19 przy Al. Marcinkowskiego 24

—**Stow. Młodzieży Polskiej Poznań-Starołęka** urządza w niedzielę dnia 13 bm. o godz 7 wiecz przedstawienie amatorskie Odegrane będą sztuki „Ziemski Anioł" w 3 aktach oraz „Żyd swatem" w 2 aktach.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 5 listopada 1932 r.

Jan Maternowski, kołodziej, 93 l. Józef Banaszak, robotnik, 68 l. Janusz Ludwik Kochan 1 r. 3 m. Tadeusz Mąkowski, kupiec, 69 l Henryk Szymański 12 i ćwierć godz. Zbigniew Szymański 4 i pół godz Barbara Klinikowa z domu Misiakówna, wdowa 72 l Kazimierz Nowak 15 minut. Stanisław Nowak, robotnik kolejowy, 57 l. Marjanna Reschka z domu Kubzdylówna, wdowa, 56 l Ludwika Karolina Jeleńska z d. Czajewska, wdowa, 76 l.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: H. R. 10 zł; — Fel Rat 2 zł; — Szymon Wilczyński (św Marcin 5) 150 zł; — Bartkiewicz Ławica 3 zł; — A. Th. 5 zł; — Maksymiljan Wiland 5 zł; — N N 1 zł; — Zarząd Cechu Rzeźnickiego w Poznaniu 200 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 2619.87 zł

Na ochronkę Dzieciątka Jezus na terenie P. W. K.: Zdzisław Niklewski 10 zł.

Na kościół na Sołaczu: Julja Filipkowska zamiast kwiatów na trumnę nieodżałowanej pamięci pełnej cnót chrześcijańskich Ludwiki Jeleńskiej 20 zł; — razem z poprzednio pokwitow 121 zł.

Na biedne dzieci na „Wesołem Miasteczku". pozostające pod opieką poznańskiego okręgu „Caritas": Jadwiga Suszczyńska 1 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 13.50 zł.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

OSTRZEŻENIE! Chcąc nabyć proszki naszego wyrobu, należy przy kupnie AKCENTOWAĆ i wyraźnie żądać ORYGINALNYCH proszków z „KOGUTKIEM" Gąseckiego, znanych od lat trzydziestu. Komu sprawia przykrość przyjmowanie proszka, niech żąda „Kogutków" w postaci tabletek. ng 6245

NAJLEPSZYM PRZYJACIELEM podczas zimnych dni jest termofor gumowy marki Wimpassing-Semperit, wszędzie do nabycia. ng 6 273

PETROLE HAHN

najlepszy środek przeciw łupieżowi i wypadaniu włosów. **Flakon duży 11 zł, mały 7.50.** Do nabycia wszędzie.
Skład Główny PERFECTION, Warszawa.
ng 6 246

Na Pomnik Najśw. Serca P. Jezusa w Poznaniu

poświęcony uroczyście w święto Chrystusa-Króla 30 października 1932 r.

260 **w dalszym ciągu złożyli do dnia 24. X. 1932 r.** 289 I zp

W Czarnota-Bojarski, Poznań 2.—
Piechowiak Poznań o obłogosławieństwo w domu 10.—
A Kaszkowiak Poznań 5.—
S Kołodziej Poznań 3.—
Pietruszyńska Poznań 5.—
N N 5.—
L Dolatkowski Poznań 10.—
N. N. z prośbą o pomoc i błog. w pewnej sprawie 2.—
Tyczyńska Poznań 1.—
Roman Kurowski Wodzisław 10.—
B Łopińska Polajewo 10.—
N N Poznań 5.—
Deskur Poznań 5.—
St. Krysiewiczowa Poznań 5.—
I. Barzewska Poznań 3.—
W Jankowska Poznań 10.—
X. C. Lorkiewicz Trzemeszno 10.—
B Biały Rychtawa 3.—
S i H Krych Lubawa 5.—
W. Jankowski, Ostrów druga rata 50.—
X Prof. T. Gronwald, Śmigiel zebr. w 17 szkole powsz. od dzieci w kl. V., VI., VII. 17.49
J Radzioch Bydgoszcz 1.—
St. Marcinkowski, Działdowo 10.—
A Paluszek Pobiedzieska 3.—
K Matysiak Bojanowo zebr. od uczniów szkoły rolniczej 10.—
F Baranowska Ciechnów 3.—
B Szerszyńska i M. Miączyńska Ciechnów 1.—
F Bogdanowicz, Rozłazłów Szlachecki 10.—
X J Kuchnicki, Kożuchówek 1.—
K Krzyszkowska, Wieliczka 5.—
F. Krzyszkowski Wieliczka 5.—
J Simon Poznań na złocenie postaci Chrystusa 50.—
St Musiał Poznań 2.—
Fr. Szlak Podzamcze 500.—
Inż S Tabulski Poznań 10.—
Bank Cukrownictwa Sp Akc. Poznań 200.—
S. Dronek Zberki 5.—
Zjednoczenie Kol Pol., Oddział Nowy Tomyśl 15.—
M Gumsia, Jabłonów 10.—
N N. Krusz. o pomoc 5.—
J Lorych Krążkowy w pewnej intencji zebr od dzieci szkolnych i uzup 12.—
X Fr. Golor Niwka 5.—
Fr Woszek Poznań 10.—
M Preissówna Poznań 5.—
X Jedwabski Poznań 5.—
X Staniszewski Poznań 10.—
M i W K. Śrem z prośbą o zdrowie i błogosławieństwo 3.—
A Czaplówna Nekla 2.—
J Pietlowa Lwów 2.—
S Kaczorowska Warszawa 5.—
M Böhmówna Wieliczka 1.—
K. Szamański, Gdańsk 3.—
A Albecka Wejherowo 5.—
M i B Strzyhimiec Jabłon. 5.—
M Franas, Kraków 11.—
J Brożek Kraków 20.—
J. Leopolt Toruń 2.—
J Broniana Lwów 10.—
M Sobczak Runowo 5.—
F Górny Ostówce 3.—
M Szarata Grolja 5.—
Zrzeszenie Prac B Zw. Sp. Zarobk Koło w Bielsku 10.—
M Mrugajówna Sobótka 2.—
K Sójka Cieszyn 3.—
P. Pasternak Sobótka 5.—
X. Strehl, Ostrowo zebrane wśród parafjan 170.—
J Garstkiewiczowa, Poznań 20.—
Kaiserówna 20.—
N N Karmin —.50
X X Karmin 4.50
J Wegnerowie, Poznań 2.—
Z Boberska Ziezdrowo 3.—
H Negowska Glinki prośba o zdrowie drogiej osoby 5.—
A Kwiatek Katowice 3.—
X J Lewiński Turzysk 3.—
M Bernsdorffowa Łaziska 5.—
L Z Grochwalscy Poznań 5.—
H Trepińska Poznań 5.—
E Formeja Kartuzy 1.50
St. Stybaniewicz Sulmierzyce 5.—
X B Rozochowicz Mikstat 20.—
X Prob par. Prawno 6.50
M Rubenanowa, Bydgoszcz 10.—
X F Bodzianowski, Owińska 3.—
M Kowalscy Gniezno 5.—
M Sołkowiak Kadzewo 5.—
M Ph K Gorzka Rawa Ruska 5.—
L Stopowska Czersk 5.—
E Skrowaczewska Lwów 10.—
R Izańczak Król. Huta 5.—
B Januszewski Pazłówko 6.—
M Jerzmanowska, Warszawa 10.—
E. Schroeder Poznań za dozn. łaski z prośbą o dalsze 25.—
Klasztor OO Kapucynów Rozwadów 3.—
Dom Serca Jez.". Kiekrz od Sióstr 10.—
Prez I Rzemśl. Wł. Stopa. Poznań 100.—
Siostry Służeb. N. N. P., Stawiszyn 3.—
A Żakowa Tator 5.—
OO Jezuici Staniątki 5.—
St Adamczak Miciecice 5.—
H Kaźmierowska Miciecice 5.—
K Augustyniakówna, Czarnków 5.—
L Szafrański Bielsko 5.—
T W Przybysz Mieścisko 1.50
W Koszczyński Leszno zamiast wieńca na grób żony 10.—
T Jabłoszyński, Prusel 3.—
Pracow Szpitala Pow. Ostrów Poznańskie 18.—
Br Smodlibowscy Skałmierzyce 5.—
Tow Pszczelarzy Kostrzyn 5.—
P Piszczelakówna Pepowo z podz za odebr łaski z prośbą o błogosławieństwo domu 5.—
A Begalówna Pepowo z podz. za odebr. łaski z prośbą o dalsze błogosławieństwo 5.—
A Ślózarkiewiczowa Trzemżał 5.—
M Kajdanówna Środa 2.—
J Wozignój Leka Wielka 5.—
Zakład św. Wincentego, Tczew 10.—
Z Słomowa Dalewo 2.—
A Roesler Poznań 20.—
Fr Knajanka Lekno 5.—
Biskup Lekno 2.—
Michalska Koźmin z podz. za odebr łaski z prośbą o dalsze 2.—
Fr Szczepaniak Głupoń 3.—
I Kaminiarz Jutrosin 3.—
E. Makowska M Witkowska, J Łyk Monschanin, Francja 10.—
Wł Norek Szewce 5.—
F Lejmanowicz Grodzisk Mazowiecki 5.—
J Godlewska Gostyń z prośbą o wysłuchanie modlitwy i z podz za odzyskane zdrowie 5.—

Konto P. K. O. 207 470 — Sekretarjat św. Marcin 69, m. 17.

zg 16 567/8
Dnia 12 listopada b. r. Bal Reprezentacyjny W. S. H.

W poniedziałek, dnia 7 listopada 1932 roku, o godz. 14 zmarł, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony kilkakrotnie Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz ojciec, teść i dziadek, ś. p.

Hieronim Starczewski

emerytowany radca mierniczy

przeżywszy lat 71. Pogrzeb odbędzie się z domu żałoby, Wyspiańskiego 18, w piątek, o godz. 15. Msza żałobna nazajutrz w kościele parafjalnym św. Michała o godzinie 8,30.

W ciężkim smutku pogrążeni

zg 16 645

żona z córkami, zięć i wnuki.

---

†

W niedzielę, dnia 6. 11. 1932 r., zasnęła cicho w Bogu, opatrzona św. Sakramentami, moja ukochana siostra, nasza droga szwagierka, ciotka, kuzynka, ś. p.

Stanisława Nowacka

przeżywszy lat 80. Pogrzeb odbędzie się w środę dnia 9. 11. 1932, po południu o godz. 3, z domu żałoby.

Za rodzinę

K. Nowacki — aptekarz.

Koronowo, w listopadzie 1932 r. dg 1655

Osobnych zawiadomień się nie wysyła.

W Banku Ludowym w Wągrówcu

wakuje posada

członka zarządu

Zgłoszenia przyjmuje: **Jankowski,** prezes Rady Nadzorczej — Poznań — Aleja Mazowiecka 60

zrg 16 443

W poniedziałek, dnia 7 listopada 1932 r., zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz ukochany ojciec, brat, teść i dziadek, ś. p.

Klemens Kosicki

przeżywszy lat 64. Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 11. bm., o godz. 15-tej z domu żałoby, ulica Warszawska 14, na cmentarz św Piotra Msza św., nazajutrz o godz. 9 w kościele św. Trójcy, o czem zawiadamia Krewnych i Znajomych

w ciężkim smutku pogrążona

Gniezno, Lublin. **rodzina.**

ng 6285

Za duszę ś. p.

Stanisława Wacławskiego

Sod. Mar. studenta Uniwersytetu Stefana Batorego

poległego na ulicach Wilna w dniu 10 listopada 1931 roku, odbędzie się w kaplicy Nowego Domu Akademickiego (Wały Leszczyńskiego 6) w czwartek, 10. bm., o godz. 9

msza św.

Prosimy o jaknajliczniejszy udział.

Komitet Organizacyjny:

Poznański Komitet Akademicki:

Poznańskie Koło Międzykorporacyjne
Międzykorporacyjne Koło Środowiskowe Z. P. A. K. Ch.
Związek Polskich Korpusów Studenckich
K! Roma
Bratnia Pomoc T. S. U. P.
Delegacja Kół Naukowych
Zrzeszenie Kół Regjonalnych
Akademicki Związek Sportowy
Młodzież Wszechpolska
Sodalicja Marjańska Akad.

---

†

W poniedziałek, dnia 7. bm., zasnął w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz kochany ojciec, teść, dziadek i wuj, ś. p.

Antoni Misiak

w 59 roku życia. Pogrzeb do grobowca rodzinnego, odbędzie się w czwartek, 10. bm., o godz. 3 po południu, z domu żałoby, Rynek 36.

ng 6276

W ciężkim smutku pogrążeni

Leszno, dnia 7. 11. 32. **żona z dziećmi i rodzina.**

F. WOŹNIAK, Poznań, ulica Rynkowa (Kramarska 16)

DOM HANDLOWY

bławatów, dywanów, firan, bielizny, materiałów męskich, trykotów, pończoch oraz artykułów dzianych poleca również

PŁASZCZE DAMSKIE i FUTRA

oraz wszelkiego rodzaju skóry futrzane i spody pod futra.

Solidna usługa przy bezsprzecznie tanich cenach!!

Pg 6 741-45.33

---

†

Dnia 6 listopada 1932 r., zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz ukochany ojciec, teść i dziadek, ś. p.

Andrzej Dyczak

przeżywszy lat 67. Kondukt żałobny na cmentarz farny przy ulicy Bukowskiej, wyruszy z kostnicy św. Józefa, w środę, dnia 9 listopada, o godzinie 3-ciej po południu.

Pogrążeni w smutku

Poznań, 8. 11. 32. **żona z dziećmi i rodzina.**

Zakład Pogrzebowy Bracia Nowak Poznań Plac Nowomiejski 10. tel. 1046.

d 1654

---

†

Dnia 7. 11. 1932 r., o godz. 2 po poł., zasnęła w Bogu, w Klonach, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona kilkakrotnie Sakramentami św., nasza najdroższa matka, babcia, teściowa i ciocia, ś. p.

z Myśliwców

Juljanna Wnukowa

przeżywszy lat 82. Eksportacja drogich nam zwłok, odbędzie się z domu żałoby, w środę, 9. bm. Nabożeństwo żałobne i pogrzeb odbędzie się w czwartek, 10. bm., o godz. 11 przed południem w Gleśnie.

Ciężko strapieni

zg 16 649 **dzieci i rodzina.**

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

Klony, Józefowo, Nakło, w listopadzie 1932 r.

Racjonalno-indywidualna kosmetyka

Sposób Paryskiego Uniwersytetu de B-te i amerykański

Środki leczniczo-kosmetyczne i upiększające wyłącznie wytwórni „DEVA"

„IRNIS"

Instytut Hygieniczno-Kosmetyczny

Poznań, Piekary 5. *Tel. 25-91.*

dg 1629

PIECE

kuchnie westfalskie, rury, kolana, płyty z kręgami, kuchenki naftowo-gazowe, żelazka elektryczne, gazowe i okowiciane, wagi i ciężarki

tanio

A. KOSZEWSKI

Poznań St. Rynek 61.

Pg 6 395-44.7

SKŁADNICA FABRYCZNA

poszukuje natychmiast propagandzistek lub propagandzistów

celem rozpowszechnienia pokupnego artykułu **w Poznaniu** przy dobrym zarobku. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zg 16 646

Sypialnie

jadalnie po niskich cenach poleca firma J. Szlachta ul. Dąbrowskiego 51. zd 44 720

W pierwszą bolesną rocznicę śmierci naszej ukochanej matki, ś. p.

Konstancji Krzyżostaniakowej

odprawi się za spokój Jej duszy zg 16 644

nabożeństwo żałobne

w kościele w Morasku przy Poznaniu w czwartek, 10 bm., o godz. 10-tej. Następna msza św żałobna odprawi się w kościele parafjalnym św. Marcina 15. bm., o godz. 9-tej O czem zawiadamia

J. Weilowa.

Odjazd punktualnie o godz. 9, Fr Ratajczaka 13

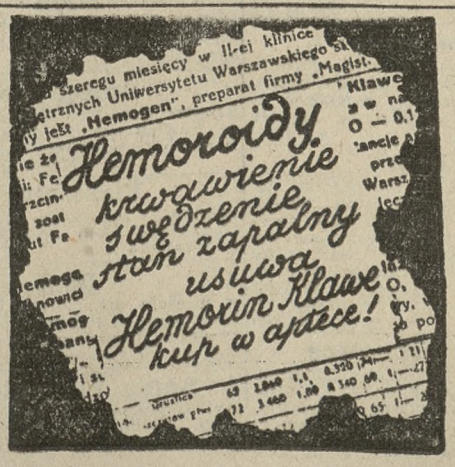

ng 5 607

Wydzierżawimy natychmiast nasz starozaprowadzony

TARTAK z nowemi maszynami

w najlepszem położeniu przy lesie i szosie W rachubę wchodzą reflektanci z kapitałem Oferty pod „Tartak" do Agencji Reklamy Prasowej Bydgoszcz, Dworcowa 54.

ng 6 277

Posadzkę parkietową

wyborowej jakości, absolutnie sucha z [illegible] układaniem pod gwarancją dos[illegible]roza Pw 18 609 55.310

Reprezentant na Poznań E. Kampe Strzelecka 19.

Fab[illegible] Inż. G. Chojnacki, Sp. z o. p. Reda, Pomorze

NAJLEPSZE WYNIKI OSIĄGA TEN, KTO GRA

w największej w Polsce kolekturze

J. WOLANOW

WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA 154.

Ciągnienie I. klasy rozpoczyna się już 17 listopada

Zamiejscowym wysyła się odwrotną pocztą. — Konto P. K. O. 18 814.

Tg 430

Niebywała okazja!

5 dni tanich sukien

od 9-go do 15-go listopada 1932

Suknie wełniane: serja I . . . 39,— zł serja II . . . 48,— zł serja III . . . 59,— zł serja IV . . . 79,— zł

Suknie jedwabne: serja I . . . 38,— zł serja II . . . 58,— zł serja III . . . 78,— zł serja IV . . . 98,— zł

dg 1 657 DOBRE MATERJAŁY — MODNE FASONY

Bon Marché T. z o. p. Poznań, pl. Wolności 1

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-łamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11.

1 SPRZEDAŻE

Kapelusze damskie skórki na obsady płaszcze jesienno-zimowe, piękne modele
po cenach najniższych poleca P. Szczawińska S-ka. Wodna 1 — Przyjmujemy asygnaty „Kredytu" Pg 6 600/01 44.23/4

Losy
I. klasy najszczęśliwsze poleca kolektura Kedziory Poznań Sieroca 5/6. narożnik Nowej. zdg 32 065

Łóżeczko
dziecięce serwis obiadowy, prima porcelana lampy bronza tanio Wyspiańskiego 15 skład sprzętów zdg 44 191

Probiernia
śniadalnia, wyszynk wódek, likierów piwa, centarum miasta sprzedam. Oferty Orędownik Wielkopolski zd 45 074

Meble W. Paetz
Wrocławska 15 Poznań telefon 19-04. Przyjmuje zamówienia — Upominki inkrustowane na gwiazdkę. zdg 42 749

Brama
żelazna na 300×270 tanio. Garaże Drużbackiej 2. zdg 44 190

Aparat
Roentgena nowoczesny dla dermatologa 220 volt prąd stały, okazyjnie sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 43 105

Dźwigary
budowlane, cement — papę, trzcinę, gwoździe okucia do okien i drzwi, siatki i kompl parkany po cenach korzystnych. M Matuszewski i Ska skład żelaza św. Marcin 27 telefon 4045 dg 1524

„Antyki"
meble używane wielki wybór ceny najniższe. Flasiński Woźna 9 Pg 6662-57.424

Stary
dobrze zaprowadzony skład kolonjalny z wyszynkiem z powodu choroby od 1. I. 33 do wydzierżawienia w małem mieście granicznem. Dobre położenie objecie 8 000. — Informacje św. Marcin 66/67, mieszkanie 5. zdg 43 380

Futro
sil nowe nie używanie na szczupła wysaką osobę wartości 800 zł sprzedam bardzo tanio od 4—7. Działyńskich 2. m. 11. zdg 44 644

Plac budowlany
Szamarzewskiego, 3 531 m². na sprzedaż. — Inf. Gruszczyński Przemysłowa 22 zdg 44 586

Willa w Sołaczu
tuż przy przystanku tramwajowym, składająca się z 6 pokoi, z przynależnościami, oraz pięknym ogrodem — ślicznie położonym, do nabycia od 15. 11. lub 1. 12. 1932 na dogodnych warunkach wprost od właściciela. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 680

Na polskim Górnym Śląsku
rzeźnictwo (dzierżawione) z meblami, maszynami i wszelkim inwentarzem z powodu wyjazdu na sprzedaż szybko decydującemu reflektantowi, posiadającemu gotówkę Oferty Kurjer Poznański zdg 44 682

Walcówka
cukiernicza 3 walce. Oferty Kurjer Poznański dg 1646

Motocyklową
przyczepkę sprzedam tanio. Koszczyński, Ogrodowa 15. zdg 44 119

Tanio
dwa zimowe używane damskie płaszcze. Skryta 14 m. 4 od 5—6 godz. zdg 44 786

Skład
kolonjalny, śniadalnia. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 796

Restaurację
z urządzeniem i mieszkaniem sprzedam tanio. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 797

Szafkę
zegarową gdańską zbiór znaczków pocztowych narty (komplet) piec żelazny szamotowy sprzedam Adres Kurjer Poznański zdg 44 814

Lustra
kryształ sześć milim. 75/53 i większe używane. Trzeciego Maja 2. m. 2. zdg 44 816

Radjo aparat
oryginalny Telefunken" z wszelkiemi przyborami sprzedam okazyjnie z powodu przeprowadzki. Kleineder św. Marcin 27 firma Matuszewski & Ska. zdg 44 954

Sprzedam
dywan ręcznie wiązany 3×4, lustro duże. Dąbrowskiego 69 m. 7. zdg 44 861

Rzeźnictwo
4 pokoje, pracownia, wydzierżawię zaraz. Informacje Kurjer Poznański zdg 44 862

Kandelabry
srebrne 5 ram, ca 3 kilo okazyjnie sprzedam. T. Gąsiorowski. — Poznań, św. Marcin 34. zdg 44 865

Telefunken
prąd zmienny 4-lampowy, model 1932, „autoskala" — sprzedam zamienię na prąd stały. Kochanowskiego 22, m. 1, 4—6. zdg 44 870

Kaszarnię
dobrze prosperujacą w bezkonkurencyjnej okolicy tanio. Skoczyński, Poznań, Obornicka 49. Agenci niewykluczeni. zdg 44 879

Regały
z szufladami tanio sprzedam. — Oferty Kurjer Poznański zdg 44 828

Angielski
bronzowy materjał i jedwab na koszule męskie okazyjnie Adres Kurjer Poznański zdg 44 833

Willę
nową 6 mieszkaniową sprzedam korzystnie, 2 mieszkania wolne. Wpłata 40 000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 845

Kuchnia
nowa tanio, maszyna do pisania nowa. Św. Wojciech 6. m. 5. zdg 44 851

Sypialnię
białą sprzedam tanio. Kochanowskiego 4. mieszkanie 5. zdg 44 930

Baczność
piękne obrusy dekoracyjne, jedwabne hafty koronkowe, szale, serwetki, ręczna praca, tanio sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 44 977

Skład spożywczy
z wyszynkiem piwa wina, obszerne przyległe mieszkanie, z rak niemieckich, spiesznie do oddania. — Blicharski, Półwiejska 26. zdg 44 972

Elektryczny aparat
do kąpieli reumatycznych. Piekary 25, m. 10. zdg 44 893

Piec
żelazno-szamotowy, emaljowany sprzedam Małeckiego 31, m. 4. zdg 44 900

Skład
masła korzystnie sprzedam. — Zgłoszenia Górna Wilda 42, od 6—7. zdg 44 904

Skład
kolonjalny z towarem, maglem, mieszkaniem sprzedam korzystnie z powodu wyjazdu. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 44 981

Futro
nowe, sealowe męskie, średnia figura, sprzedam tanio Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 44 979

Restaurację - winiarnię
sprzedam z powodu zmiany, dobrze prosperuje, koncesja zarewniona, cena 14 000 Oferty Kurjer Poznański zdg 44 967

Maszynę
do szycia, wagę decymalną i piec przenośny sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 44 914

Specjalny
skład kawy i cukrów w mieście powiatowem w rynku, dobrze zaprowadzony, korzystnie do sprzedania. Roman Smoliński Krotoszyn, Rynek 32. zdg 44 938

Zamienię lub sprzedam
folwark 180 mórg (Pomorze) 36 mórg parcel (Ludwikowo), list hipoteczny (23 000) wszystko razem zamienię na kamienice Poznaniu lub powiatowem mieście względnie pojedyńczo sprzedam Nowak Poznań, Kramarska 15, telefon 16-89. zdg 44 955

Sypialnie
sprzedaje okazyjnie tanio stolarnia, Rybaki 15. zdg 44 952

Perski
dywan 2½—3½ i dwa małe na sprzedaż. Skarbowa 4. m. 8. zdg 45 013

Piece
kuchenki kaflowe przenośne, tanio poleca Milich Dolna Wilda 21. zdw 44 883

Futro
sealowe nowe 250.— Półwiejska 37, m 4. zdg 45 038

Sypialnie dębowe
sprzedaje w większem rozmiarze, dobre wykonanie cena 400 zł. Balcerowski, Stolarnia, Mostowa 17. zdg 45 035

Paski
damskie 1.25; 1.50; 1.75; torebki damskie; parasole; teki; portmonetki; laski; manicury i waliizy. Ceny kryzysowe 50 proc. zniżone. Własna pracownia. W Czysz, Szkolna 11, naprzeciw Szpitala. Pg 6 604-43.45

70 mórg
buraczanej powiecie Wrzesińskim Inwentarz nadkompletny. Cena 20 000, wpłaty 10 000. „Dom Zleceń", Wrocławska 22.

Maszynę
pisania sprzedam. Sikorska. — Chełmońskiego 10. zdgr 44 827

Wózek
dziecięcy, modny sprzedam. Patr. Jackowskiego 9 mieszkanie 5. zdg 44 927

Dom
nowobudowany, 4 ubikacje, pół morgi ogrodu 4 500 złotych. Błoch, Poznań, Długa 5. zdg 44 939/40

Sprzedam
tanio dobrze zaprowadzony skład ryb, delikatesów bez konkurencji Centrala Ryb, Rawicz, Paderewskiego 23. zdg 44 896/7

Wilka
rasowego, młodego sprzedam. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 980

Gabinet męski
dębowy krzesła obite skórą, korzystnie sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 45 073

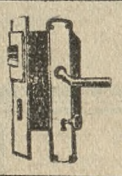

Okucia
budowlane meblowe najtaniej Stanisław Wewiór — Poznań, św. Marcin 34. Specjalny skład okuć, telefon 34-31. dg 542/3

Blacharze
Mój interes z powodu choroby zaraz sprzedam. H. Herrmann, Mogilno. zdg 45 067

Sprzedam
Singera maszynę dziecęce łóżeczko białe, nowy pierwszorzędny smoking, wielkość 46. Józefa 3, mieszkanie 5. zdg 45 056

Kanapę
z wielkiem lustrem kryształowem, dobrze utrzymana, okazyjnie sprzeda Skarbowa 11, stolarnia. zdg 44 916

Piekarnię
w Lesznie przy głównej ulicy, z powodu przejecia innego przedsiebiorstwa zaraz sprzedam — wpłata 20 000 zł Kempa, Leszno, Dworcowa 43. ng 6 282

Dom
w Warszawie do sprzedania, dochód 26 400 rocznie cena 200 000, do kupna 100 000 dom nowy, niepodlega ochronie, wolny od podatków, śródmieście, plac wolny do budowy, nadający się na przemysłowy interes. — Wiadomość Warszawa, Furmańska 11, Koszwa. ng 6 280

Futro piżmowce
damskie, prawie nowe, modne, pierwszorzędne skóry, wykwintne wykonanie, sprzedam korzystnie. Grunwaldzka 5, front, parter. zdg 45 086

Swetry — Pullowery Pończochy -- Rękawiczki Nappa najtaniej
w Składzie Fabrycznym Władysława Trojanowskiego, Wielkie Garbary 36 Pg 6 727 57.458

Radjo
5 lampkowe w dobrym stanie — sprzedam tanio Zielona 3, m. 21. zdg 45 088

Dubeltówkę
kaliber 16 sprzedam. Piekary 13b, mieszk. 10. zdg 45 028

Radjo
pięciolampkowe sprzedam Piekary 13 b, mieszk 10. zdg 45 027

Głośnik
oraz głośnica czterobiegunowa za bezcen. Łąkowa 14 m. 22. zdg 45 017

Magle
na zapęd elektryczny i ręczny dostarcza. M Jankowiak, Fabryka magli, Poznań Starołęka. zdg 45 014

Dywan smyrneński
4×4.60 śliczny okaz sprzedam. — Oferty Kurjer Poznański zdg 45 006

Skład
delikatesowy maglem, ślicznem mieszkaniem dobrej dzielnicy — sprzeda Focha 39, mieszkanie 17 zdg 45 090

Meble stylowe
własnego wyrobu tanio poleca Szczamiecki, Tama Garbarska 3. zdg 45 096

Koncesję
tytoniowa oddam. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 097

Orzechy włoskie
złotych 11.50, łuszczone 26.—, miód kuracyjny, jasny 15.50, pięciokilowe opakowanie franko, zaliczka. Bracia Baltuch, Zaleszczyki. zdg 44 289

Wóz
na resorach na sprzedaż. Wielkie Garbary 18, m 9. zdg 45 139

Piekarnia
z ogrodem owocowym, domem mieszkalnym, dobrze zaprowadzona, zaraz na sprzedaż w mieście prowincjonalnem. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 45 125

Kuźnia 10 mórg
ziemi blisko Poznania. Cena 4500 zł. Rutkowski, Groblą 29. zdg 44 995

Dom
Poznaniu, dochód roczny 3 500, za 17 000, dom (willka) ogrodem 11 tysięcy sprzeda Dudek, Wielkie Garbary 34. zdg 44 993

Nowy
płaszcz elegancki na wysoką figurę godz. 5—7. Poznańska 24, m. 7. zdg 45 108

Foksterjer
bardzo ładny sprzedam. Szamarzewskiego 20/22, m. 30. zdg 45 107

Gramofon
szafkowy tanio. Słowackiego 48, mieszkanie 6. zdg 45 104

Korzystnie
meble sprzedam. Wielkie Garbary 18, m. 11. rg 4086

Sprzedam
aparat do piwa kompletny, jednokurkowy i regał. Promnice 20, stacja Bolechowo. rg 4081

Młyn
poleca mąkę, ospę, śrut, każdej ilości w składzie. Ulica Poznańska 20. rg 4077

Śniegowce
kalosze damskie, męskie, dziecięce, bardzo tanio. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 6 740-45.24

Elektrolux
odkurzacz jak nowy okazyjnie — Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 6739 45.25

Dom
w mieście na prowincji, dwóch lokatorów z dużem podwórzem i ogrodem sprzedam Ekowska, Borek, ul. Zdzieżewska zdg 45 135

Salon mahoniowy
styl secesyjny 15 części bardzo tanio. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 6 733 45.30

Mleczarnię
sprzedam powiatowem mieście, dobrze prosperującą, zapędem elektrycznym powodu podziału 15 000 Gawlakowa, Gniezno, — Hotel Dworcowy. zdg 45 134

Restaurację
centrum Gniezna dobrze prosperującą przyległe mieszkanie — sprzeda korzystnie Gawlakowa — Gniezno, Hotel Dworcowy. zdg 45 133

Piec kaflowy
130×57 sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 100

Jadalnia
pięknie rzeźbiona bardzo tanio. Stolarnia Bukowska 9. zdg 45 117

Kompletną
centralę elektryczną z baterją stacyjną — sprzeda okazyjnie „Frampol". Działyńskich 3 telefon 32 65. zdg 45 112

Froterki elektryczne
aparaty do froterowania podłogi najlepszym stanie okazyjnie Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 6 738 45.26

Lustro antyczne
podstawką orzechowe wysokie okazyjnie. Poznański Dom Komisowy Dominikańska 3. Pg 6 736 45.28

Garnitur klubowy skórzany
bardzo dobrze utrzymany ładny fason okazyjnie. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 6 734-45.29

Futro męskie
spód bobry, kołnierz oposy podniszczone tylko zł 60. Poznański Dom Komisowy Dominikańska 3. Pg 6 737-45.27

Elegancka jadalnia mahoniowa nowoczesna
pierwszorzędne wykonanie okazyjnie. Poznański Dom Komisowy Dominikańska 3. Pg 6 735-45.23

Plac
do węgli materjałów budowlanych w Poznaniu bez konkurencji, dzierżawa lub kupno. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 420

5 KUPNA

Linoleum
w dobrym stanie kupię kilka metrów. Poplińskich 6, m. 3. zdg 44 446

Wannę
emaljowaną i piec na węgle kupię. Poplińskich 6, m. 3. zdg 44 445

Dentystyczny
fotel, wiertarkę i inne instrumenta dentystyczne kupię natychmiast. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 776

Magiel
używany kupię. Skład kolonjalny Górna Wilda 36. zdg 44 656

Motocykl
używany 1—2 cylindrowy kupię gotówkę Oferty Kurjer Poznański zdg 44 788

Futerko
używane do tokarni 10—25 cm średnicy kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 44 789

Szukam
składu kolonjalnego. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 791

Kupię
konia i wóz rzeźnicki Oferty Kurjer Poznański zdg 44 798

Umywalkę
dębową z płytą marmurową. — Oferty Kurjer Poznański zdg 44 801

Piece
kąpielowe używane kupię Oferty Kurjer Poznański zdg 44 810

Willę
lub dom w Poznaniu kupię przy wpłacie 30 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 811

Głośnik
dobry, używany tanio kupię. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 925

Potrzebuję
artykuł do domokrążstwa. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 44 923

Dobrze
utrzymany kołnierz skunksowy, ewentl. futro karakułowe kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 836

Samochody
motocykle używane kupuje. Latarnie i kufer sprzedam. „Autopark", Przemysłowa, narożnik Jakóba Wujka telefon 66 61. zdg 44 846

Dom
z większym ogrodem owocowym lub mniejsze gospodarstwo kupię blisko Poznania. Oferty Orędownik zd 45 051

Parcele
pod budowę willi na Jeżycach lub Łazarzu kupię. Oferty z podaniem adresu i ceny do Kurjera Poznańskiego ng 6 286

Destylacyjny
aparat mały kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 019

Samochód używany
kto podaruje nowopowstającemu zgromadzeniu misyjnemu? Na miejscu żadnej komunikacji. Za ofiarodawcę odprawiać się będą modły i msze św. za życia i po jego śmierci. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego dg 1 658

Sztuciec
srebrny, używany 6 osób kupi Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 6 732-45.31

Stół składowy
długość od trzech metrów. Zgłoszenia telefon 34 53. zdg 44 629

6 KAMIENICE

Dom
jak nowy w którym się znajduje skład bławatów i towarów krótkich na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 808

Kamienicę
cztery piętra sprzedam 100 000, wpłaty 60 000 dochód 15 000. — Małecki, Poznań Rybaki 20 a. zdg 44 978

Kamienicę
3 piętrową z przyległem ogrodem dochodu 10 000 rocznie korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 040

Kamienicę
rentowną solidnej budowy przy wpłacie do 100 000 Poznaniu kupię. Oferty tylko właściciel do Kurjera Poznańskiego zdg 45 069

Willę
6 pokoi w ogrodzie, przystanek przed domem — wolne zaraz sprzedam Oferty Kurjer Pozn. zdg 45 007

Kamienicę
komfortowa, dochód 20 000 — sprzedam 130 000. — Czarnecki, Marcina 62. II. zdg 45 137

Kamienicę
kupię przy wpłacie 40 000 z wolnem mieszkaniem i składem. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 010

Administrację
domu przyjmie rutynowany długoletni administrator i sam właściciel. Wierzbięcice 11, mieszkanie 6 telefon 73-76. zdg 43 988

7 PIENIĄDZ

Kto
udzieli pożyczki 3 000 zł pod zastaw polisy życiowej wartości 4 650 jeden rok procent? Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 45 062

Bank
Właścicieli Nieruchomości Poznań Piekary 1, reguluje hipoteki i udziela pożyczek hipotecznych ng 6020

15 tys.
pożyczki do drogerji w Poznaniu. Pełna gwarancja. Wspólnictwo niewykluczone. Spieszne oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 44 910

Młody rutynowany zbożowiec 10 000 gotówki
poszukuje odpowiedniej posady. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 43 889

Wszyscy
pragnący swej poprawy kupują szczęśliwe losy kolektury Radomińskiego. Aleje Marcinkowskiego 14 zdg 44 605

Cukiernika
jako wspólnika potrzebuję, dobrze zaprowadzona cukiernia kawiarnia pełnym wyszynkiem. Oferty podaniem gotówki Kurjer Poznański zdg 45 041

Zbiór monet
medali sprzedam. Matejki 55 m. 5. zdg 43 658

Dolary
złote, sprzedam po 9 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 636

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie
3 pokojowe przed Rynkiem Wildeckim wprost od gospodarza do wynajęcia Oferty „Par" Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 45 16 Pg 6 710-45.16

7
pokojowe mieszkanie częściowo meblami wiedzą gospodarza do wynajęcia centrum. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 670

Dwupokojowe
Górczyn z ogródkiem korzystnie. Wskaże Kurjer Poznański zdg 44 792

4 pokojowe mieszkanie
z komfortem w nowym domu przy ul Niegolewskich od zaraz do wynajęcia czynsz miesięczny. — Oferty poważnych reflektantów do Kurjera Poznańskiego zdg 44 802

2 pokoje
z przynależnościami do objęcia od 1. 12 32. — 80 zł miesięcznie zgóry. Zgłoszenia gospodarz — Aleja Hetmańska 1. Łazarz przy ogródkach Chociszewskiego. zdg 44 875

5 pokoi
III. piętro centralne ogrzewanie. wprost od właściciela. Kochanowskiego 4 mieszkanie 5 Oglądać od godz. 10—11 i od 14—17. zdg 44 929

Dwupokojowe
trzypokojowe wolne — wskaże Kramarska 9. m. 1. zdg 44 985

2 pokoje
kuchnia 35 zł miesięcznie. Puszczykowo. Poznańskie 68 a. zdg 44 913

Pokój
z kuchnią centrum zamienię na dwa pokoje. Wielkie Garbary 35. m. 9. zdg 44 853

Za
pożyczkę 2 000 z. dam tanio 2 pokojowe mieszkanie komfort — gwarancja pewna Oferty Kurjer Poznański zdg 45 045

Dwupokojowe
komfortowe przy Rynku odda taniej zaraz. Adres Kurjer Pozn. zdg 45 044

Próżny
pokój słoneczny parterowy dla bezdzietnego małżeństwa zaraz do wynajęcia od gospodarza Powidzka 5 (Osiedle). zdg 43 975 6

Dwupokojowe
kuchnia pokój kuchnia już wolne za dzierżawę miesięczną wskaże Łukaszewicza 6. m. 14. zdg 45 054

Pięciopokojowe
biura lub prywatne. Plac Sapieżyński 5 parter. zdg 45 078

6 pokojowe
przy Parku Wilsona parterowe, tanio wynajmę. Gospodarz. Matejki 57. dg 1 653

200
wolnych mieszkań do wynajęcia. Pośrednicy bezpłatnie „Centrala". Wierzbiecice 27 parter zdg 45 087

Mieszkanie
3 pokoje i kuchnia za zgodą gospodarza do wynajęcia od 1. 12. Chwaliszewo 25. 4 piętro. m. 6. zdg 45 022

6 pokojowe
słoneczne, eleganckie mieszkanie. elektryczność gaz. ciepła woda z przynależnościami 2 piętro. Ulica Słowackiego zaraz do wynajęcia. Oferty tylko poważnych reflektantów do Kurjera Pozn. zdg 45 008

Oddam
2 pokoje, kuchnię z meblami. — Adres Kurjer Pozn. zdg 45 090

3 pokoje
komfort. śródmieście. dzierżawa 55. zwrot kosztów 800. wskaże Świercz. Sowackiego 27. zdg 45 136

5 pokojowe
II piętro wolne. Telefon 2316 dg 1656

Mieszkanie
4 pokojowe Rynek Jeżycki odstąpię za zgodą gospodarza. — Czynsz miesięczny. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 143

9 SZUKA MIESZK.

3—4
centrum, dzierżawa zgóry Oferty Kurjer Poznański zdg 44 842

Mieszkania
2—4 pokojowego poszukuję, dzierżawa 2 lata zgóry Oferty Kurjer Poznański zdg 44 812

6 — 7
pokojowego poniżej II. piętra. centrum, okolica Sapieżyński Nowomiejski, Świętokrzyski Stary Rynek poszukuje lekarz zaraz lub później Cena — Pośrednicy wykluczeni. Telefon 20 02 Oferty Kurjer Poznański dg 1 659

2
lub 1 pokoju i kuchni poszukuje zaraz dzierżawa rok zgóry od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 901

7 — 8 pokoi
nie wyżej II ptr od grudnia poszukuje pewny lokator. Zgłoszenia z ceną do Kurjera Poznańskiego pod zdg 44 819

Pokój
lub pokój z kuchnią poszukuje od gospodarza Czynsz zgóry — Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 894

Próżnego
pokoju względnie mieszkania poszukuje Niemka — urzędniczka prywatna. Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 903

2—3
pokojowego mieszkania, okolica początek Wildy aż do ulicy Langiewicza poszukuję za rocznym czynszem Oferty Kurjer Poznański zdg 44 906

Mieszkania
1—2 pokoi kuchnia bezdzietne. dzierżawa regularna. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 032

2
pokoje używaniem kuchni, najchętniej od gospodarza Oferty Kurjer Poznański zdg 45 076

Poszukuję
3—4 pokojowego mieszkania wygodami czynsz zgóry Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 45 085

Czteropokojowego
mieszkania, słonecznego z łazienką poszukuje oficer wprost od gospodarza Śródmieście. — Oferty Kurjer Pozn zdg 45 095

Osiedle
pokój z kuchnią lub pokój próżny poszukuje młode małżeństwo. — Oferty Kurjer Poznański zdg 45 127

2 — 3
pokoi próżnych w śródmieściu. parter I. piętro tylko za dzierżawę poszukuje Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 45 116

Dwupokojowego
czynsz miesięczny od gospodarza „Par" 57.460. Pg 6 731 57.460

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Komfortowe
czynsz 40.— zamienię na inne ruchliwym punkcie Kosińskiego 12 m. 6 zdg 44 884

11 POKOJE UMEBL.

Pokój
2—3 panienkom utrzymaniem lub bez. Niegolewskich 16. m 8. zdg 43 913

Elegancko
umeblowany pokój front. słoneczny oświetlenie elektryczne telefon wspólny całem utrzymaniem wynajmę. — Pocztowa 26 m. 6. zdg 44 572

Niekrępujący
zaraz, drugi od 15. Górna Wilda 17 mieszkanie 9. zdg 44 778

Pokoik
skromny od podwórza. Matuszek. Działyńskich 11 m 19 parter. zdg 44 795

Pokój
dwuosobowy do wynajęcia z wszelkim komfortem. pierwszorzędnem utrzymaniem we willi. Wały Wazów 24 obok Uniwersytetu. zdg 44 8[illegible]

1—2
osobowy frontowy. Szwajcarska 15 II. prawo. zdg 44 813

Tanio
pokoik świeżo odnowiony elektrycznością. Śniadeckich 4. parter prawo. zdg 44 822

Inteligentnym
ciepły, utrzymaniem bez. Wielkie Garbary 4. m 8 zdg 44 881

Pani
fortepianem bez Patr Jackowskiego 40. m. 3. zdg 44 838

Tani
pianinem. Jeżycka 36. m. 10. zdg 44 840

Przyjmę
panienki na pokój Stary Rynek 10 wchód Kurzanoga. m. 8. zdg 44 847

Pokój
zaraz. Piekary 8 mieszkanie 3. zdg 44 932

Pokój
umeblowany, św. Wojciech 28 mieszkanie 2. zdg 44 928

Dwuosobowy
dobrem utrzymaniem. Fr Rataj czaka 15 mieszkanie 3. zdg 44 926

Pokój
Poplińskich 12 a m. 15. zdg 44 924

Gabinet
komfort, balkon jednoosobowy skromniejszy dwuosobowy. Matejki 54 mieszkanie 2. zdg 44 921

Panom
niekrępujący, czysty pokój, utrzymanie, elektryczność, łazienka, tanio. Piekary 12 mieszkanie 5. zdg 44 971

Dwuosobowy
niekrępujący skromny umeblowany, frontowy. Wierzbiecice 31 a. m. 8. zdg 44 983

Frontowy
zaraz. Grobla 29. mieszkanie 5. zdg 44 970

Pokój
15. 11. Wielka 17 m. 12. zdg 44 969

Tanio
utrzymaniem 2 lub 3 I. klatki Rzeźnictwo Kanałowa 15. zdg 44 950

Ładny
zaraz dwom inteligentnym panienkom własną pościelą, utrzymaniem (bez) elektryczność, łazienka Focha 29 m. 31. zdg 44 964

Jackowskiego
30, parter lewo panu zdg 44 948

Dwuosobowy
słoneczny elektryczność pościel pożądana Szymańskiego 9. m. 8. zdg 44 942

Pokój
czysty tanio. Wojciech 14/15 — m 17. zdg 44 915

Dwuosobowy
Plac Asnyka 4. m 1. zdg 44 854

Niekrępujący
dwuosobowy panu podróżującemu. Dąbrowskiego 49 podwórze Relewicz zdg 45 034

Przyjezdnym
niekrępujący Dąbrowskiego 25 a mieszkanie 1. zdg 45 077

Umeblowany
pokój. Małeckiego 33 I. prawo. zdg 45 079

Dam
pokój na 3 miesiące wolny, za pożyczkę 500 zł. Ratajczaka 11 a. mieszkanie 98. zdg 45 050

Pokoik
czysty jasny elektryczność — Wierzbiecice 30. m. 3. zdg 44 953

Pokój
utrzymaniem lub bez. Śniadeckich 9 m. 1. zdg 44 934

Frontowy
osobne wejście, elektryczność — Grobla 17 m. 23 zdg 45 030

Matejki
60 mieszkanie 1. dwuosobowy. zdg 45 029

Pokój
gabinet, duży balkonem elektr., telefon pianino. Nowomiejski 6 a. m. 25 zdg 45 026

Krasińskiego
2 m. 1. dla 2 panienek elektr., centralne. zdg 45 023

Centrum
komfortowy obszerny, łazienka, kulturalnemu panu Skarbowa 22. parter. zdg 45 020

Pokój
frontowy. Strzelecka 18. m. 11 wejście z Łąkowej zdg 45 015

Przyjmie
starszą pannę lub bezdzietne małżeństwo na 2 pokoje z używaniem kuchni. Jaworska. G Uminskiego 7 a. zdg 44 997

Plac Nowomiejski
Pokój słoneczny czysty, ciepły, jednej dwóch panienek, ewentualnie utrzymaniem. Adres Kurjer Poznański zdg 45 098

Dwa
umeblowane pokoje, osobnem wejściem wynajmę panom — Wielkie Garbary 18. m. 9. zdg 45 138

Niekrępujące
jeden i dwuosobowy do wynajęcia. Św. Wojciech 3. m. 7. zdg 44 992

Pokój
Chełmońskiego 4 m 4. zdg 44 990

Pokój
na jedną osobę z klatki schodowej z utrzymaniem lub bez Konopnickiej 8. zdg 44 988

Słowackiego
30. m. 9 wynajmę solidnym. zdg 45 106

Jedno
dwuosobowy. Dominikańska 7. m. 8. rg 4085

Kwiatowa
9. mieszkanie 14. rg 4083

12 SZUKA POKOJU

Pokoju
szuka student. Oferty Kurjer Poznański ng 6272

Studenci
poszukują dużego pokoju na zebrania. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 800

Niekrępującego
dwuosobowego, elektryczność, śródmieściu. Szczegółowe oferty cena Kurjer Poznański zdg 44 815

Próżnego
pokoju w okolicy Jeżyc poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 931

Eleganckiego
niekrępującego, spokojnego poszukuje pan ewentualnie częściowe utrzymanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 976

Pani
poszukuje pokoju w śródmieściu lub Łazarzu. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 44 947

Osoba solidna
poszukuje pokoju w poważnym domu (Śródmieście). Oferty Kurjer Poznański zdg 44 860

Pokoju
niekrępującego poszukuje przejeżdżający. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 887

Urzędnik
etatowy poszukuje pokoju. Oferty podaniem ceny Kurjer Pozn. zdg 44 890

Małżeństwo
bezdzietne pokoju umeblowanego z używaniem kuchni i łazienki. Okolica 27 Grudnia Oferty Kurjer Poznański zdg 45 043

Próżnego
pokoju. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 075

Czystego
pokoju (względnie dwóch) łazienka elektryczność od pietnastego. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 44 937

Inteligentny
szuka pokoju 20 -25 zł. śródmieście zaraz. Oferty Kurjer Pozn zdg 45 089

Poszukuję
pokoju komfortowego z łazienką niekrępującego w centrum możliwie z utrzymaniem Zgłoszenia Kurjer Poznańsk zdg 44 991

Pokoju
skromnego możliwe od gospodarza poszukuje matka z córką. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 45 151

13 LOKALE

Sklepy
jasne składnice, warsztat, Żydowska 33. zdg 44 783

Warsztaty - składnice
warsztat 10×8 m z ubikacją biurową warsztat 6×6 m z 2 pok. na biuro Stajnie lub składnice 15×5 m od zaraz do wynajęcia. ul. Przemysłowa 27 zdg 43 267

Szukam
składu z dwupokojowem mieszkaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 807

Składu
próżnego w dobrem położeniu, nadającego się na tow krótkie i bieliznę poszukuje Oferty Kurjer Poznański zdg 44 809

Piwnicy
jasnej dość obszernej na wytwórnię cukierków zaraz poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 876

Ubikacji
na warsztat szewski poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 880

Skład
zaraz do wynajęcia Informacje skład rzeźnicki Ostrówek 10/11 zdg 44 895

Lokal
na mleczarnię, fryzjernię, wydzierżawię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 45 093

Kiosk
inwalidzki wydzierżawię. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 092

Większy
lokal handlowy z mieszkaniem w mieście powiatowem najlepsze położenie (przy rynku) od 1. 1. 1933 do wynajęcia Bliższe informacje Związek dla Handlu i Przemysłu. Poznań Zwierzyniecka 8. ng 6 284

Do wynajęcia
ubikacje na składnice lub warsztat oraz dwa pokoje. T. Żak. Poznań. Różana 14. zdg 45 112

14 DZIERŻAWY

Ślusarnię
kuźnię i ładownie akamulatorów wydzierżawi Garaże Drużbackiej 2. zdg 44 188

Skład
z pracownią obuwia zaprowadzony na Łazarzu Wyspiańskiego 15 gospodarz. zdg 44 189

Skład
wolny na fryzjernię towary krótkie papieru obuwia. przy szkole Wyspiańskiego 15 gospodarz. zdg 44 187

Dzierżawy
szukam dobrej ziemi 1 000—1 500 mórg. z inwentarzami lub bez z dobrym domem mieszkalnym i solidnemi budynkami. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 44 679

Dwa
dobrze prosperujące sklepy spółdzielcze z koncesjami w miejscowościach klimatycznych na warunkach bardzo korzystnych zaraz do wydzierżawienia Wiadomość: Biuro Kubińskiego Zakopane. ng 6232

Skład
i atelier fotograficzne do wydzierżawienia zaraz Górna Wilda 41. Zgłoszenia Jaruszewski. Woźna 6 telefon 3266. zdg 45 052

Wydzierżawię
okolica Leszna przedsiębiorstwo przy dworcu bardzo nadające handel zboża, sztucznych nawozów, węgla, siana, słomy mięs. zł 80.— spiesznie Oferty Kurjer Poznański zdg 45 018

Piekarni
poszukuje celem dzierżawy wsi lub mieście. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 45 114

16. OSOBISTE

Unieważniam
legitymację W. S H. nr. 1621 rok 30/31. Witold Knast. zdg 44 790

Świadków
najechania starszej pani przez prywatny samochód przy placu Wolności poniedziałek 12 30 prosi o podanie adresów syn poszkodowanej. Ogrodowa 11. m. 9. zdg 45 011

21 ZGUBY

Zgubiony
wykaz osobisty na nazwisko Stanisław Ciesielski unieważniam. zdg 44 820/21

Zamieniono
kapelusz męski melonik w garderobie Cukierni Dobski. Proszę o łaskawy zwrot. zdg 45 012

Zginął
młody szpic Duże wynagrodzenie. Matejki 53, m. 10. zdg 45 118

22 ROZMAITE

Swędzenie
ciała, oraz wszelkiego rodzaju wyrzuty skórne usuwa krem Lain-Age (z Kogutkiem). Jest idealny nieszkodliwy kosmetyk usuwający wady naskórka tak u dorosłych jak i u dzieci. ng 6 266

Obrazy i oprawa
Witold Leworski
tylko Wrocławska 36
największy wybór. najniższe ceny. Pg 5078-43.104

Okrętkę
mereżkę, dziurki plisowanie, dekatyzowanie obciąganie guzików, nadrabianie stóp, hafty monogramy najtaniej „Haftoplis" Stary Rynek 10. wejście Kurzanoga filja Romana Szymańskiego (Plac Świętokrzyski). Pg 3 100-13.11

95 gr
koszula damska z klocka kolorowa z toledo od 1.85 — Garnitur (koszula i pantalony) 3 90, koszula nocna od 3.90 kolorowa z ładną dekoracją od 4 90 pantalony trykotowe od 95 gr jedwabne (mijana se) od 2.90. bielizna elastyczna „Nirwana" i jedwabna z najlepszej przędzy egipskiej, wełnianej i jedwabnej białe i kolorowe jak: pantalony koszulki, kombinacje staniczki, koszule nocne w wielkim wyborze po cenach najniższych poleca Dom Płócien i Fabryka Bielizny J Schubert. Wrocławska 3 Specjalność: Wyprawy gotowe na zamówienie i z metra trykoty zimowe. Pg 4 460 37 75

Poszukuję
maszyny do pis. ma w dobrym stanie za miesięczną opłatą Alfabet polski i francuski Oferty Kurjer Poznański zdg 44 892

Hemoroidy
Czopki hemoroidalne „Varicol" (z kogutkiem) usuwają ból pieczenie, swędzenie, krwawienie, zmniejszają guzy (żylaki) Sprzedają apteki. ng 6274

Futra
gotowe i na miarę spody pod futra i skóry wszelkiego rodzaju poleca najtaniej Józef Dawid Poznań, ul. Nowa 11 — Firma chrześcijańska. Przyjmuje asygnaty Tow. „Kredyt". Pg 4 172-36.86

Obiady
tanie smaczne i obfite wydaje prywatnie (na czystem maśle) Szwajcarska 15. mieszkanie 7. zdg 44 639

Modele
sukien i płaszczy prezentowanych na rewji mód w kinie „Słońce", są do nabycia po cenach reklamowych Salon Mód „Mira" Nowa 11 zdg 45 101

Obiady
smaczne na maśle Konopnickiej 8 zdg 44 987

Swetry
jumpry, pullowery garsonki — mundurki włóczkowe wykonuje miarowo przerabia — „Tricot" Pocztowa 23 I. Pg 6 430 44.20

23 OŻENKI

Wdowa
lat 34, posiadająca realność, wyjdzie za kolejarza, emeryta z dobra praca i mieszkaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 975

Córka
wyższego urzędnika nie majętna, lat 23 zapozna dobrze usytuowanego pana w starszym wieku. Wdowiec z dziećmi nie wykluczony. Cel matrymonjalny Oferty Kurjer Poznański zdg 45 120

Panna
lat 23, posiadająca 50 000, później więcej wyjdzie zamąż Przyszłość Poznań. Ogrodowa 5. zdg 44 960

Piekarz
l. 24 kawaler posiad. 4000 zł majątku pragnie zapoznać córkę piekarza celem późniejszego ożenku najchętniej z prowincji, narazie pracowałby za pomocnika. Łaskawe oferty proszę zgłosić do Kurjera Pozn. zdg 45 110

Panna
lat 26, posiada 3 000 i wyprawę z braku znajomości pozna kawalera, małego urzędnika, najchętniej wojskowego lub kolejarza. — Wdowcy z jednem dzieckiem nie wykluczeni. Zgłoszenia z fotografją do Kurjera Poznańskiego zdg 45 129

24 NAUKA

Kursy
stenografji, pisania maszyna księgowości, korespondencji, rachunkowości. Tyrąn Zaworskiej, Strzelecka 33 zdg 39 138

Kursy
stenografji pisania maszyna rozpoczynam 7 listopada Kantaka 1. II. zdg 36 811

Student
poszukuje zawodowego wytrawnego nauczyciela języka niemieckiego. Kandydat zechce zgłosić się w godzinach wieczornych pod adresem: Wilda. ul. Dolina 1. m. 2 zdg 44 524

English
convasation wanted in change to German by young German Write to Kurjer Pozański zdg 44 825

Uczennice do baletu
przyjmuje na wyjazdy. Zgłoszenia Dom Rzemieślniczy, Baletmistrz Szczurek. zdg 45 004

Kursy Tańców
Szczurkówny
Pocztowa 23, parter
Zgłoszenia każdego czasu. zdg 44 794

Korepetycyj
oraz lekcyj gry na skrzypcach udziela fachowo nauczyciel. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 44 878

Kursy Kroju
Świętokrzyski 3
Początek kursu 15 listopada Kazubowska. zdg 44 945/6

Lekcyj
języka polskiego, dykcji deklamacji stylistyki i gramatyki która rutynowana nauczycielka udzieli? Warunki Kurjer Poznański zdg 45 070

Kursu
kroju — szycia udziela Nowak, Wrocławska 33 dg 1 406

Tanganillę oryginalną
uczy Ola Antoszewska
Zielona 3 Pg 6 725-44.85

Pięknie pisać
wyuczam 15 lekcjach Ratajczaka 11a. m. 28. zdg 75 128

Akademja Tańców
Wituszkowskich
Marcina 34 Pg 6 730-57.464

Młoda Francuzka
poszukuje pokoju centrum telefonem zamian za lekcje. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 809

25 MUZYKA

Fortepian
wolny do ćwiczeń. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 44 922

Pianina
(fortepianu) dobrego do ćwiczeń poszukuje dobrze grający. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 105

8
zł miesięcznie lekcje fortepianu, gruntowne przyspieszone Można ćwiczyć Adres Kurjer Poznański Stary Rynek r 4090

26 ROZRYWKA

Miły
pobyt poleca Paryżanka Półwiejska 30. Koncert. zdg 45 055

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Włódarz
emigrant z Niemiec — dobremi świadectwami 18 lat praktyki, żonaty poszukuje posady w majątku, może wstawić kaucję — Oferty Kurjer Pozn zdg 44 421

Leśnik - Górnoślązak
lat 49, żonaty były powstaniec górnośląski z praktyką 18-letnią na Górnym Śląsku 11 letnią w Wielkopolsce ostatnie 18 lat pracujący samodzielnie — obeznany dokładnie w swojem zawodzie, jak też w książkowości i gospodarstwie stawowem który przez redukcję już dłuższy czas jest bez posady i biedzie szuka posady systemu obojętnego Wymagania skromne Łaskawe zgłoszenia pod zdg 44 479 do ekspedycji Kurjera Poznańskiego.

Nauczycielka
szuka posady na wsi za utrzymanie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 44 787

Poszukuję
posady do wszystkiego z gotowaniem zaraz lub od 15 listopada. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 799

Nauczycielka
młoda, wesoła muzykalna poszukuje posady ewentualnie udzieli korepetycyj. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 44 804

Freblanka
z ukończonem seminarjum poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 44 805

Młodszy cukiernik
dobry fachowiec poszukuje pracy miejscowość obojętna Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 44 826

Dzielna
garderobiana szuka pracy Oferty Kurjer Pozn zdg 44 866

Dziewczyna
wiejska z dobremi świadectwami poszukuje posady od 15 listopada. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 868

Osoba
nawskroś uczciwa dobrze polecona posiada długoletnie dobre świadectwa z dobrem gotowaniem poszukuje posady u samotnej osoby lub do bezdzietnych małżeństwa od 15 11. lub później. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 871

Kucharka - gospodyni
poszukuje posady do restauracji lub w dużym domu, posiada dobre świadectwa i polecenia. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 873

Poszukuję
posługi lub posady do samotnej osoby lub dwojga osób Długoletnie świadectwa i dobre polecenia. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 874

Inteligentna
panienka lat 18 z lepszej rodziny wykształcenie gimnazjalne 1½ letnia praktyka biurowa poszukuje posady w biurze lub jako kasjerka do składu za małem wynagrodzeniem Oferty Kurjer Poznański zdg 44 830

Dziewczyna
samodzielnem gotowaniem poszukuje posady 15. 11. lub posługi. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 44 877

Panienka
z szkołą wydziałową jako uczennice do składu lub fryzjerkę szuka posady. Oferty Kurejr Pozn. zdg 44 882

Służąca
poszukuje posady zaraz lub od 15. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 834

Dziewczyna
do wszystkiego z gotowaniem, uczciwa, czysta i akuratna szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 835

Kasjerka dominialna
z dłuższą praktyką na majątkach, rutynowana siła, dobrze polecona poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 44 837

Nauczycielka
domowa, uniwersyteckie wykształcenie, młoda, zdrowa, francuski, muzyka, łacina, niemiecki poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 130

Sierota
lat 19, obeznana w pracy domowej i gotowaniu szuka posady od 15 listopada lub od 1 grudnia. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 841

Krawcowa
na garderobę damską i bieliznę poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 44 843

Wdowa
lat 30, 7 lat praktyki biurowej szuka posady lub jako kasjerka kaucją 300 zł. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 44 844

Posługaczka
młodsza dobrze polecona szuka jakiejkolwiek posługi. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 44 933

Panienka
znająca wszelkie prace biurowe poszukuje jakiejkolwiek posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 44 920

Sierota
szuka pracy do wszelkiej reparacji bielizny cerowania 1 50 dziennie lub jako pomocnica do krawieczczyzny. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 44 918

TEATRY

Teatr Polski: Dziś „Niedojrzały owoc".
Środa, 9. 11. „Mademoizel".
Teatr Wielki (Opera): Dziś „Dolly".
Środa, 9. 11. „Carmen" z J. Lachowską.
Czwartek, 10. 11. „Dolly".
Piątek, 11. 11. godz. 3, ku czci uczczenia rocznicy zgonu H. Sienkiewicza „Quo Vadis" (ceny zniżone); godz. 8 wiecz. „Dolly".
Sobota, 12. 11. godz. 3 „Głupi Maciuś", bajka, ceny zniżone; godz. 8 wiecz. „Tannhäuser".
Niedziela, 13. 11. o godz. 3 „Bajadera", ceny zniżone.
Teatr Nowy: Dziś — Plac Paryski 13".
Środa, 9. 11. „Plac Paryski 13".
Czwartek, 10. 11. „Plac Paryski 13".
Piątek, 11. 11. „Poprostu truteń", premjera.
Komedja Muzyczna: Dziś — „...Pod białym koniem".
Środa, 9. 11. „...Pod białym koniem".
Czwartek, 10. 11. „...Pod białym koniem".

Kina **Apollo i Metropolis** to rekord taniości i dobrych programów.
dg 1 519

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Szatan Zazdrości".
Aurora: „Naszyjnik Ramony" i „Wujaszek z psiej wólki".
Corso: „Tarzan i Złoty Lew" oraz „Sokół Prerji".
Colosseum: „Człowiek Śmiechu", Conrad Veidt.
Metropolis: „Gasnące płomienie".
Muza: „Rok 1914".
Orzeł: „Stalowa Dłoń i Dwaj Pechowcy".
Odeon: „Blaski i Nędze Życia Kurtyzany".
Roxy: „Miłość i Sport".
Renaissance: „Sensacja Cyrku Roxy".
Słońce: „Pieśń Nocy".
Sfinks: „Bunt młodości"
Tęcza: „Biały Szatan".
Wilsona: „Marokko".

Młodsza
gosposia z dobrem gotowaniem szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 839

Sekretarza
instytucji: prywatnego posady poszukuje, uczciwy, twórczy, pracowity, inteligentny — reprezentatywny szlachcic, potomek powstańców 31—63 roku, katolik o etyce przedwojennej, bez nałogów. Najpoważniejsze referencje, ewentualnie gwarancje — Wymagania skromne. — Gotów wyjechać. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 44 974

Służąca
gotowaniem, szyciem, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 898

Pielęgniarka
poszukuje posady do chorej osoby lub niemowlęcia, zajmie się również gospodarstwem. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 905

Poszukuję
posady sekretarki, maszynistki. Tylko godziny popołudniowe. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 908

Dziewczyna
gotowaniem, długoletniemi świadectwami, szuka posady zaraz lub 15. 11. Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 986

Dziewczyna
z dobrem gotowaniem, poszukuje posady lub posługi. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 44 984

Praczka
akuratna, czysta szuka prania. Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 968

Inteligentna
przychodnia panienka poszukuje pasady do dzieci zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 966

Inteligentna
pani, lat 45, zajmie się samodzielnie domem. Zna dobra kuchnię, pieczenie, prasowanie sztywnej bielizny, chów drobiu, zaprawy. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 965

Kucharka
uczciwa, pracowita, z dobremi świadectwami, poszukuje posady od 15. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 951

W krytycznem
położeniu poszukuje posługi zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 949

Panna
poszukuje szycia u krawca lub krawcowej. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 941

Dobra
krawcowa szuka pracy w dom. tanio. Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 911

Książkowa - bilansistka
z długoletnią praktyką w handlu i przemyśle biegła polsko - niemiecka korespondentka pisząca na maszynie poszukuje posady jako książkowa, kasjerka lub do ekspedycji. Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 848

Dziewczyna
uczciwa szuka posady lub posługi do wszystkiego od 15. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 849

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych poszukuje posady zaraz lub 15. 11. Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 936

Posługaczka
lub praczka na popołudnie szuka pracy. Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 859

Praczka
uczciwa, czysta pierze 4 złote dziennie. Andówna, Kwiatowa 11. m. 14. zdg 44 889

Z kaucją
500 zł poszukuje posady kasjerki wzgl. ekspedjentki od 15 lub 1. 12. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 891

Dziewczyna
szuka posady do wszystkiego od zaraz świadectwami. Łaskawe oferty Kurjer Pozn. zdg 45 046

Stenotypistka
biegła sprawach adwokackich, materjalnych język niemiecki słowie, piśmie, zaraz. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 45 037

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady praniem prasowaniem, szyciem, gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 080

Polecam
gospodynie-kuchmistrzynie bony dworskie, hotelowe. Lewandowska, Aleje Marcinkowskiego 16. zdg 45 082

Kupiec
zbożowiec, 38 lat, Poznańczyk, obeznany dokładnie buchalterja, były kierownik Rolnika, ostatnio 2 lata praktyki 20-tonnowym młynie, poszukuje jakiejkolwiek pracy buchaltera handlowca magazyniera. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznński zdg 45 066

Poszukuję
posady urzędnika gospodarczego, żonatego z kaucją 10 000 do 15 000 zł. Zgłoszenia proszę skierować do Kurjera Poznańskiego zdg 45 068

Służąca
z gotowaniem od 15. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 855

Szukam
dla mojej 16-letniej córki, Niemki posady w której miałaby możność dalszego wykształcenia się w handlu bez wynagrodzenia. Ukończyła kurs handlowy w Poznaniu. Otto Schüler, Boruja Kościelna, powiat wolsztyński. zdg 45 063

Absolwentka
Państwowych Kursów Ogrodniczych ze średniem wykształceniem szuka pracy albo praktyki ogrodniczej. Poznań, Szamarzewskiego 32 — 12. J. P. zdg 45 123

Poszukuję
prania lub pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 124

Dziewczyna
do wszystkiego, z dobremi świadectwami dobrem poleceniem, szuka posady zaraz lub od 15. Telefon 67-47. Przecznica 3. m. 6 zdg 44 935

Inteligentna
panienka mająca kilka klas gimnazjalnych, biegła w mowie, piśmie, muzykalna, znająca robótki, uczciwa, poszukuje posady do składu lub dzieci za skromnem wynagrodzeniem. Łaskawe oferty Agentura Kurjera Pozn., Leszno, Komeniusza. ng 6 281

Krawcowa
wykonująca garderobę damską, dziecięcą, dobrze tanio poszukuje pracy. Wrocławska 36, m 4, wejście Gołębia. zdg 45 031

Posługaczka
poszukuje posługi zaraz najchętniej na Łazarzu. Oferty Kurjer Poznański zdg 45 025

Dziewczyna
starsza, uczciwa i skromna poszukuje posady do wszelkiej pracy z gotowaniem od 15. 11. — Oferty do Kurjera Pozn. zdg 45 024

Praczka
sumienna i czysta szuka prania. Oferty Kurjer Pozn. zdg 45 021

Parasole damskie i męskie
3,50, 4,75, 6,—
Własna pracownia
W. Czysz, Szkolna 11
Pg 5 073-43.43

Polecam
moją dziewczynę dobrem gotowaniem z powodu wyjazdu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 45 016

Samotny
pielęgniarz, w średnim wieku poszukuje pracy. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 45 000

Posługi
poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 998

Szukam
posady samodzielnej z dobrem gotowaniem Oferty Kurjer Poznański zdg 45 094

Samodzielna
kucharka poszukuje posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 45 102

Elektromonter
dobry kreślarz, poszukuje posady, ewentualnie innego zajęcia. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 4 140

Kupiec - podróżujący
posiadający prawo prowadzenia samochodu bardzo dobrze zaprowadzony w Poznańskiem i na Pomorzu poszukuje posady Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 44 996

Posługaczka
z dobrem gotowaniem poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 45 111

Poszukuję
jakiejkolwiek pracy za pokoik. — Oferty Kurjer Poznański zdg 45 126

Z prowincji
17 letnia poszukuje posady bez spania, za małe wynagrodzenie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 44 676

Poszukuję
posługi w śródmieściu z gotowaniem lub bez Oferty Kurjer Poznański zdg 44 641

Starsza
dziewczyna sumienna poszukuje posady do wszystkiego lubi dzieci z utrzymaniem i małem wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 624

Posługaczka
poszukuje posługi lub posady z gotowaniem z świadectwami. — Oferty Kurjer Poznański zdg 44 625

Dziewczyna
skromnem gotowaniem, praniem, dobrze polecona, poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 649

Gosposia
sumienna, czysta dobrze gotuje szuka posady z kaucją. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 653

Szukam
posady za pokojową lub do wszystkiego Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 44 532

Osoba
średnim wieku, znajdująca się bardzo krytycznem położeniu przyjmę posadę jako przychodnia do samotnej osoby. Zna dobra kuchnię prasowanie oraz wszystko co wchodzi w zakres gospodarstwa kobiecego. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 662

Posługi
poszukuje 3 razy w tygodniu. — Oferty Kurjer Pozn zdg 44 734

Starsza
zaufana osoba poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 509

Panienka
lat 17 z prowincji, kochająca dzieci poszukuje posady w okolicy Jeżyc. Skromne wynagrodzenie. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 718

Szofer
kawaler, zna rolnictwo, może pomagać stangretowi przyjmie posadę prywatną za utrzymanie lub małe wynagrodzenie, może się zająć i inną pracą. — Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 44 754

Praczka
poszukuje prania. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 706

Praktyki rolnej
szuka absolwent średniej szkoły rolniczej z roczną praktyką po wojskowości z ziemiańskiej rodziny, bez wzajemnego wynagrodzenia od zaraz lub później Łaskawe zgłoszenia Maj. Maniecki powiat Śrem. zdg 43 495

Dziewczyna
do wszystkiego z dobrem gotowaniem w lepszym domu szuka pracy od 15. 11. 1932. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 565

Pomocnik
kupiecki branży kolonjalno-restauracyjnej kilkoletnią praktyką dobremi świadectwami, referencjami kaucją 500 zł poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 43 695

Szofer
poszukuje posady z kaucją. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 531

28 WOLNE MIEJSCA

Służąca - gospodyni
sumienna pracowita do wszelkich prac i zajęć domowych i gospodarstwa, z gotowaniem i praniem, zgłosi się pod adresem — Probostwo w Staninie, poczta Stanin, powiat Łuków, woj. Lubelskie dg 1645

Od 1 lutego 33
poszukuje na większy majątek kasjerki doświadczonej, mogącej się wykazać dobremi rekomendacjami kilkoletniej samodzielnej pracy. Odpis świadectw, których się nie zwraca z podaniem skromnych wymagań do Kurjera Poznańskiego zdg 43 321

Potrzebna
zaraz kucharka samodzielna z pierwszorzędnemi kwalifikacjami. Zgłoszenia wraz z świadectwami i referencjami oraz podaniem warunków przesyłać pod adres: Sanatorjum Smukała pod Bydgoszczą dg 1 633

Wspólniczkę
czynną lub cichą. Skład bielizny tow. krótkich. Adres Orędownik Wielkopolski zdg 44 578

Potrzebna
służąca od zaraz. A. Lasman Żydowska 26 zdg 45 033

Pracownik
fachowiec — fasonowania, czyszczenia farbowania kapeluszy męskich potrzebny. Oferty Kurjer Poznański zdg 44 973

Cholewkarz
na trzy dni w tygodniu potrzebny. Niedźwiecki Górna Wilda 58 rg 4 088/9

Haftów
filet wyucza za 10 zł miesięcznie potem stała opłacana praca Zgłoszenia Strzelecka 33 mieszkanie 13. zdg 45 141/2

Ekspedjenta
(ki) do restauracji z gotówką poszukuje Oferty Kurjer Poznański zdg 45 131/2

Fryzjerka
potrzebna Mylna 6 zdg 45 109

Radjotechnik
pierwszorzędny potrzebny. Oferty Kurjerr Pozn. zd 45 043

Za wypożyczenie
5 tysięcy dam dobre stanowisko biurowe. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 45 081

Instalator
lub elektromonter jako stróż potrzebny. Odpisy świadectw życiorys i polecenie osób poważnych do Kurjera Poznańskiego zdg 45 047

Potrzebny
od 1. 12 1932 pełny pomocnik z branży delikatesów, rutynowany ekspedjent i dekorator, piszący plakaty. Reflektuje się tylko na siłę fachową i dobrze polecona. Zgłoszenia z odpisem świadectw oraz podaniem wynagrodzenia przy wolnem utrzymaniu i stancji. Dom Delikatesów T. Zgaiński, Leszno, Rynek 32. ng 6 283

KINO COLOSSEUM
Wersja dźwiękowa największego filmu świata
CZŁOWIEK ŚMIECHU
W roli gł.:
Conradt Veidt
Mary Philbin
Pg 6 743/4

Szewskich
pomocników na pierwszorzędną reparację potrzebuję zaraz. Rzeczypospolitej 2. zdg 44 994

Uwaga!
Panowie ponad lat 24, którym zależy na stałej i pewnej egzystencji mogą się zgłosić osobiście z dokumentami. Praca bardzo przyjemna. Dochód miesięczny 600 zł i więcej. Godz. 11—1. 4—6. Cieszkowskiego 9. m. 2. Pg 6 728-57.456

Kucharz
kawaler z bardzo dobremi świadectwami. Zgłoszenia hr. Kurnatowska, majętność Kotowo — poczta i kolej Granowo. zdg 44 869

Potrzebna
uczennica biurowa z ładnem charakterem pisma. Nauka bezpłatna. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 44 831

Szofera
na stałą posadę z gotówką 1 500 zł. Gwarancja zapewniona, ewtl. jako wspólnika Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 44 832

Posługaczka
potrzebna Maleckiego 31. m. 4. zdg 44 899

Akwizytor
ogłoszeniowy rutynowany, znający stosunki fir miejscowych, poszukiwany. Hotel Royal pokój 22, godz. 19—21. zdg 44 902

Dodatkowe zajęcie
Poszukujemy na całe Województwo Poznańskie na prowizje 10% dzielnych bezwzględnie uczciwych agentów do ratalnej sprzedaży klienteli prywatnej pierwszorzędnej porcelany najstarszej fabryki w Polsce. — Zgłoszenia osobiste — Poznań, św. Marcin 38, Hotel Royal (29), od 8—10 i od 17—18. zdg 44 956

Potrzebny
natychmiast pierwszorzędny pomocnik składowy z branży metale, narzędzia. Dokładna znajomość niemieckiego wymagana Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdg 45 084

Potrzebna
uczennica z szkołą handlową do składu bielizny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 45 119

Kucharka
z praniem, prasowaniem potrzebna Paruszewska, Niegolewskich 14. zdg 44 858

Potrzebna
wykwintna czysta, porządna samodzielna kucharka, kuchnia warszawska, wypieki, zapasy zimowe do wszystkiego pomoc ordynansa, mały łom, pomoc prania skromne wymagania świadectwa do sprawdzenia 15. 11 Oferty Kurjer Pozn. zdg 44 885

Na ból głowy tylko proszek z żabką
Pg 4 135-31 5

Chłopak
do posyłek, lat 16—19, dobre świadectwa, może się zaraz zgłosić. Hurtownia Porcelany Wroniecka 24. zdg 45 091

Apteka
w Środzie poszukuje z powodu choroby właściciela natychmiast magistra w 2 lub 3 roku. K. Piasecki. zdg 45 072

Książkowa
do hurtowni obeznana z księgowością potrzebna zaraz. Zgłoszenia z odpisem świadectw oraz podaniem pretensji do Kurjera Poznańskiego zdg 44 818

Nauczycielka egzaminowana
nie powyżej lat 30 poszukiwana na stanowisko nauczycielki domowej do wykładania języka polskiego, francuskiego, historji literatury i rachunków. Posada w Bydgoszczy z przyłączeniem towarzyskiem do rodziny. Zgłoszenia z fotografją i podaniem wymagań do Agencji Reklamy — Bydgoszcz, Dworcowa 54, pod Nauczycielka. ng 6287 ng 6 287

Dziewczę
do posyłek potrzebne. Rozmarynowicz, Stary Rynek 93. rg 4082

Potrzebna
wykwintna kucharka, odpisy świadectw, warunki nadsyłać — Olszańska Wronczyn poczta Modrze. rg 4078

jest przykry. Używając stale pastę i eliksir
„Hezadont"
zapobiega się tym bólom. Tylko oryginalne z firmy
HENRYK ŻAK
Poznań.
Pg 1 642 - Ż. 1325

Humor zagraniczny

— Czy słyszał pan już najświeższą nowinę? Podobno żona Adolfa podczas podróży do Konga została porwana przez goryla.

— Ten człowiek miał zawsze bajeczne szczęście. Na loterji też wygrał główną stawkę.

(Judge N. Jork) S. F.

Przedpłata na miesiąc listopad 1932 r. za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3.20, w agencjach w mieście zł 3.50, z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 3.70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.14, kwartalnie zł 12.40, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7.50, w innych krajach zł 9.50. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 25 gr, na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr, na stronie czwartej 100 gr, na stronie drugiej 120 gr, przed wiadomościami potocznemi 200 gr od 1 łamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża: do wydania wieczornego „drobne" do godz. 11, większe dłużej według możności. Drobne ogłoszenia (najwyżej 100 słów, w tem 5 nagłówkowych): słowo nagłówkowe (tłuste) 25 gr, każde dalsze słowo 15 gr. Za różnice między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną, codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materjał poświęcony danej uroczystości.
Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedziele, święta i nocą tylko 1476, 3524 i 4072, filja Stary Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr. 200 149